

ผลการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ.) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ปริญญานิพนธ์
ของ
สรินนา เกษงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาพิเศษ
เมษายน 2547

371.93

ส35๖๗

ร.3

ผลการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ.) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

บทคัดย่อ

ของ

สรินนา เกษงาม

14 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาพิเศษ

เมษายน 2547

ท 250๙12

สรินนา เกษงาม. (2547), ผลการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ.) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และเพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ของ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู และโปรแกรมการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 1 โปรแกรม จำนวน 14 กิจกรรม ใช้เวลาทดลอง 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 14 ครั้ง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีคะแนนที่ได้จากการวัดความฉลาดทางอารมณ์ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์ปกติ

2. คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ.) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

AN APPLICATION OF ART ACTIVITIES THROUGH PAINTING WITH GROUP
TECHNICQUES IN DEVELOPING EMOTIONAL QUOTIENTS FOR CHILDREN
WITH BEHAVIORAL PROBLEM IN PRATHOMSUKSA IV – VI

AN ABSTRACT
BY
SARINNA KEDNGAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Special Education
April 2004

Sarinna Kedngam. (2004). *An Application of Art Activities Through Painting with Group Techniques in Developing Emotional Quotient for Children with Behavioral Problem in Prathomsuksa IV-VI.* ,Master Thesis, M.Ed. (Special Education). Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee : Prof. Dr.Padoong Arayawinyoo, Assoc Prof. Dr.Sukkaew Khamsorn

The purpose of the study was to investigate the result of an Application of Art Activities Through Painting with Group Techniques affecting the Emotional Quotient of Behavioral Problem students in Prathom Suksa IV-VI and to compare the level of Emotional Quotient of Behavioral Problem students in Prathom Suksa IV-VI before and after participating the art activities through Painting with Group Technics.

The subjects for the study were Behavioral Problem students in Prathom Suksa IV-VI in the first semestes of academic year 2003 at Bankhlongplamor School, District Chondaen, Province Phetchabun.

The research toos to collect data were the evalution form of Emotional Quotient of Mental Health Department, Ministry of Public Health, the classification form of the behaviorai Problem Children of Professor Dr. Padoong Arrayavinyoo and a program of art activities through painting with group techques created by the researcher, which was composed of 14 activities for 7 weeks of application ; twice a week ; 50 minnutes each, totalling of 14 times. Statistic used to analysis the data were mean , standard deviation (SD.) and The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test were used.

The results of the analysis of the data obtained from the study were as follows ; The students who participated in the art activities through painting with group techniques were found after the participation of the activities having higher level of Emotional Quotien in each component than before the participation in the activities with statistical significance at .05

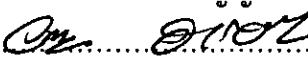
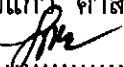
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ผลการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความ
ฉลาดทางอารมณ์ (EQ.) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ของ
นางสาวสรินนา เกษงาม

- ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาพิเศษ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์
.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)
.....กรรมการ
(ดร.สุขแก้ว คำสอน)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ศิริวิมล ใจงาม)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ช่อลัดดา ขวัญเมือง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู และ ดร.สุขแก้ว คำสอน ที่ได้กรุณาแนะนำแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ จนผู้วิจัยสามารถดำเนินการทำปริญญานิพนธ์นี้ได้จนสำเร็จ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนใจ เกียวชี รองศาสตราจารย์ช่อลัดดา ขวัญเมือง และ อาจารย์ศิริวิมล ใจงาม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและให้ข้อเสนอแนะต่างๆเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองปลาหมอและคณะครูทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการทดลองในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนรัก และครอบครัวที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา ห่วงใย ให้กำลังใจข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

สรินนา เกษงาม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	สมมติฐาน.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี.....	8
	รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี....	15
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	18
	รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	22
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม.....	25
	รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม.....	34
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	35
	รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	56
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	61
	การสร้างและหาคุนภาพเครื่องมือ.....	61
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	63
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
	สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	115
จุดมุ่งหมาย สมมติฐาน ขอบเขตการวิจัย.....	115
การดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	116
สรุปผลการวิจัย.....	117
อภิปรายผล.....	117
ข้อเสนอแนะ.....	119
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	125
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	169

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....75
- 2 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....78
- 3 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....81
- 4 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....84
- 5 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....87
- 6 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....90
- 7 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....93

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

8	คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความพอใจชีวิต ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและ หลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	96
9	คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขสงบใจของนักเรียน ที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	99
10	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุม ตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ โดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	104
11	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	105
12	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	106
13	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี ด้านแรงจูงใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	107
14	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	108

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

15	ด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	109
16	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความภาคภูมิใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	110
17	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความพอใจในชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	111
18	ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	112
19	เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละองค์ประกอบแยกเป็นรายด้าน ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดย การวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้า ร่วมกิจกรรม.....	113

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี ด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	76
2 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี ด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	77
3 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้าน เห็นใจผู้อื่นของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่ เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	79
4 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้าน เห็นใจผู้อื่นของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่ เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	80
5 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	82
6 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้าน ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	83

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
7 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านมีแรงจูงใจของเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่ เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	85
8 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาของเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	86
9 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	88
10 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	89
11 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	91
12 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	92

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
13 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหา ทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	94
14 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	95
15 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	97
16 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม.....	98
17 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขสงบใจ ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรม ศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรม กลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	100
18 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้าน สุขสงบใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วม กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค กิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม.....	101

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ

หน้า

- 19 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
และช่วงคะแนนปกติต่ำสุด-สูงสุด ของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์..... 102

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมปัจจุบันมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เข้าสู่โลกแห่งข้อมูลข่าวสารเป็นยุคแห่งการแข่งขันทำให้บุคคลในสังคมเกิดความเครียดกันมากขึ้น การจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข จะต้องอาศัยทักษะในการต่อสู้กับความกดดันต่างๆ

จากสภาพการจัดการศึกษาแบบเดิมนั้นมุ่งเน้นการพัฒนาด้านสติปัญญามากเกินไป ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม อาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาไทยเน้นให้คนเป็นเลิศทางวิชาการต้องสอบแข่งขันตั้งแต่้วยอนุบาลจนถึงวัยทำงาน ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะให้เด็กสอบเข้าแข่งขันเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนนั้นๆ ซึ่งไม่เว้นแม้กระทั่งในระดับอนุบาลทำให้เด็กมีความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) สูง แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะเด็กเหล่านี้มีปัญหาเรื่องการควบคุมอารมณ์และด้านมนุษยสัมพันธ์ จึงอาจสรุปได้ว่าคนที่มี IQ สูง มีสติปัญญาดี ก็ไม่ได้หมายความว่า จะประสบความสำเร็จ นักจิตวิทยาจึงได้กำหนดความเก่งอีกประเภทหนึ่งที่จะส่งผล ให้บุคคลประสบความสำเร็จ เรียกว่า EQ ซึ่งก็คือ ความฉลาดทางอารมณ์นั่นเอง (วีรวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542 : 3)

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึก และภาวะอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตน และผู้อื่นได้ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ทำให้สามารถชี้นำความคิด และการกระทำของตนได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงาน และการดำเนินชีวิต โดยมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นๆ (ทศพร ประเสริฐสุข. 2544 : 5 ; อ้างอิงจากซาโลเวย์ และเมเยอร์. 1990 : 28)

จะเห็นได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญและจำเป็นที่บุคคลต้องพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งระดับความฉลาดทางอารมณ์นั้นไม่ได้ถูกกำหนดตายตัวมาจากพันธุกรรม และไม่ได้พัฒนามามากในช่วงวัยเด็กตอนต้นเหมือน IQ แต่ความฉลาดทางอารมณ์ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ จะสามารถดำเนินต่อไปเรื่อยๆจากสภาพการเรียนรู้ (วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลสี. 2543 : 36 ; อ้างอิงจาก Goleman.1988) สำหรับวิธีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นั้นทำได้หลายวิธี ในปัจจุบันได้มีผู้ที่ให้ความสนใจในการพัฒนาความฉลาดทาง

อารมณ์โดยวิธีการต่างๆรวมทั้ง การจัดกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมทางศิลปะก็เป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพื่อทำการส่งเสริม พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

กิจกรรมศิลปะศึกษา หมายถึงการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในการสร้างสรรค์ตามความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของเด็กเอง สามารถตอบสนองการแสดงออกของเด็กได้อย่างกว้างขวางเพราะศิลปะศึกษามีกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เลือกแสดงออกตามความสนใจ ตามความถนัดของบุคคล อีกทั้งศิลปะยังเป็นความงามที่แสดงออกมาทางจิตใจโดยผ่านการกระทำที่สร้างสรรค์ ซึ่งเน้นการปลูกฝังทัศนคติที่ดี ทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจและมีความมั่นคงทางอารมณ์ มั่นใจในการแสดงออก และสามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆได้ดี (เลิศ อานันทนะ. 2529 : 25) กิจกรรมพื้นฐานทางศิลปะที่เด็กให้ความสนใจเป็นอย่างมากคือ กิจกรรมการวาดภาพระบายสี เพราะธรรมชาติของเด็กชอบขีดเขียนอยู่ตลอดเวลา(เลิศ อานันทนะ. 2529 : 29) และกิจกรรมกลุ่มหมายถึง กลุ่มใดๆที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ มีขนาดเล็ก มีช่วงเวลาการเข้ากลุ่มที่จำกัดและเป็นการชั่วคราว มีเป้าหมายทั่วไป เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การเรียนรู้ส่วนตัว ความเจริญงอกงามของบุคคล ซึ่งการบรรลุเป้าหมายเหล่านั้นได้ สมาชิกในฐานะเป็นหน่วยของการเปลี่ยนแปลง (Agent Of Change) ต้องมีส่วนร่วม มีบทบาท เป็นตัวกิริยาโดยมีผู้นำเป็นผู้เอื้ออำนวยและสนับสนุน เพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และจะเน้นที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหา (บุญหา วชิระศักดิ์มงคล. 2542 : 27)

จะเห็นได้ว่าทั้งกิจกรรมการวาดภาพระบายสีซึ่งเป็นกิจกรรมทางศิลปะกิจกรรมหนึ่ง และกิจกรรมกลุ่ม สามารถที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เพราะเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมเป็นเด็กที่มีลักษณะพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อาจจะเป็นในลักษณะก้าวร้าว เกเร ก่อวุ่น หรือเป็นไปในทางถดถอย หนีความจริงเงื่องหงอย เพื่อฝัน หรือเชื่องซึม พฤติกรรมที่จะถือว่ามียุทธยานั้นได้แก่พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ อันจะสร้างปัญหาให้แก่ตัวเด็กเองและผู้อื่นแบ่งเป็น 3 ด้านคือพฤติกรรมด้านการเรียน พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนโดยไม่จำเป็นต้องมีทุกลักษณะ แต่เป็นลักษณะที่ชัดเจนและเห็นได้บ่อย (ผดุง อารยะวิญญู .2542 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ที่กรมสุขภาพจิตแบ่งเป็น 9 ด้าน (กรมสุขภาพจิต. 2544 : 18) ซึ่งสามารถจัดเข้ากลุ่มกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านคือ พฤติกรรมด้านการเรียนได้แก่ ผู้เรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ดำเนินด้านความรับผิดชอบและด้านการมีแรงจูงใจ พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ผู้เรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดำเนินด้านควบคุมตนเองและความต้องการของตนเอง, ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง, ด้านความพอใจในชีวิต, ด้านสุขสงบ

ทางใจ, ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ส่วนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ได้แก่ ผู้เรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ดำเนินด้านสัมพันธ์ภาพและด้านการเห็นใจผู้อื่น

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สามารถทำได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีมาใช้ร่วมกับเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม และศึกษาว่ากิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มนั้น สามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมได้หรือไม่ อย่างไร และผลการศึกษาครั้งนี้นอกจากจะทำให้ได้ทราบถึงผลของการใช้ศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำกิจกรรมศิลปะด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มไปใช้พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเอง รู้จักการเห็นใจผู้อื่น และรู้จักความรับผิดชอบ ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยมีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ทราบผลของการใช้กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 อายุ 10 -12 ปี โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์ จำนวน 6 คน คัดแยกโดยใช้แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของ ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู

3. ตัวแปรที่ต้องการศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์

สมมติฐานทางการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 สูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นสามารถแยกแยะ ประเมินค่า ยอมรับ และแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงและเหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างสร้างสรรค์ซึ่งแบ่งเป็น 9 ด้านดังนี้

1.1 ด้านควบคุมตนเองและความต้องการของตนเอง

1.2 ด้านการเห็นใจผู้อื่น

1.3 ด้านความรับผิดชอบ

1.4 ด้านการมีแรงจูงใจ

1.5 ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

- 1.6 ด้านสัมพันธภาพ
- 1.7 ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง
- 1.8 ด้านความพอใจในชีวิต
- 1.9 ด้านสุขสงบทางใจ

2. กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยใช้ดินสอวาดลงบนกระดาษ และระบายสีให้สวยงามตามหัวข้อที่กำหนด ตามโปรแกรมที่วางไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง จากประสบการณ์ โดยวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นโดยการช่วยเหลือสนับสนุนจากครูตลอดเวลาที่ร่วมกันทำกิจกรรม และมีผลทำให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในทุกด้าน

3. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หมายถึง เด็กที่มีลักษณะพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อาจจะเป็นในลักษณะก้าวร้าว เกเร ก่อวุ่น หรือเป็นไปในทางถดถอย หนีความจริงเจือหนอย เพื่อฝันหรือเชื่องซึม พฤติกรรมที่จะถือว่ามียุทธยานั้นได้แก่พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์ปกติ อันจะสร้างปัญหาให้แก่ตัวเด็กเองและผู้อื่นแบ่งเป็น 3 ด้านคือพฤติกรรมด้านการเรียน พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนโดยไม่จำเป็นต้องมีทุกลักษณะแต่ เป็นลักษณะที่ชัดเจนและเห็นได้บ่อย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 พฤติกรรมด้านการเรียน

3.1.1 ความสนใจ เช่น ไม่สนใจบทเรียน , ไม่ฟังครูสอน, ไม่ตั้งใจทำงานและไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว

3.1.2 ความเป็นระเบียบ เช่น ทำงานไม่เป็นระเบียบ, ไม่เก็บของใช้ของตนเอง

3.1.3 ความรับผิดชอบ เช่น หลีกเลียงงาน , ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายและไม่ส่งงาน

3.1.4 ความมีสมาธิ เช่น ไม่มีสมาธิในการเรียน, มีช่วงความสนใจกิจกรรมในห้องเรียนสั้น

3.2 พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ

3.2.1 ด้านร่างกาย เช่น มักแสดงอาการปวดศีรษะหรือปวดตามร่างกายเป็นประจำ

3.2.2 อารมณ์และสังคม เช่น แสดงอาการโกรธอย่างรุนแรง เคลื่อนไหวตลอดเวลา ไม่อยู่นิ่ง หรือนิ่งเฉยดูเศร้าซึมผิดปกติ

3.2.3 การร่วมกิจกรรม เช่น ไม่ร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเลย เมื่อร่วมกิจกรรมกลุ่มจะเงียบขรึม ไม่พูด ไม่แสดงออก

3.2.4 ความสัมพันธ์กับครู เช่น ขัดคำสั่งและท้าทายครูผู้สอนเป็นประจำ เรียกร้องความสนใจ และการเอาใจใส่จากครู ก่อวุ่นวายชั้นเรียนตลอดเวลา ควบคุมตนเองไม่ได้ เมื่อถูกครูขัดใจเล็กน้อยจะโกรธอย่างรุนแรง ครูต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ

3.3 พฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

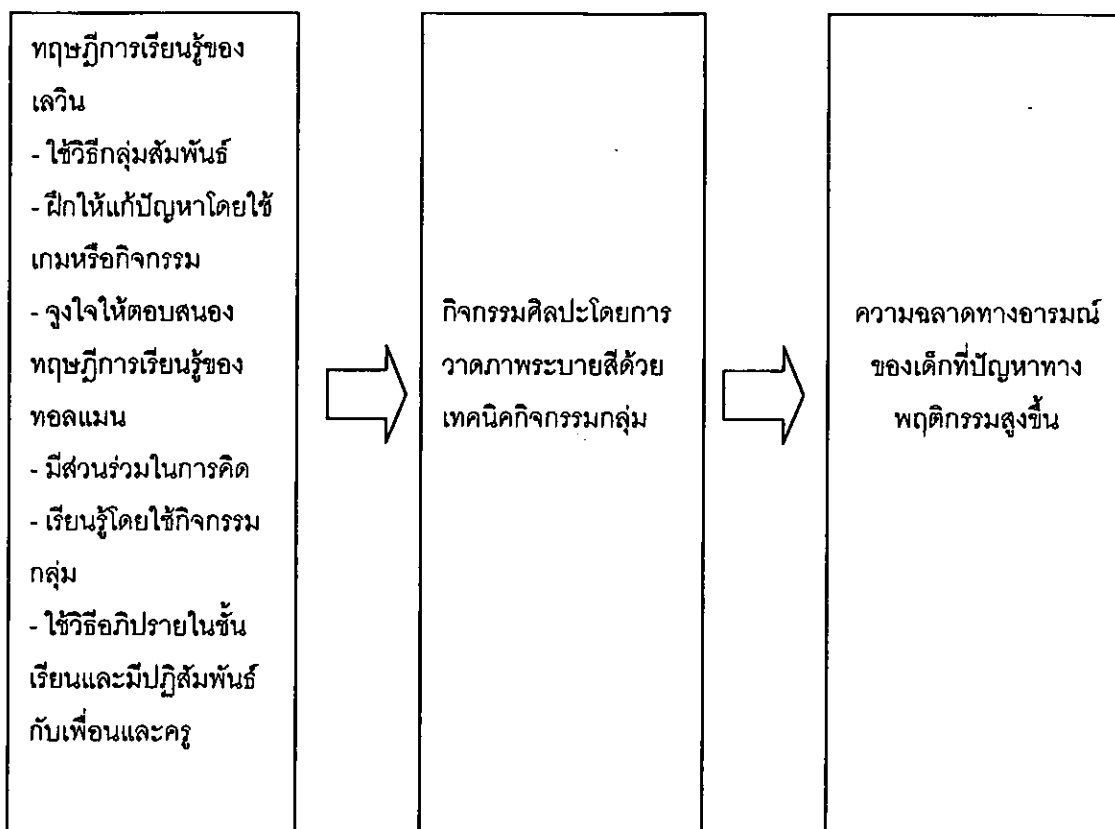
3.3.1 การยอมรับ เช่น ไม่มีเพื่อน หรือเพื่อนสนิทค่อนข้างน้อย เพื่อนมักหลีกเลี่ยง ไม่อยากพบปะ เพื่อนรังเกียจและกีดกันไม่ให้เข้ากลุ่ม มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับเพื่อนในชั้นเป็นประจำ เป็นต้น

3.3.2 การร่วมมือ เช่น เอาแต่ใจตนเอง ไม่ฟังความรู้สึกของเพื่อน

3.3.3 การปรับตัว เช่น เมื่อพบเพื่อนใหม่มักหลบหน้า ไม่มองหน้า ไม่เข้าไปทักทายก่อน หวงของเป็นประจำ ไม่ยอมแบ่งของให้กับเพื่อน ทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิด ไม่เคยแสดงอาการปลอบใจและเห็นใจเพื่อน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
- ตอนที่ 2 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
- ตอนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
- ตอนที่ 4 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
- ตอนที่ 5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
- ตอนที่ 6 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
- ตอนที่ 7 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
- ตอนที่ 8 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี

1. ความหมายของกิจกรรมศิลปะ

กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้เด็กได้รับการพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย และความสำคัญของกิจกรรมศิลปะดังนี้

ปีเตอร์สัน (โสภา ถินถนอม. 2539 : 25 ; อ้างอิงจาก PETERSON.1958 : 101)

กล่าวว่า เด็กทุกคนต้องการที่จะแสดงออกทางด้านความคิดและความรู้สึกต่างๆ ศิลปะเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้, ความรู้สึก, ความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพ และความเป็นอิสระของเด็กออกมาเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากประสบการณ์ และจินตนาการของเด็กแต่ละคน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 1) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้อย่างเสรี ซึ่งจะช่วยพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยครูพึงระลึกเสมอว่า ศิลปะสำหรับเด็กมิได้เน้นให้เด็กทำได้สวยงามเหมือนจริงแต่เพื่อให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านจากกิจกรรม

นวพร แซ่เลื่อง (2539 : 34) กล่าวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กซึ่งเป็นกิจกรรมมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรีสามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ ส่งเสริมการตัดสินใจ และทักษะในการสร้างผลงานที่มีได้เน้นความสวยงาม จะช่วยให้เด็กมีความสุข มีความพอใจ เกิดการนับถือตนเอง และผู้อื่นได้

ชไมমন ศรีสุรักษ์ (2540 : 44) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จัดขึ้นให้เด็กเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา สามารถพัฒนาเด็กได้ทุกด้าน และเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการกลุ่มส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมได้เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กันจึงควรเปิดโอกาสได้คิดวางแผนและทำงานร่วมกันจะทำให้เด็กรู้จักร่วมมือ และพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสติปัญญาโดยเฉพาะส่งเสริมพัฒนาการทางการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนเหมาะสม

สรุปได้ว่ากิจกรรมทางศิลปะ คือ กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมการตัดสินใจในการกระทำกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่จะทำให้เด็กมีความสุข มีความพึงพอใจในตนเอง เกิดการยอมรับในตนเองและผู้อื่น

2. ความสำคัญของกิจกรรมทางศิลปะ

กรวิภา สรรพกิจจำนง (2532 : 26) กล่าวว่า เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสระภาพในการทำงาน มีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กรู้จักชื่นชม และมีพัฒนาการที่ดีต่อสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา เด็กเกิดความพอใจ และสนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆเด็กควรทำตามความพอใจ และมีความสุขสนุกสนาน การพูดคุยและเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เป็นการเปิดโอกาสที่เด็กจะแสดงออกตามความคิดเห็นของเขา และเป็นการพัฒนาภาษาไปด้วย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ช่วยสร้างนิสัยการทำงานที่ดี และช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นคว้า ทดลองซึ่งเป็นการเปิดโอกาสที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็กเอง

พรมารินทร์ สุทธจิตตะ (2539 : 24) มีความเห็นว่ากิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี คือกิจกรรมทางศิลปะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังช่วยให้มือและตาสัมพันธ์กันช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์และช่วยส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ การรู้จักทำงาน

ด้วยตนเอง ฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งความคิด และการกระทำ ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานทางศิลปะ และยังนำไปสู่การเรียนรู้เขียนอ่านอย่างสร้างสรรค์ต่อไปอีกด้วย

สัตยา สายเชื้อ (2541 : 44) กล่าวว่า กิจกรรมทางศิลปะ ที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้จะต้องมีความเข้าใจในพัฒนาการความเจริญเติบโต คุณค่าของความพยายาม การประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออก และรู้ถึงคุณค่าความงามตามธรรมชาติและความงามที่มนุษย์สร้างขึ้น

จิตนาวรรณ เดือนฉาย (2541:25) กล่าวว่า กิจกรรมทางศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆ มิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามเหมือนจริง แต่เป็นด้านสติปัญญา ทำให้เด็กรู้จัก การสังเกต กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีเหตุผลตลอดจนคิดแก้ไขปัญหาต่างๆได้เป็นอย่างดี ซึ่งถ้าหากเด็กได้รับการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยย่อมเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

สุจิตรา สุขเกษม (2538 : 36 - 37) ได้สรุปความสำคัญของศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระส่งเสริมอิสระภาพในการทำงาน ครูควรวางวัสดุอุปกรณ์ในที่เด็กจะหยิบได้ตามความพอใจ และในขณะเดียวกันเด็กก็จะสามารถแลกเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อนๆได้

2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา โดยฝึกให้เด็กเห็นว่าทุกอย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกตเห็นความผิดปกติในสิ่งธรรมดาสามัญ

3. เด็กเกิดความพอใจและความสนุกสนาน ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆเด็กควรทำตามความพอใจ และสนุกสนาน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เป็นโอกาสที่เด็กจะแสดงออกซึ่งความคิดของเขา และเป็นการพัฒนาทางภาษาไปด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถทางสร้างสรรค์ จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ช่วยส่งเสริมให้เรามีกำลังใจ เข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่ดี มีความสามารถหลายอย่างองค์ประกอบที่จะช่วยให้เด็กเกิดความพึงพอใจ สนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรม คือเวลา และสถานที่ เด็กต้องการเวลาทำงานมากพอที่เขาจะทำได้สำเร็จตามความพอใจ และเด็กต้องการเนื้อที่กว้างขวางพอที่จะทำสิ่งต่างๆได้อย่างสนุกสนาน

4. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ ความก้าวร้าวลง ซึ่งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กแสดงออก และผ่อนคลายอารมณ์อย่างดีที่สุด

5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยสร้างนิสัยการทำงานที่ดี ในขณะที่เด็กทำงานต่างๆ ควรสอนระเบียบและนิสัยในการทำงานต่างๆ ควบคู่ไปด้วย

6. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ จากการตัดกระดาษประดิษฐ์ภาพ วาดภาพด้วยมือ การต่อภาพ ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ จะส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิด สร้างสรรค์และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือและสายตาควบคู่กันไปด้วย

7. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กชอบทำกิจกรรม และใช้วัสดุต่างๆ ซ้ำๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ซึ่งจะเป็นโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่ม และจินตนาการของเขาค้นคว้า สำรวจ ฝึกฝน และสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นจากวัสดุซ้ำๆ กัน ดังนั้นครูจึงควรหาวัสดุต่างๆ ไว้ให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการทดลองของตนเอง

สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม สติปัญญา ร่างกาย โดยเฉพาะในด้านอารมณ์และจิตใจแล้ว กิจกรรมทางศิลปะจะช่วยผ่อนคลายอารมณ์ที่ตึงเครียดของเด็ก ซึ่งเป็นการพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้เป็นอย่างดี

3. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะ

จิตทนายวรรณ เดือนฉาย (2541 : 26) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมือ
2. เพื่อฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา
3. เพื่อฝึกให้เด็กมีความอดทน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รับผิดชอบ
4. เพื่อให้รู้จักชื่นชมในสิ่งสวยงาม เกิดความเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกให้อารมณ์แจ่มใสร่าเริง
6. เพื่อให้เกิดโอกาสฝึกปรับตัวเอง ทำกิจกรรมร่วมกัน
7. เพื่อฝึกการแสดงออกมีความมั่นใจในตนเอง
8. เพื่อฝึกให้รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
9. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
10. เพื่อฝึกการสังเกต จำ และคิด
11. เพื่อพัฒนาภาษาและอธิบายผลงานของตนเองได้

วราภรณ์ รักวิจัย กล่าวว่า (ม.ป.ป. : 49) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมเสริมที่เด็กทุกคนสามารถจะทำได้เมื่อตนเกิดความต้องการ พอใจ และสนใจ

สรุปได้ว่า กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นกิจกรรมเสรีที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง อย่างผู้มีลักษณะสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นผลให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี

ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพระบายสีการวาดภาพ (Drawing)

หมายถึง การลาก ขูด ขีด เขียน ด้วยวัสดุ หรือเครื่องเขียนต่างๆเช่น ดินสอ ปากกา ชอล์ก ฯลฯ บนระนาบรองรับซึ่งอาจเป็นดิน โลหะ กระดาษหรือวัสดุอื่นๆ ที่มีผิวหน้าเรียบ แบน โค้ง โดยทำให้เห็นเป็นรูปร่างด้วยเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ฯลฯ ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ รูปร่างที่เกิดจากเส้นมีลักษณะยาวลึกลับก็ทำได้โดยการลากเส้นหลายๆเส้นตามวิธีการ แรเงา

วิโรจน์ ชาทอง (2517 : 6) ได้ให้ความหมายว่า การระบายสี (Painting) หมายถึง การระบายสีลงไปในภาพให้ทั่วบริเวณที่ต้องการจะระบายด้วยวิธีใดก็ได้

เลิศ อานันตะ (2523 : 209) กล่าวว่า การวาดภาพระบายสีทำให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการตามความหวัง สร้างความฝัน แสดงความรักในภาพต่างๆที่เด็กเขียนได้ ทำให้เด็กมีความรู้สึกนึกคิด มีจินตนาการ ที่ต้องอยู่ในความจริงของสังคม ซึ่งเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความเจริญของชาติบ้านเมืองช่วยกล่อมเกล้าและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กทำให้รู้จักมีความรับผิดชอบ มีระเบียบ รวมทั้งการเลือกสรรแนวทางการปฏิบัติตนและสังคม ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นเด็ก ๆตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

วิรัตน์ พิษณุไพบูลย์ (2524 : 1) กล่าวว่า การวาดภาพระบายสีเป็นกิจกรรมศิลปะประเภทหนึ่งที่ผู้วาดสามารถถ่ายทอดความรู้สึกภายในออกมาเป็นรูปธรรมให้ผู้อื่นได้เห็นและเข้าใจเป็นอย่างซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์โดยใช้สื่อต่างๆ เพื่อแสดงความปรารถนาออกมาในรูปจินตนาการซึ่งอาจเหมือนหรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้แต่ต้องไม่เป็นการเลียนแบบรูปร่างจากธรรมชาติโดยตรง การวาดภาพในลักษณะต่างๆ เช่น การวาดภาพตามใจชอบ การวาดภาพตามประสบการณ์ การวาดภาพจากการฟังนิทาน เด็กจะแสดงทั้งความรู้สึกนึกคิดทางสติปัญญาและความรู้สึกด้านจิตใจถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ

ฉวีวรรณ กีนาวงษ์ (2526 : 142 - 143) กล่าวว่า การวาดภาพระบายสีจึงเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กทุกเพศ ทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออกไปตามระดับความสามารถของแต่ละคน เพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความ

สะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กทุกระดับได้รู้จักปรับปรุงตนเองเพื่อทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมีรสนิยมที่ดี

อารี รังสินันท์ (2532 : 16) กล่าวว่า กิจกรรมการวาดภาพระบายสีเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตของเด็กในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณค่าทางอารมณ์และจิตใจในการทดแทนนิสัยของเด็กที่แสดงออกในทางรุนแรงก้าวร้าว ขอบขู่ ขอบทำลาย เพื่อชดเชยปมด้อยและระบายความคับแค้นใจจากความผิดหวัง โกรธ เกลียด ชิงชัง และนิสัยรุกรานทำร้ายผู้อื่น

เกษม ศิริสัมพันธ์ (2535: บทนำ) กล่าวว่า การวาดภาพระบายสีของเด็กๆเป็นการเล่นชนิดหนึ่งที่มีคุณค่ากับเด็กมากเพราะเด็กจะวาดภาพด้วยความรู้สึกของตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์ ให้เป็นแบบลวดลาย เป็นจังหวะและให้สีสันต่างๆแทนการใช้ภาษาพูดซึ่งช่วยให้เด็กผ่อนคลายอารมณ์ได้มากเพราะเด็กมีโอกาสดำเนินอิสระไม่ต้องอยู่ในระเบียบตลอดเวลา จึงเป็นการพักผ่อนและเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วย ภาพที่เด็กวาดจะเป็นภาพที่เขาชอบและสนใจในขณะนั้นๆ การที่ครูและผู้ปกครองแสดงความยินดี ชื่นชมในผลงานการวาดภาพระบายสีของเด็กทำให้เด็กเกิดความภูมิใจในตนเอง และการที่เขาได้เชยชมผลงานของเพื่อนจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

จึงสรุปได้ว่าการวาดภาพระบายสี หมายถึง การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆขีดเขียนและระบายสีลงบนพื้นระนาบรองรับ ซึ่งอาจเป็นกระดาษหรือวัสดุอื่น เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญต่อตัวเด็กในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย เป็นผู้รักความก้าวหน้าตลอดจนมีรสนิยมที่ดี

5. การสอนวาดภาพระบายสี

กระทรวงศึกษาได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยจัดให้มีวิชาศิลปะศึกษาอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งหลักสูตรได้ระบุวัตถุประสงค์เฉพาะของวิชาศิลปะศึกษาไว้ดังนี้

1. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ให้สนใจ และแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. ให้มีจิตสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ให้มีความสนุกสนานเพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ให้รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี

วิชย วงษ์ใหญ่ (2520 : 8) กล่าวว่า บทบาทของครูในด้านการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนเป็นผู้ชี้แนะ ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ของเด็ก และคำนึงถึงว่าการเรียนรู้นั้นผู้เรียนควรจะเรียนรู้ด้วยตนเองโดยได้รับการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและไม่บังคับตามธรรมชาติของเด็กนั้นจะกระปรี้กระเปร่า อยากรู้อยากเห็น ชอบเรียนรู้ และเรียนได้ดีและเร็วไม่จำเป็นที่ครูต้องบังคับหรือขู่เข็ญให้เด็กจะเรียนได้ดีที่สุด เมื่อเด็กสบายใจ ร่าเริง และสนใจสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่และเด็กได้เรียนน้อยที่สุด เมื่อรู้สึกเบื่อว่าตนถูกบังคับหรือเกิดความละอายและเกรงกลัว

เลิศ อานันท์นะ (2523 : 27 – 28) กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการวาดภาพระบายสีจึงเป็นการส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัยได้แสดงออกตามความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละคน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์จิตใจและสังคม การสอนกิจกรรมวาดภาพระบายสี ผู้สอนจึงต้องยอมรับความคิดของเด็ก ถือว่าเด็กคือศูนย์กลางของการแสดงออกครูเป็นผู้ให้การแนะนำในการจัดประสบการณ์ทางศิลปะให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กทุกระดับความสามารถ โดยคำนึงถึงความสนใจและวิธีการแสดงออกของเด็กเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจึงมีฐานะเป็นผู้คอยสนับสนุนให้กำลังใจ ยั่วยุและท้าทายให้เด็กแสดงออกอย่างมีอิสระเสรีภายใต้ระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ที่ตกลงร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนดี

เลิศ อานันท์นะ (2523 : 102 - 103) การสอนวาดภาพระบายสี สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ที่นิยมแพร่หลายวิธีหนึ่งคือการสอนศิลปะแบบตั้งหัวข้อเรื่อง(Topic) ให้นักเรียนแสดงออกตามความสามารถและความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละคน การสอนวาดภาพระบายสีตามแนวความคิดดังกล่าวเป็นกลวิธีสอนศิลปะที่ส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความคิดจินตนาการได้อย่างอิสระเสรี และมีขอบเขตที่กว้างขวางมากที่สุด การตั้งหัวข้อเรื่องโดยมีเงื่อนไขและกลวิธีที่สอนควรคำนึงถึง 2 คำ ที่ถือว่ามีความหมายและมีแรงจูงใจต่อการแสดงออกของเด็กมากที่สุดคือ 1) ฉัน 2) ของฉัน

ทั้งนี้จากเหตุผลทางจิตวิทยา คนเราทุกคนย่อมมีความพอใจที่จะให้ความสำคัญและความสนใจเกี่ยวกับตนเองมากกว่าคนอื่น คนใดแล้วจึงพัฒนาระดับความสนใจไปสู่สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ไกลออกไปเพื่อให้การดำเนินการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ครูจึงจะนำสังขารมเกี่ยวกับจิตใต้สำนึกของมนุษย์มาประยุกต์เข้ากับหลักสูตรและเนื้อหา บทเรียนด้วยการเลือกจัดกิจกรรมที่เป็นเรื่องราวใกล้ชิดกับตัวเด็กมากที่สุดเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงขยายไปถึงเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันและปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจเช่นเริ่มจากเรื่องราวภายในครอบครัว โรงเรียน บุคคล และสิ่งที่น่าสนใจ กีฬา ดนตรี สัตว์ การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง พิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อถือและความใฝ่ฝันจินตนาการ ฯลฯ

จึงสรุปได้ว่า การสอนวาดภาพระบายสีเป็นการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกเพศ ทุกวัยได้แสดงออกทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนต้องสอนอย่างมีโครงการและแผนการสอน ซึ่งการวางโครงการสอนและแผนการสอนนั้น ครูต้องคำนึงถึงความสนใจ ประสบการณ์และความถนัดตามธรรมชาติของผู้เรียน โดยการกำหนดวิธีสอนและกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา นอกจากนี้ครูผู้สอนควรเป็นผู้มีความสามารถในการเลือกกิจกรรมและสื่อการสอน รวมทั้งความสามารถในการใช้จิตวิทยาในการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี

1. งานวิจัยในประเทศ

นัยนา คณานุรักษ์ (2530 : 88 – 90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร “มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในด้านการวาดภาพคน ภาพสัตว์ ภาพอิสระ การเลือกใช้ประเภทของสี การเลือกใช้สี และงานสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์ และนำผลการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีมาวิเคราะห์สถิติร้อยละ ไค - แสควร์ และค่า t - test ผลการวิจัยพบว่า

1. การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 3 คือขั้นการวาดภาพอย่างมีรูปแบบเป็นของตนเอง (Schematic Stage) ตามทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์
2. การเปรียบเทียบการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับ ลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ โดยจำแนกตามเพศ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางการเขียนภาพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.1
3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้ประเภทของสีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

4. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้สีในการระบายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สีที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้มาก คือ สีแดง ส่วนสีที่นักเรียนชายและหญิงเลือกใช้น้อย คือ สีเทา

5. การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เกี่ยวกับงานสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานสร้างสรรค์โดยการวาดภาพ ส่วนงานสร้างสรรค์ที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงทำคะแนนได้น้อยที่สุด คือ งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเพิ่ม และการจัดท่อนภาพ

โกศล ภูพลอย (2532 : 91 - 93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10" จำนวน 130 คน โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการวาดภาพ นักเรียนแสดงออกโดยเน้นความแตกต่างระหว่างเพศด้วยเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และทรงผมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.23 แสดงออกทางกริยาการเคลื่อนไหว น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.08

2. ด้านการจัดพื้นที่ นักเรียนแสดงออกโดย แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆในภาพได้ถูกต้องตามความเป็นจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.46 แสดงออกทางลักษณะสามมิติน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.38

3. ด้านการใช้สี นักเรียนแสดงออกโดยใช้เส้นในการระบายสีซ้ำๆไปตามทิศทางเดียวกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.31 แสดงออกถึงความแตกต่าง ของสีที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.77

4. ด้านการออกแบบ นักเรียนแสดงออกโดยเน้นการตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.08 แสดงออกถึงความแตกต่างระหว่างเพศน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.92

สุภลักษณ์ ธนเกษพิศาล (2534 : 83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 - 9 ปี ในสถานสงเคราะห์สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 - 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ในด้านการวาดภาพคน การจัดพื้นที่ การใช้สี และการออกแบบตกแต่งรายละเอียด โดยการใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการ

ทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โรเวนเฟลด์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา จำนวน 5 ท่าน ผลการวิจัยพบว่าเด็กกำพร้าอายุ 7 - 9 ปี ในสถานสงเคราะห์สามารถแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพคน การจัดพื้นที่ และการออกแบบตกแต่งรายละเอียดเป็นไปตามพัฒนาการทางศิลปะที่อยู่ในขั้นการวาดภาพอย่างมีรูปแบบเป็นของตนเอง. (Schematic Stage) ของวิกเตอร์ โรเวนเฟลด์ ยกเว้นการใช้สีเท่านั้นที่พบว่าเด็กกำพร้าอายุ 7 - 9 ปีส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงออก ได้ตรงตามเกณฑ์ ดังกล่าว

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อนัสตาซี (สุภลักษณ์ ธนเกษพิศาล. 2534 : 51 ; อ้างอิงจาก Anastasi.1958) ได้ศึกษาและรวบรวมภาพวาดและการระบายสีของเด็กอายุ 6 - 12 ปีจาก 31 ประเทศพบว่า ภาพวาดของเด็กจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเด็ก ซึ่งสังเกตได้ทุกรูปที่เด็กเลือกวาด ภาพที่เด็กเลือกวาดมากนั้นเช่นภาพคน สัตว์ ต้นไม้ เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตามลักษณะเด่นของภาพในแต่ละประเภทก็แตกต่างกันไป เช่น เด็กอเมริกันกับเด็กอินเดียแดง เด็กกรีซ และเด็กบราซิลพอใจที่จะวาดสิ่งต่างๆภายในบ้าน ส่วนเด็กจากเดนมาร์ก และญี่ปุ่นก็สนใจสิ่งต่างๆภายนอกบ้าน นอกจากนี้ในแต่ละประเทศยังนิยมวาดภาพสมเสร็จ นอกจากนี้ภาพที่เด็กวาดก็แสดงให้เห็นอาชีพที่สำคัญของแต่ละชาติ เช่น วาดภาพปั้นดินปาล์มเพื่อเก็บลูกหรือภาพการใช้รถในการเดินทาง การขนส่ง ส่วนการวาดภาพจากจินตนาการนั้น เนื้อหาของภาพที่วาดยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางศาสนาซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละชาติ

ไฮโรวิทซ์ และคนอื่นๆ (Horovitz and others.1976 : 28) ได้ศึกษาภาพวาดของเด็กและกล่าวว่าเด็กจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเขา ในการวาดภาพจากการสังเกตภาพวาดของเด็กแบ่งภาพที่วาดออกได้เป็น 4 แบบ คือ

1. ภาพวาดตามความสนใจ เด็กจะวาดภาพตามความคิดริเริ่มของตนเอง
2. ภาพวาดอย่างอิสระ เด็กจะวาดภาพจากหัวเรื่องที่กำหนดให้แต่เด็กจะเป็นคนคิดสิ่งที่วาดเอง
3. ภาพของจริง เด็กจะวาดภาพจากรูปที่กำหนดให้เป็นแบบอย่าง
4. ภาพวาดตามแบบที่กำหนดให้ เด็กจะวาดภาพโดยลอกเลียนภาพที่เป็นแบบอย่างทุกประการ

ภาพวาดทั้ง 4 แบบนี้ วาดตามความสนใจและภาพวาดอย่างอิสระ เป็นภาพวาดที่สามารถทำให้ความสนใจในการวาดภาพของเด็กได้

ตอนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คำว่า “กิจกรรมกลุ่ม” (Group Work) นี้ แทรกซ์เลอร์และนอร์ท (ทองเรียน อมรัชกุล .2523 : 5 ; อ้างอิงจาก Traxler and North.1957 : 21) เป็นผู้ที่ได้เสนอให้มีการใช้คำนี้ขึ้น เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมต่างๆที่นำมาใช้ในการแนะแนวและการบริหาร ซึ่งความหมายของกิจกรรมกลุ่มนี้นักการศึกษาไทยได้ให้คำนิยามไว้หลายคน ดังนี้

คมเพชร จัตรศุภกุล (2532 : 14) และนิภา วิจิตรศิริ (2535 : 20) ได้ให้ความหมายสอดคล้องกันว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นการนำเอาประสบการณ์ของสมาชิกมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ และมีการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม

บุหงา วชิระศักดิ์มิ่งคล (2536 : 35) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่ให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากได้มีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมตนเองและผู้อื่นตลอดจนได้วิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มโดยการช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้นำกลุ่มตลอดเวลาที่ร่วมกระทำกิจกรรมเหล่านั้นและมีผลทำให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้านได้

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวพอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึงการจัดกิจกรรมขึ้นมาแล้วให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมโดยลงมือกระทำด้วยตนเองภายใต้สถานการณ์ที่มีการยอมรับซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดการพัฒนาความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและคนอื่นได้

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใดแก่สมาชิกนั้น ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ในด้านใดก็จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้นโดยอาศัยผู้นำกิจกรรมกลุ่มที่มีความสามารถ ตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มโดยทั่วไปไว้ดังนี้

แทรกซ์เลอร์และนอร์ท (ทองเรียน อมรัชกุล. 2523 : 5-6 ; อ้างอิงจาก Traxler and North .1957 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่
2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่เคยได้รับมา

3. เพื่อเป็นรากฐานนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การบำบัดรักษาและการพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคลและกลุ่ม

เบนเนท์ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มในการแนะแนว พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้เรื่องราวทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น

1.1 การปฐมนิเทศ นักเรียนที่เข้าใหม่เพื่อให้เขาได้ประโยชน์จากโรงเรียนมากที่สุด

1.2 การได้มีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลเป็นกลุ่ม ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์จากกลุ่มในด้านการใช้ชีวิตในโรงเรียน อันจะช่วยให้พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มเป็นไปในแนวทางที่สังคมยอมรับ

1.3 การศึกษาจากกลุ่มในเรื่อง ของความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์เพื่อรู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับวัยอย่างมีเหตุผล

1.4 การศึกษาจากกลุ่ม เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาความสนใจความสามารถ บุคลิกภาพ ลักษณะเด่นของตนเอง และการปรับตัวทางสังคม และส่วนตัว

1.5 การศึกษาจากกลุ่มเพื่อหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะส่งเสริมการเรียนรู้

1.6 การศึกษาจากกลุ่มถึงเรื่องชีวิตการทำงาน ปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ และความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

1.7 การศึกษาจากกลุ่มเพื่อให้เรียนรู้วิธีการที่จะสร้างโครงการและวางแผนอาชีพในระยะยาวที่เหมาะสม

1.8 การศึกษาจากกลุ่มเพื่อให้เรียนรู้วิธีการที่สร้างโครงการและวางแผนการศึกษาในระยะยาวที่เหมาะสม

1.9 การศึกษาจากกลุ่มเพื่อช่วยพัฒนามาตรฐาน ค่านิยมของบุคคล อันจะช่วยให้เขาสามารถเลือกประสบการณ์ในด้านต่างๆของชีวิต และพัฒนาปรัชญาของตนเองได้

2. กิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดผลทางด้านการบำบัดรักษา จากที่ได้มีโอกาสปลดปล่อยความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจ และได้ข้อคิดจากปัญหาต่างๆของบุคคลมากขึ้นรวมทั้งได้ศึกษาปัญหาที่คล้ายคลึงของพวกเรา ภายใต้บรรยากาศที่อ่อนแอผ่อนคลายตาม จะทำให้บุคคลสามารถได้แนวทางมาแก้ไข ปรับปรุงบุคลิกภาพ และวิถีชีวิตของตนเองได้

3. ช่วยให้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการเป็นรายบุคคล

4. ช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของปัญหาต่างๆ

นอกจากนี้ ทองเรียน อมรัชกุล และ บุษงา วชิระศักดิ์มงคล (2530 : 2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคลและกลุ่มให้เจริญงอกงาม พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. เพื่อเปิดโอกาสให้มีการสำรวจตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบต่างๆในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทและหน้าที่ของตน
3. เพื่อฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้รู้จักนำเอาความรู้และทักษะต่างๆไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตลอดจนพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบอยู่

ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

บุษงา วชิระศักดิ์มงคล (2530 : 30 - 31) ได้กล่าวถึง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. พัฒนาทางด้านสติปัญญา บุคคลจะได้เรียนรู้และเข้าธรรมชาติของมนุษย์ ธรรมชาติของกลุ่ม การจัดการกับกลุ่ม และการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน รวมทั้งเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ จากสมาชิกกลุ่มมากขึ้น เรียนรู้ขบวนการแก้ปัญหา การตัดสินใจ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

2. พัฒนาทางด้านทักษะ สมาชิกจะมีโอกาสฝึกทักษะต่างๆได้แก่

2.1 ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวที่เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น

2.2 ทักษะในการศึกษาค้นคว้า เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทักษะในการพูด การฟัง การอ่าน และการรายงาน

2.3 ทักษะทางปัญญา ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น

2.4 ทักษะในการทำงานกลุ่ม เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การเป็นผู้นำ การแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3. พัฒนาทางด้านเจตคติ มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อตนเองและต่อผู้อื่น ไปในทางที่สร้างสรรค์ขึ้น กล่าวคือ มีการยอมรับตนเอง และยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการใช้อำนาจ การสั่งสอนและการควบคุมผู้อื่นลง พอใจกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มมากขึ้น เป็นต้น

การพัฒนาด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติของบุคคลดังกล่าวย่อมหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของบุคคล และเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งย่อมมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆตามมา แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ย่อยเป็นค่อยไป แต่ก็สามารถกล่าวได้ว่าผลของกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เกิดพัฒนาการบุคลิกภาพ อันเป็นการพัฒนาตน จะก่อให้เกิดการพัฒนางาน และพัฒนาองค์การต่อไป

เทคนิคของกิจกรรมกลุ่ม

ในปัจจุบันการจัดกิจกรรมกลุ่มต่างๆ มีเทคนิคมากมายที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมกลุ่ม อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มให้บรรลุจุดประสงค์ของการฝึกกิจกรรมกลุ่มซึ่งบุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2530 : 30 - 31) ได้กล่าวถึงเทคนิคของกิจกรรมกลุ่มต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. เกม (Game) เป็นการจัดสถานการณ์สมมุติขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ผู้เล่นจะต้องตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันมีผลออกมาในรูปแพ้หรือชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจ และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานอีกด้วย

2. บทบาทสมมุติ (Role playing) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมุติ เช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความจริง แล้วให้ผู้เรียนมีโอกาสทดสอบพฤติกรรมต่างๆซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดงออก เพราะอาจจะเสี่ยงต่อผลที่ได้รับ

4. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และอภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ การอภิปรายนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งเอากรณีต่างๆซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงอันจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น

5. ละคร (Acting or dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่กำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมบทบาทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนไปเกี่ยวข้อง วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเข้าใจความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน และการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรักมิตรชอบในการเรียนร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) คือ แบ่งกลุ่มแยกเป็นกลุ่มขนาดเล็กลง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธี แต่วิธีที่นิยมกันก็มีการระดมพลังสมอง (Brainstorming) กลุ่มนกระจอก (Buzz Group) เป็นต้น

ตอนที่ 4 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในประเทศไทยนั้น ได้มีการนำกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่างๆมาใช้พัฒนาบุคลิกภาพ ปรับปรุงบุคลาการในองค์กร พัฒนาการเรียนการสอน สร้างเสริมคุณลักษณะต่างๆแก่บุคคลอย่างได้ผล ยังประโยชน์แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมเป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้รวบรวมในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเสนอ ดังนี้

ลาวัณย์ มหาทุมะรัตน์ (2529 : 52) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 24 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มทั้งหมด 17 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทัศนคติหลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกันโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรพยาบาลระดับต้น จำนวน 90 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วม

กิจกรรมกลุ่มเป็นเวลา 11 วันติดต่อกัน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการศึกษาในช่วงเวลาของการศึกษาอิสระ พบว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ในมิติทางด้านวิชาการ และไม่เกี่ยวกับด้านวิชาการสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และในกลุ่มที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับสูงและกลาง นักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ในมิติทางด้านวิชาการ และไม่เกี่ยวกับด้านวิชาการไม่แตกต่างกันกับนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับต่ำ นักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ในมิติทางด้านวิชาการ ไม่แตกต่างกันกับนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับต่ำ นักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีอัตมโนทัศน์ไม่เกี่ยวกับด้านวิชาการแตกต่างกันกับนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ทัศนคติต่อวิชาชีพไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพัฒนาอัตมโนทัศน์ในมิติวิชาการ และไม่เกี่ยวกับวิชาการ ระยะก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับแตกต่างกันพบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับสูงมีอัตมโนทัศน์ในมิติทางด้านวิชาการ และไม่เกี่ยวกับด้านวิชาการสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพต่ำ นักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับสูงมีอัตมโนทัศน์ในมิติทางด้านวิชาการ สูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับต่ำ นักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพระระดับกลางมีอัตมโนทัศน์ในมิติไม่เกี่ยวกับด้านวิชาการสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพต่ำ

หรรษา แดงภักดี (2535) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณธรรมความมีน้ำใจ นักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2535 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองโดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะผลปรากฏว่า นักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีคุณธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬาโดยรวม และแต่ละด้านสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านสูงขึ้น หลังได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีคุณธรรมความมีน้ำใจโดยส่วนรวมและรายด้านย่อยคือ ความเป็นผู้รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักอภัย และด้านความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการยอมรับกฎเกณฑ์และกติกาและด้านการเสียสละเพื่อส่วนรวม

อัจจิมา จินวาลา (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีผลต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน

คลองเสือน้อย กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2535 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 20 คน แล้วสุ่มออกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมกรณีตัวอย่างที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน จำนวน 12 ครั้งติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลปรากฏว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แก้วจิต มากปาน (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการฝึกการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่ออัตมโนทัศน์ด้านสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ด้านสังคมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ซึ่งจะได้จำนวนนักเรียนกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการฝึกการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มทดลองที่ 2 ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ผลปรากฏว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งนักเรียนที่ได้รับการฝึกการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีอัตมโนทัศน์ด้านสังคมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนได้รับการฝึกการวิเคราะห์ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีอัตมโนทัศน์ทางด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

เทรปปา และไฟรด์ (สรศักดิ์ โสฐ . 2530 : 23 ; อ้างอิงจาก Treppa and Frike. 1972 :466 – 468) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อความเข้าใจตนเอง โดยใช้กลุ่มทดลอง 11 คน และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึก 11 คน กลุ่มทดลองมีความเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดี มีความสามารถในการควบคุมตนเอง รู้คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ มีความนับถือตนเอง ยอมรับตนเอง และเข้าใจความเป็นมนุษย์ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของควินนและฟูลด์ (สรศักดิ์ โสฐ. 2530 : 23 ; อ้างอิงจาก Quinan and Fould . 1970 : 145 - 149) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อความเข้าใจตนเองของผู้รับการฝึก โดยใช้การฝึกแบบกลุ่มทนทาน (Marathon Group) ซึ่งให้ทุกคนแสดง

กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงบทบาทการสื่อสารด้วยคำพูด และการอภิปราย การฝึกใช้เวลา 30 ชั่วโมงติดต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจตนเองในด้านต่างๆ ดีขึ้น คือ ด้านคุณค่าตนเองตามความเป็นจริง ด้านความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถในการควบคุมความรู้สึกและอารมณ์ของตน เป็นต้น และเดอร์ชมิทท์ (สรศักดิ์ โสชู .2530 : 24 ; อ้างอิงจาก Durschmide .1978 : 3953 – A) ได้ทดลองใช้กลุ่มทดลองให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมกลุ่มการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเอง(Self Acceptance) ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แมคเคลแลน (สรศักดิ์ โสชู. 2530 : 24 ; อ้างอิงจาก Mckellan. 1977 : 4045 – A)

ได้ศึกษาผลการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 69 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรม การกล้าแสดงออก กับกลุ่มทดลอง 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกใดๆทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรม กล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า มีงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่สนับสนุนว่า กิจกรรมกลุ่มและกลุ่มประเภทต่างๆ สามารถพัฒนาความคิด ความเข้าใจ และพฤติกรรมของบุคคลได้ นับตั้งแต่ การมีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬา ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และ พฤติกรรมการกล้าแสดงออก

ตอนที่ 5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

1. ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

แซมมัล และคนอื่นๆ (Semuel and others. 1993 : 411) ได้สรุปความหมายของปัญหาทางพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. ไม่สามารถที่จะเรียนรู้ได้ซึ่งเกิดจากความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ประสาทสัมผัส และสุขภาพ
2. ไม่สามารถสร้างหรือรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อนและครูได้
3. พฤติกรรมหรือความรู้สึกที่แสดงออกมานั้นไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปกติทั่วไป
4. อารมณ์ที่แสดงออกปกติเต็มไปด้วยความหงอยเหงาเศร้าซึมหรือไม่มีความสุข

5. มีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับสังคม บุคคล หรือมีปัญหาเกี่ยวกับทางโรงเรียน
ลักษณะพิเศษทั้ง 5 ข้อที่กล่าวมานั้น อาจเกิดร่วมกันซึ่งมีผลกระทบกับตัวเด็กการทำงาน
ในโรงเรียน และกลุ่มเพื่อน ควรได้รับการทางการศึกษาพิเศษ

เกียร์ฮาร์ท และคนอื่นๆ (Gearheart and others . 1996 : 367) ได้ให้ความหมายของ
เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. มีความบกพร่องทางพฤติกรรมพอๆกับมีปัญหาทางด้านอารมณ์
2. การตอบสนองของพฤติกรรมและอารมณ์แตกต่างกันหรือไม่เหมาะสมกับอายุ,
วัฒนธรรม หรือ มาตรฐานของศีลธรรม ความล้าหลังทางวิชาการ,สังคม,กิจการงาน หรือ
การแสดงออก
3. การตอบสนองในบางครั้ง มีผลมาจากเหตุการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่ตึงเครียด ไม่
เหมาะสม
4. เป็นปัญหาที่ถาวรและเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่อยู่ในโรงเรียน
5. มีความบกพร่องที่ต่อเนื่อง ยาวนาน แม้ว่าจะได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นแล้ว
6. ปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ อาจจะทำให้ ขาดความสามารถอย่างอื่นด้วย
7. ความบกพร่องที่สัมพันธ์กันของอารมณ์และพฤติกรรม ทำให้เป็นโรคจิต กังวลใจ

มีผลต่อความประพฤติหรือการแก้ปัญหา

เบญญา ชลธารันนท์ (2538 : 25) ได้ให้ความหมายเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์หรือ
พฤติกรรมว่า หมายถึงเด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมากปัญหาพฤติกรรมนั้น
เป็นไปอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมนั้นไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม หรือวัฒนธรรม พฤติกรรมที่เป็น
ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กและผู้อื่น อันอาจเกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างเด็ก
กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และ/หรือจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็กเอง

จากความหมายดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หมายถึง เด็ก
ที่แสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากเด็กปกติเป็นอย่างมาก และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
ยาวนานมีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่า เป็นปัญหากับสังคม บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้อง ใกล้ชิดหรือมีปัญหา
ทางโรงเรียน จึงไม่สามารถสร้างหรือรักษาสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและครูได้ ส่งผลกระทบต่อการ
เรียนรู้ของเด็กเองและผู้อื่น จึงควรได้รับการทางการศึกษาพิเศษ

2.ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ผดุง อารยะวิญญู (2539 :104-105) ได้กล่าวถึง ลักษณะโดยทั่วไปของพฤติกรรมที่เป็น
ปัญหาที่สามารถสังเกตเห็นได้คือ

ก่อความวุ่นวาย
 ผันกลางวัน เพื่อฝัน
 เกียจคร้าน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย
 มีความวิตกกังวล หวาดกลัว ไม่มีความกล้า
 หวาดกลัว อย่างไม่มีเหตุผล
 ประหม่า หวาดผวา
 โหดร้าย ก้าวร้าว
 พุดผิดปกติ
 เบื่ออาหาร
 ร้องไห้บ่อยๆ
 พุดปกติ ลักษณะ
 ท้องผูก ปวดหัวบ่อยๆ
 ดื้อดึง ไม่เชื่อฟัง
 เหนื่อยง่าย นอนไม่หลับ
 โกรธง่าย โกรธจัด
 ไม่กล้าสู้หน้า
 ไม่ทำการบ้าน เหลวไหล ไม่เอางาน
 มีความสับสน วุ่นวาย
 ถดถอย ปลีกตัวออกจากสังคม
 ไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหวอยู่เสมอ
 เล่นมือ เล่นเท้าตนเอง ฯลฯ

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. พฤติกรรมที่เกิดจากความขัดแย้งในตัวเด็ก ได้แก่

1.1 ความวิตกกังวลและการมีปมด้อย เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมอาจไม่กล้าพูด กล้าแสดงออกในชั้นเรียน เกิดความประหม่า บางคนตัวร้อนและเป็นไข้เมื่อถึงเวลาไปโรงเรียน บางคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ร้องไห้บ่อย พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากความวิตกกังวล หรือเกิดจากปมด้อยของแต่ละบุคคล

1.2 การหนีสังคมหรือการปลีกตัวออกจากสังคม เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนอย่างหนึ่ง สามารถสังเกตได้โดยที่เด็กเหล่านี้ ไม่พูดคุย ไม่เล่นกับเพื่อน ไม่ร่วมกิจกรรมต่างๆของทาง

โรงเรียน เป็นคนขี้อาย พูดไม่เก่ง ไม่กล้าพูดต่อหน้าชุมชน บางคนเจ้าอารมณ์ เด็กเหล่านี้ขาดทักษะที่จำเป็นในการ ติดต่อกับผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในการพูด จึงชอบอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียว อาจมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นแต่มักแสดงอาการก้าวร้าว ไม่มีวุฒิภาวะ หรือแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม

1.3 ความผิดปกติในด้านการเรียน เด็กที่มีผลการเรียนดีมักเป็นที่ชื่นชอบของครู ผู้ปกครอง และเพื่อน เด็กที่เรียนไม่ดีอาจไม่ได้รับการยกย่องเท่าที่ควรส่งผลต่อการปรับตัวของเด็ก อาจกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา

2. พฤติกรรมที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างตัวเด็กกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ได้แก่

2.1 การก้าวร้าว ก่อความ เด็กแสดงออกโดยการก้าวร้าวก่อความสงบสุขของผู้อื่นชอบตำหนิตัวคนอื่น กล่าวโทษผู้อื่น ชอบทะเลาะวิวาท ต่อสู้ทุบตี และรังแกเด็กอื่น ทำลายความสงบ ทำลายสิ่งของ ชอบทำหาย หยาดคาย อารมณ์ขุ่นมัว โกรธง่าย โหดร้าย ไม่เคารพครูและผู้ใหญ่

2.2 การเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ เด็กจะไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาโดยปราศจากจุดมุ่งหมาย มีความสนใจสั้น ขาดสมาธิในการเรียน หันเหความสนใจไปสู่สิ่งอื่นได้ง่าย เด็กเหล่านี้อาจมีปัญหาการก้าวร้าวร่วมด้วย

2.3 การปรับตัวทางสังคม เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมจะมีการปรับตัวทางสังคม ไม่ถูกต้อง ซึ่งหมายถึงการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับทางสังคม เช่น แกร่งอันธพาล การทำลายสาธารณสมบัติการลักขโมย การหนีโรงเรียน การต่อสู้กับคู่อริ การประทุษร้ายทางเพศ พฤติกรรมในลักษณะนี้มักพบในเด็กวัยรุ่น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กนั้น เกิดจากความขัดแย้งในตัวเด็ก และความขัดแย้งระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ในการพิจารณาว่า เด็กมีปัญหาทางพฤติกรรมนั้น ครูหรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ควรสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกบ่อยๆ และสม่ำเสมอเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่เหมาะสมกับวัยและสภาวะการณนั้นๆ ทำให้เด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดปัญหา พฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะเช่นนี้ถือว่าเด็กมีปัญหาทางพฤติกรรม

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรม

อุษณีย์ โพธิสุข. (2537:190) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้เด็กมีปัญหาทางพฤติกรรม ได้แก่

1. พันธุกรรม
2. อุบัติเหตุทางสมอง

3. ความกระทบกระทั่งหรือโรกระหว่างที่แม่ตั้งครรภ์ เช่น แม่สูบบุหรี่ กินเหล้า เป็นหัตถ์เยอรมัน เป็นต้น

4. ภาวะระหว่างคลอดและหลังคลอด เช่น การขาดออกซิเจน การคลอดที่ผิดปกติ สภาพทางชีวเคมีในร่างกาย คือสารเคมีในร่างกายอาจไม่สมดุลเพราะเกิดจากความผิดปกติของต่อมต่างๆ หรือการรับสารใดๆที่มีผลต่อพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นสารเสพติดหรือที่เราไม่นึกถึงคือพวกน้ำตาล สีส้มให้เกิดความสวยงาม การขาดอาหาร ฯลฯ

5. ระบบการศึกษา ในปัจจุบันนักวิชาการเชื่อว่าการจัดการศึกษาระบบ “ โรงงาน ” เป็นเหตุให้เกิดการสอนแบบไร้คุณภาพ ทำให้เด็กมีปัญหามากขึ้น

อีกทั้ง ผดุง อารยะวิญญู (2528:15-18) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมไว้ ดังนี้

1. สภาพทางครอบครัว การดูแลเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดู และแบบอย่างของสมาชิกในครอบครัว หรือสภาพทางบ้านที่ไม่สมบูรณ์

2. สภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม สังคมที่อยู่ในเมืองมีสิ่งยั่วยุมากมาย และสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี อาจจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกไม่ควร

3. ความต้องการของบุคคล คือความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ นอกจากนี้มนุษย์ยังต้องการความรัก การยอมรับในสังคม การมีหน้ามีตาเป็นที่นับถือของคนทั่วไป สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมได้

อรอนงค์ เย็นอุทก (2538 : 11) ได้สรุปสาเหตุของความบกพร่องทางอารมณ์และพฤติกรรมของเด็กที่สำคัญมาจากปัจจัย 4 ประการ คือ ความไม่สามารถทางร่างกายและโรคภัยไข้เจ็บ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น อิทธิพลจากวัฒนธรรมที่ไม่สร้างสรรค์ และประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียนที่เด็กไม่พอใจ

สรุปได้ว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กเกิดปัญหาทางพฤติกรรมนั้น เกิดจากสาเหตุใหญ่ๆ 2 ประการ คือเกิดจากตัวเด็กเอง ได้แก่ พันธุกรรม อุบัติเหตุทางสมอง สภาพทางร่างกาย สภาพทางอารมณ์และจิตใจ และสาเหตุที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู บิดามารดา ผู้ปกครอง โรงเรียน ครู เพื่อน และวัฒนธรรมที่ไม่สร้างสรรค์ ซึ่งเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมบางคนอาจเกิดจากสาเหตุเดียว หรือบางคนมีสาเหตุหลายอย่างรวมกันก็ได้

4. การประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (ม.ป.ป. : 833 – 836) กล่าวว่า การประเมินว่าพฤติกรรมใดเป็นปัญหานั้นนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะการที่จะระบุว่าพฤติกรรมใดเป็นปัญหานั้นมีผลต่อจิตใจเด็กและผู้ปกครองมาก ดังนั้นควรมีหลักในการตัดสินพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพื่อจะได้รับการหาทางแก้ไข ซึ่งหลักใหญ่ๆของการสังเกตและประเมินว่าพฤติกรรมนั้นๆ เป็นปัญหาหรือไม่ มีดังนี้

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเหมาะสมกับอายุของเด็กหรือไม่
2. พฤติกรรมนั้นมีความถี่ของการเกิดมากน้อยเพียงใด
3. พฤติกรรมนั้นมีระดับความรุนแรงมากน้อยแค่ไหน
4. พฤติกรรมที่กระทำออกมานั้นส่งผลกระทบต่อตัวเด็กมากน้อยแค่ไหน
5. พฤติกรรมนั้นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
6. เด็กสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมต่างๆในชีวิตประจำวันได้หรือไม่

ในการตัดสินว่า พฤติกรรมใดเป็นปัญหาหรือไม่นั้น เราต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเสียก่อน โดยใช้หลักการสังเกตเพื่อให้รู้ว่า พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมานั้นเป็นปัญหา จึงจะทำการประเมินพฤติกรรมตามวิธีการ ดังนี้

วิธีการประเมินพฤติกรรม (Methods of Behavioral Assessment)

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วิธีการประเมินโดยตรง (Direct Methods of Assessment) ประกอบด้วย
 - 1.1 การสังเกตพฤติกรรม (Observation)
 - 1.2 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเอง (Self – Monitoring)
 - 1.3 การวัดผลที่เกิดขึ้น (Measurement of Product)
 - 1.4 การวัดทางสรีระ (Physiological Measures)
2. วิธีการประเมินทางอ้อม (Indirect Methods of Assessment) ประกอบด้วย
 - 2.1 การสัมภาษณ์ (Interview)
 - 2.2 การรวบรวมข้อมูลจากบุคคลอื่น (Information from other People)
 - 2.3 สมโภชน์ เอี่ยมสุภามิต (2539 : 62) กล่าวถึง การรายงานตนเอง (Self Report)

ว่า "ในการพิจารณาว่า พฤติกรรมใดบ้างที่เป็นปัญหานั้น เราจะต้องสังเกตอย่างมีหลักการตามที่กล่าวมาแล้ว ประกอบกับการใช้วิธีการประเมินพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลหลายๆด้านมาประกอบการพิจารณา และตัดสินว่าเด็กคนใดคือผู้ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

ควรได้รับการแก้ไขช่วยเหลือ อย่างเหมาะสมและถูกวิธี อย่างไรก็ตามพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น มีตั้งแต่พฤติกรรมที่เป็นปัญหามากจนถึงพฤติกรรมที่มีปัญหาน้อย ซึ่งในเด็กแต่ละคนก็อาจจะมี พฤติกรรมที่มีปัญหาแตกต่างกันไป"

5. การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

ผดุง อารยะวิญญู (2539 : 105 - 107) กล่าวว่า การช่วยเหลือเด็ก มีรูปแบบการช่วยเหลือ 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบทางจิตวิทยาการศึกษา นักจิตวิทยาการศึกษามีความเชื่อว่าองค์ประกอบทางชีววิทยา และการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีอิทธิพลทางบุคลิกภาพของเด็ก พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ลอดจนปัญหาทางอารมณ์ล้วนมีมูลเหตุมาจากการพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่พัฒนาไม่ถูกต้องทั้งสิ้น ในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมนั้น เด็กจะต้องเข้าใจยอมรับปัญหาของตนเอง และยินดีที่จะหาทางขจัดปัญหานั้นๆ ครูจะต้องทำให้เด็กเกิดศรัทธา ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหา ดังนั้นการเรียนการสอนควรกระทำเป็นรายบุคคลโดยใช้เกม สถานการณ์จำลองและกิจกรรมอื่นๆที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ จึงจะสามารถช่วยเด็กอย่างมีประสิทธิภาพได้

2. รูปแบบทางจิตวิทยา ในการช่วยเหลือเด็กนั้น นักจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมสามารถปรับได้ หลักการปรับพฤติกรรมนี้สามารถนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สิ่งแรกที่จะต้องทำ คือ พิจารณาว่าพฤติกรรมใดบ้างที่เป็นปัญหา และมีความจำเป็นต้องปรับโดยการให้เพิ่มหรือลดพฤติกรรมลง หลังจากนั้นครูหรือนักจิตวิทยาอาจให้แรงเสริมเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรืออาจให้เทคนิคอื่นๆในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลงก็ได้

3. รูปแบบทางนิเวศวิทยา เชื่อว่าเด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พฤติกรรมของเด็กควรได้รับการยอมรับจากสังคม มิฉะนั้นจะเกิดความไม่สงบในสังคมขึ้น ในการช่วยเหลือนักนิเวศวิทยาเชื่อว่าครูควรทำความเข้าใจที่ประกอบขึ้นเป็นระบบของสังคม เพื่อหาทางขจัดสิ่งที่เป็นสาเหตุให้เด็กมีปัญหาทางพฤติกรรมเด็กอาจได้รับการปรับพฤติกรรม ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของเด็กเท่าที่จำเป็นด้วย และรวมไปถึงการปรับปรุงทัศนคติของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกในชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจและยอมรับเด็กมากขึ้น

ผดุง อารยะวิญญู (2528 : 23) กล่าวว่า การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมนั้น เป็นงานที่ละเอียดอ่อน จะต้องได้รับการร่วมมือจากหลายฝ่าย และใช้เทคนิคหลายประการ แต่สิ่งสำคัญที่เด็กต้องได้รับก่อนอื่น ก็คือ ความเข้าใจของครู ประจำชั้น เพราะครูประจำชั้นอยู่

ใกล้ชิดเด็กกว่าครูพิเศษอื่นๆ ถ้าพบเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ครูควรช่วยเหลือเด็กก่อนเท่าที่ทำได้ ในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมนั้นครูควรปฏิบัติ ดังนี้

1. พยายามยอมรับเด็กในฐานะที่เป็นบุคคลผู้หนึ่ง ถึงแม้ว่าพฤติกรรมของเด็กไม่เป็นที่ยอมรับก็ตาม
2. พยายามเข้าใจเด็ก โดยพยายามหาสาเหตุและศึกษาเกี่ยวกับเด็กให้มากที่สุด
3. ช่วยเหลือเด็กทางด้านการเรียน โดยจัดการสอนช่วยเหลือหรือจัดการสอนเป็นรายบุคคล
4. เน้นความสำเร็จและความสามารถของเด็กเมื่อมีโอกาส ไม่ควรย้ำในสิ่งที่จะทำให้เด็กเป็นปมด้อย
5. พยายามให้เด็กเห็นว่าเป็นคนมีค่า
6. หาวิธีลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
7. มีความอดทนต่อพฤติกรรมของเด็กและพยายามสั่งสอนให้เด็กปฏิบัติในทางที่ถูกที่ควร

8. ขอความช่วยเหลือจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ เช่น นักแนะแนว นักจิตวิทยา จิตแพทย์ เป็นต้น

หลักสูตรและการเรียนการสอน สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมนั้น ควรมีลักษณะสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็กประเภทนี้ จำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรปกติให้เหมาะสมกับเด็ก ควรมีเนื้อหาครอบคลุม ดังนี้

1. วิชาสามัญ
2. การพัฒนาความคิดรวบยอดต่อตนเอง
3. พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม
4. กลวิธีในการจัดการกับปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม

ในการเรียนการสอน ครูควรนำกลวิธีในการปรับพฤติกรรมมาใช้กับนักเรียนหรือเปลี่ยนพฤติกรรมไม่พึงประสงค์มาเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จ นักเรียนจะได้รับการกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทีละน้อย และตามลำดับขั้นโดยการเน้นความสำเร็จของนักเรียนเป็นหลัก

การเรียนการสอนควรสอนเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและเปิดโอกาสให้ได้ฝึกทักษะทางสังคมและการเข้ากับเพื่อนๆ นักเรียนทุกคนควรมีแผนการสอนเฉพาะบุคคล การประเมินความก้าวหน้าต้องประเมินตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแผนนี้ และ

จุดมุ่งหมายควรเน้นความสำเร็จทางการเรียน การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อตนเอง พัฒนาการทางสังคม ตลอดจนการรู้จักปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นและสิ่งแวดล้อม

ผดุง อารยะวิญญู (2539 : 110 - 112) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษนั้นควรจัดเพื่อสนองความต้องการและความสามารถของเด็ก และแก้ไขข้อบกพร่องของเด็ก เมื่อแก้ไขแล้วควรส่งเด็กเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยเร็วที่สุด ถ้าเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ควรให้เรียนร่วมแบบเต็มเวลา แต่ถ้าเด็กมีพฤติกรรมรุนแรงควรได้เรียนในหลักสูตรพิเศษ ดังนั้นหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมมี 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรปกติ และหลักสูตรพิเศษ

หลักสูตรพิเศษ ควรมีเนื้อหาและวิธีการมุ่งขจัดความบกพร่องทางพฤติกรรมของเด็ก จึงควรเน้นทักษะทางสังคม เนื่องจากเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมขาดทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของเด็ก

หลักสูตรพิเศษในระดับประถมศึกษามีชื่อว่า ACCEPTS (A Curriculum for Children's Effective Peer and teacher Skill) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีความพร้อมที่จะเรียนร่วมกับเด็กปกติ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กมีทักษะการปรับตัวของเด็กให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน มีทักษะที่ต้องเรียน 28 ทักษะ แบ่งออกเป็น 5 หมวด คือ

1. ทักษะในชั้นเรียน
2. ทักษะเบื้องต้นในการติดต่อกับผู้อื่น
3. ทักษะในการคบเพื่อน
4. ทักษะในการเป็นมิตรกับผู้อื่น
5. ทักษะในการแก้ปัญหา

หลักสูตรนี้ใช้เวลาเรียน 5 - 10 สัปดาห์ จึงจะจบหลักสูตร ขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าของเด็ก เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้ว เด็กจะมีปัญหาทางพฤติกรรมน้อยลงจนสามารถเรียนร่วมหลักสูตรเดียวกับเด็กปกติได้

สรุปได้ว่าในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมนั้น สามารถช่วยได้หลายทาง เช่น การอบรมเลี้ยงดู การปรับพฤติกรรมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ทั้งนี้ตัวเด็กเองจะต้องยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น และเต็มใจที่จะปรับปรุงแก้ไขด้วย โดยได้รับความร่วมมือแก้ไขจากหลายๆฝ่าย คือ ครู ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เช่น นักจิตวิทยา และนักจิตวิทยาคลินิก เป็นต้น

ตอนที่ 6 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

1. งานวิจัยในประเทศ

ม.ร.ว.สมพร สุทัศนีย์ (2522 : 91) ได้ศึกษาผลของการใช้แรงเสริมทางสังคมต่อพฤติกรรมเจียบขี้นผิดปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งศึกษากับนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 7-8 ขวบ ในโรงเรียนโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทราจำนวน 4 คน ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมเจียบขี้นผิดปกติของกลุ่มทดลองลดลง และพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ในระยะการให้แรงเสริมทางสังคม

ลักขณา ธรรมไพโรจน์ (2524 : 85) ได้ศึกษาการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งศึกษากับกลุ่มนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้น หลังจากใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์

อาภรณ์ มหาคำ (2525 : 59) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกลดลงกว่าก่อนได้รับคำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภารดี ชัยศิริ (2537 : 73 – 74) ได้ศึกษาผลของการบำบัดด้วยความคิด-พฤติกรรมต่อความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการบำบัดด้วยความคิดพฤติกรรมมีความวิตกกังวลแตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้รับการบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการบำบัดด้วยความคิด - พฤติกรรมมีความวิตกกังวลลดลงจากก่อนการบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

โบโรเวย์ (Borovay. 1977 : 1883A – 1884A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเก็บกอดความเชื่อเรื่องอำนาจควบคุมและพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยไมอามี ที่เรียนวิชาพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 43 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหญิงที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอกและมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก มีระดับความเก็บกอดสูงกว่านักศึกษาที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในและมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

อเบอ์เรท (Aberrate.1993 : Abstract) ได้ศึกษาปัญหาทางพฤติกรรมและความสามารถทางสังคมของเด็กสมาธิสั้นที่มีและไม่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยคัดเลือกนักเรียนที่มีแนวโน้มเป็นเด็กสมาธิสั้น (ADHD) ที่มีอายุระหว่าง 7 - 12 ปี แบ่งเป็น 2 กลุ่มทดลอง กลุ่มที่ 1 เป็นเด็กสมาธิสั้นที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ร่วมด้วย จำนวน 26 คน กลุ่มที่ 2 เป็นเด็กสมาธิสั้นที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวน 26 คน คัดแยกโดยการทดสอบการอ่าน การคำนวณและการวัด IQ ผลการวิจัยพบว่า เด็กสมาธิสั้นที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ร่วมด้วย มีระดับความสามารถทางสังคมต่ำมาก และมีปัญหาพฤติกรรมมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กสมาธิสั้นที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เพียซซ่า และคนอื่นๆ (Piazza and others. 1997 : 279) ได้ศึกษาการใช้แรงเสริมทางบวกและแรงเสริมทางลบในการบำบัดรักษาหลักเลี้ยงพฤติกรรมก่อน - ทำลาย โดยใช้กลุ่มทดลอง 3 คนที่มีความรู้สึกเร็วต่อการเสริมแรงทางบวกและทางลบในการศึกษาจะประเมินผลของการยอมรับการเสริมแรงทั้งสองอย่าง หรือผลกรรมทั้งหมด ไม่ว่าพฤติกรรมก่อน-ทำลายจะยุติลงหรือไม่ก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า 2 คนแรกพฤติกรรมก่อนลดลง และการยอมรับเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับอย่างเห็นได้ชัด สำหรับอีก 1 คน การเสริมแรงทางลบ การหยุดยั้งจำเป็นมากเพื่อจะทำได้สามารถลดพฤติกรรมก่อนและเพิ่มการยอมรับ หลังจากนั้นพบว่าระยะเวลาในการเสริมแรง เพื่อให้เกิดการยอมรับในกลุ่มทดลองทั้ง 3 คน พฤติกรรมก่อนให้ลดลงหรือเลือนหายไปจะต้องเพิ่มมากขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม จะเห็นได้ว่าการนำเทคนิควิธีการหลายอย่างมาใช้ในการช่วยเหลือเด็ก เช่นการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมเจ็บช้ำผิดปกติ การปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ การบำบัดด้วยความคิด - พฤติกรรม ก่อน - ทำลาย เป็นต้น เพื่อเน้นให้เด็กได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ตอนที่ 7 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

1. ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Emotional Quotient (EQ) ซึ่งหมายถึงตัวดัชนีที่บ่งชี้ถึงความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ของบุคคล EQ ในภาษาไทย ยังไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอน ต่างคนต่างแปล เช่น สติอารมณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ปัญญาอารมณ์ เป็นต้น EQ นั้นมีผู้ให้คำนิยามหลายคน แต่ที่น่าสนใจ คือ

บาร์ออน (กิตติวรรณ เทียมแก้ว, 2542 : 5 ; อ้างอิงจาก Bar - on. 1992 : unpagged) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ไว้ว่า เป็นองค์ประกอบของความสามารถด้านส่วนตัว อารมณ์ และสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ

คูเปอร์ และซาวาฟ (กิตติวรรณ เทียมแก้ว, 2542 : 5 ; อ้างอิงจาก Cooper & Sawaf. 1997 : unpagged) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และรู้จักใช้พลังทางอารมณ์ของตน เป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพและโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

โกลแมน (กิตติวรรณ เทียมแก้ว, 2542 : 5 ; อ้างอิงจาก Goleman. 1998 : unpagged) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น จนสามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างประสบความสำเร็จ

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 2) ให้คำนิยามของความฉลาด ทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ว่าเป็น ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

กล่าวโดยสรุปว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข โดยที่มีความสามารถในการเรียนรู้อารมณ์และความต้องการของตนเองและของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เรียนรู้ธรรมชาติของมนุษย์ เรียนรู้ผลของการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม รู้จักการควบคุมอารมณ์ของตนเอง รู้จักรับผิดชอบต่ออารมณ์ของตนเอง เห็นใจ เข้าใจ ยอมรับผู้อื่น

2. ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

กิตติวรรณ เทียมแก้ว (2542 : 2 - 4) กล่าวถึงความสำคัญ ของความฉลาดทางอารมณ์ว่า แต่เดิมนั้นเรามักจะประเมินกันว่าคนที่มี ความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) สูง คือคนฉลาด และคนฉลาดควรจะประสบความสำเร็จในชีวิตการเรียน การทำงาน แต่ในปัจจุบันจากการศึกษาทางจิตวิทยา เราพบว่าคนที่มีความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) สูง จำนวนมากประสบความสำเร็จล้มเหลวในด้านการงานและชีวิต ครอบครัว อะไรคือปัจจัยที่มีผล

ฮาวาร์ด กรีนเนอร์ (กิตติวรรณ เทียมแก้ว. 2542 : 2 – 4 ; อ้างอิงจาก Harward Greener. 1983 : unpagged) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ในหนังสือชื่อ “ Frames of mind” โดยให้แนวคิดว่าความสำเร็จของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับความสามารถทางอารมณ์ของเขาด้วย. ต่อจากนั้น ได้มีการศึกษาที่น่าสนใจ ได้แก่

1. ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ที่ทำการศึกษาย้อนหลังเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยศึกษาจากนักศึกษาที่เรียนในช่วงทศวรรษ 1940 จำนวน 95 คน เป็นการศึกษาระยะยาว ติดตามจนถึงวัยกลางคน พบว่า นักศึกษาที่จบการศึกษาและได้คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงๆ มักไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เมื่อเทียบกับนักศึกษาที่จบการศึกษาและได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงๆ มักๆ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เมื่อเทียบกับนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่า ทั้งในด้านหน้าที่การงานและความสุขในชีวิต ครบครัน

2. จากการศึกษาเด็กในรัฐ Massachusetts จำนวน 450 คน ติดตามจนถึงวัยกลางคน พบว่า IQ มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับความสำเร็จในงานที่ทำ

3. จากการศึกษาผู้ที่จบปริญญาและการสัมภาษณ์ในช่วงปี 1950 เมื่อบุคคลเหล่านี้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเบอร์กลีย์ 40 ปีต่อมา เมื่อกลุ่มตัวอย่างนี้มีอายุ เข้าวัย 70 ดอนตัน ก็ได้รับการติดตามและประเมินความสำเร็จจากประวัติย่อ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชาและแหล่งข้อมูล เช่น American Men and Women in Science จากการศึกษาติดตามผลนี้ พบว่าความสามารถด้านสังคมและอารมณ์มีความสำคัญเป็น 4 เท่า ของ IQ ในการทำให้เกิดความสำเร็จทางวิชาชีพและการได้รับการยกย่องในความสำเร็จ

4. มีผลการศึกษาที่ชี้บ่งว่า ทักษะทางอารมณ์และสังคม มีส่วนช่วยให้ความฉลาดรู้ทางเชาว์ปัญญาทำหน้าที่ได้ดีขึ้น เช่นในการวิจัยที่มีชื่อเสียง คือ “Marshmallow studies” ที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด โดยทดลองในกลุ่มเด็กอายุ 4 ปี ซึ่งปล่อยให้อยู่ในห้องตามลำพังกับขนมหวานน่ากินที่เด็กชอบ มีการบอกเด็กให้คอยจนกว่านักวิจัยจะกลับเข้ามาในห้องจึงจะกินขนมได้ และยังบอกด้วยว่า ถ้าคนไหนสามารถคอยจนกว่านักวิจัยจะกลับเข้ามาโดยไม่กินขนมเสียก่อนเขาจะได้เพิ่มขนมอีก 1 ชิ้น 10 ปี ต่อมานักวิจัยได้ติดตามศึกษาเด็กที่เข้าร่วมโครงการวิจัยกลุ่มนี้ ผลการวิจัยแสดงว่าเด็กกลุ่มที่สามารถอดกลั้นต่อความยั่วยวนของขนมได้คะแนนจากแบบทดสอบทางสังคมมากกว่าเด็กที่ไม่สามารถรอคอยถึง 210 คะแนน

5. แรงหนุนสำคัญที่ทำให้คนหันมาสนใจเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กันมากขึ้น คงจะเป็นบทความที่ลงในนิตยสาร Times เมื่อปี 1995 ซึ่งเน้นว่า ความสำเร็จของบุคคลนั้น ความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้แค่ 20 % อีก 80% เป็นผลมาจากความ

ฉลาดทางอารมณ์ ทำให้นักบริหารและบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ตื่นตัวที่จะพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ กันมากยิ่งขึ้น

กิตติวรรณ เทียมแก้ว (2542 : 2 - 4) กล่าวว่า จากเหตุการณ์บ้านเมืองเราเองที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของ ความฉลาดทางอารมณ์ในทุกกิจกรรมของชีวิต เช่น

ความสำเร็จในด้าน	ปัจจัยตัดสินที่มีบทบาทอย่างมาก
แก้ไขปัญหาเฉพาะทาง	IQ
การเรียนรู้	IQ
การทำงาน	IQ + EQ
การปรับตัว	EQ
การครองตน	EQ
การครองคน	EQ
ชีวิตคู่	EQ

ตัวอย่างที่พบเห็นได้ในชีวิตจริง

1. ความฉลาดทางอารมณ์ระดับบุคคล ความฉลาดทางสติปัญญา สูงไม่ได้หมายความว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ของคนนั้น จะสูงตามไปด้วย ความฉลาดทางอารมณ์ กับ ความฉลาดทางสติปัญญา ไม่ใช่ สิ่งเดียวกัน ไม่แย้งกัน แต่เสริมกัน

1.1 วัยรุ่นชายลวงนักเรียนหญิงชั้น ม.3 ขาพิการไปข่มขืนคอก ชิงรถยนต์เพื่อขับไปรับแฟนสาวเที่ยว

1.2 นักศึกษาแพทย์เสริม ข่าหั่นศพ แฟนสาว โมโหจนคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ที่ถูกโกหกซึ่งๆ หน้า

1.3 นักศึกษาสาวกระโดดตึกฆ่าตัวตายเนื่องจากกลัวว่าจะไม่ได้เกียรตินิยม

1.4 ข่าคนตายเพราะบันดาลโทษ

1.5 นักเรียนทุนโมโหแฟน ตีจาก ทบทำลายอุปกรณ์ทดลองเคมีและล้มโต๊ะอาหาร กลางวันไม่ไห้คนอื่นได้ทาน “ปราคาเปรื่อง แต่ทำเรื่องที่ไร้เหตุผล”

2. ความฉลาดทางอารมณ์ระดับกลุ่ม

2.1 ผึ้งและมดมี ความฉลาดทางอารมณ์ ระดับกลุ่มสูงมาก แม้ว่าจะมีเขาวงกตปัญหาไม่สูง

2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ รายบุคคลสูง ไม่ได้เป็นหลักประกันว่า ความฉลาดทางอารมณ์กลุ่มจะสูงด้วย

2.3 กลุ่มคนเก่งที่มีปัญหาในการทำงานเป็นทีม แต่ละคนอาจมี ความฉลาดทางสติปัญญา สูง 120 - 140 แต่พอมาทำงานด้วยกัน ความฉลาดทางสติปัญญา กลุ่ม อาจจะเหลือแค่ 80-90 ก็เป็นไปได้

3. ความฉลาดทางอารมณ์ระดับองค์กร (กิตติวรรณ เทียมแก้ว. 2542 ; อ้างอิงจาก กรุงเทพมหานคร. 3 พฤษภาคม 2541 : 2)

3.1 รายงานของคณะกรรมการศึกษา และเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.) ซึ่งจุดอ่อนของธนาคารแห่งประเทศไทย อยู่การระวางรักษา และไร้สัมคคี โดยเฉพาะในระดับบริหาร

4. ความฉลาดทางอารมณ์ระดับประเทศ

4.1 บางเชื้อชาติมี ความฉลาดทางสติปัญญา สูงแต่มีระดับ ความฉลาดทางอารมณ์ ที่ต่างกัน เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และอิสราเอล

4.2 การล่มสลายของอารยธรรมของชาติที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีต สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากผู้คนในประเทศ โดยเฉพาะระดับผู้นำประสบปัญหาด้านความฉลาดทางอารมณ์

- ทำไม
- * บางคนเก่งแต่ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้
 - * บางคนเก่งแต่สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนฝูงไม่ดี
 - * บางคนเก่งแต่ไม่เอาใจเขามาใส่ใจเรา
 - * บางคนเก่งแต่ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- คำตอบคือ ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

ประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

วีรวัดณ์ ปันนิตามัย (2542 : 13 - 23) กล่าวถึงประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีต่อชีวิตและการทำงาน ดังนี้

1. ใช้ในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัย
2. ช่วยให้สามารถสื่อสาร แสดงความรู้สึกและอารมณ์ของตนได้อย่างถูกต้อง และเข้าอกเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
3. ช่วยลดการขัดแย้งระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการสร้างผลิตผลที่สนองเป้าหมาย
4. ช่วยให้สามารถบริการได้ดี รู้จักและรับฟังความต้องการของลูกค้า

5. ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำที่มีศิลปะ ในการรู้จักใช้คนและครองใจคน เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้และพัฒนาคน

6. ช่วยให้ความเข้าใจในชีวิตของตนเองและผู้อื่น ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สามารถใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ชีวิตครอบครัวก็มีความสุข

3.คุณลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงและต่ำ

สติฟ เฮน (กิตติวรรณ เทียมแก้ว 2542 : 12 ; อ้างอิงจาก Steve Hein 1999 : 143) ได้ให้ลักษณะที่บ่งชี้ถึงความเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงและต่ำ ดังปรากฏในตาราง

ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง	ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ
1. แสดงความรู้สึกของตนเองออกมาได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา	1. ไม่รับผิดชอบต่อความรู้สึกของตน แต่วิพากษ์ตำหนิผู้อื่น
2. ไม่ถูกรอบงำโดยความรู้สึกในทางลบต่างๆ	2. บอกไม่ได้ว่าทำไมตนจึงคิดรู้สึกเช่นนั้น
3. สามารถอ่านภาษาท่าทางในการสื่อสารได้ดี	3. กล่าวหา โจมตี ตำหนิ ดัดสินทำลายขวัญกำลังใจผู้อื่น
4. ชีวิตผานจากเหตุผล ความเห็นจริง ตรรกะ ความรู้สึกและสามัญสำนึกอย่างได้ดุล	4. มุ่งวิเคราะห์ผู้อื่นมากกว่าแสดงความเข้าอกเข้าใจ
5. พึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นอิสระ ด้านการใช้เหตุผลทางจริยธรรม	5. บุ่มบ่ามทึบทัก มักคิดแทนผู้อื่น เช่น “ผมคิด (เชื่อ หรือเดา) ว่าคุณ.....” แสดงความไม่ซื่อตรงเกี่ยวกับเรื่องความรู้สึกนึกคิดของตน
6. สร้างแรงจูงใจที่เกิดภายในตนเองได้	6. พุดสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของตนสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง
7. สามารถนำภาวะอารมณ์ ของตนกลับคืนสู่สภาวะปกติได้	7. ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ แสดงปฏิกิริยากับสิ่งเล็กๆน้อยๆอย่างเกินเหตุ
8. มองโลกในแง่ดี ไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคหรือปัญหา	8. ขาดสติสัมปชัญญะ สิ่งที่พูดกับสิ่งที่ทำไม่ตรงกัน
9. สนใจและให้ความสำคัญกับความรู้สึกของผู้อื่น	9. ผูกใจเจ็บ อาฆาตแค้น ให้อภัยคนไม่ได้
10. ไม่ถูกรอบงำโดยความกลัวหรือความวิตกกังวล	10. ชอบทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าเขาผิด
11. สามารถระบุนิยามความรู้สึก ภาวะอารมณ์ทางลบ	

ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง	ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ
ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองในขณะนั้นได้ 12. รู้สึกเป็นธรรมชาติเมื่อพูดถึงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ 13. ชีวิตไม่ถูกชี้นำโดยอำนาจ ความร่ำรวย เกียรติ ศักดิ์ศรี ตำแหน่ง ชื่อเสียงหรือการได้รับการยอมรับ 14. กล้าเผยความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมา 15. ไม่พยายามสอดแทรกความคิดไว้ในความรู้สึกของตนเอง 16. มองหาแง่มุมที่ดีจากภาวะอารมณ์ทางลบหรือในสถานการณ์อันเลวร้าย 17. แยกแยะสิ่งที่เป็นความคิดออกจากความรู้สึกได้	11. ยัดเยียดความรู้สึกนึกคิดต่างๆให้คู่ฟัง/ผู้อื่นเผยความรู้สึกที่แท้จริงที่เกิดขึ้นกับตัวเองไม่ได้ 12. ไม่ใส่ใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น 13. พูดออกมาโดยไม่คิดถึงหัวข้อของผู้อื่น 14. ยึดมั่นในความคิดความเชื่อของตนเอง ใจไม่เปิดกว้าง 16. เป็นผู้ฟังที่ไม่ดี พูดขัดจังหวะ บั่นทอนขวัญและกำลังใจคู่สนทนาเน้นข้อเท็จจริงมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึก 18. ใช้ภูมิปัญญาของตนวิพากษ์ตำหนิผู้อื่นสร้างภาพ ว่าตนฉลาด เหนือกว่าผู้อื่น 18. ไม่รู้ไม่สนใจว่าคนอื่นจะมองตนอย่างไร

ดาร์วินส์ กลอแมน (กิตติวรรณ เทียมแก้ว. 2542 : 13 ; อ้างอิงจาก Daniel Goleman. 1980 : unpagged) กล่าวว่าคนที่ความฉลาดทางอารมณ์สูง ควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
2. มีการตัดสินใจที่ดี
3. ควบคุมอารมณ์ตนเองได้
4. มีความอดทนอดกลั้น
5. ไม่หุนหันพลันแล่น
6. ไม่ปล่อยให้ความเครียดท่วมท้นจนทำอะไรไม่ถูก
7. เข้าใจจิตใจผู้อื่น
8. เข้าใจสถานการณ์ทางสังคม
9. ไม่ย่อท้อหรือยอมแพ้ง่าย
10. สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้
11. ทนความผิดหวังได้

ลักษณะนิสัย 10 ประการ ของผู้มีระดับคุณภาพทางอารมณ์สูง
 กรมสุขภาพจิต (2543 : 12 - 13) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยของผู้มีระดับคุณภาพทางอารมณ์
 สูงมีดังนี้

1. รับรู้อารมณ์ของตนเองมากกว่าจะกล่าวโทษผู้อื่นหรือสถานการณ์เช่น พูดว่า
 “ฉันรู้สึกทนไม่ได้” แทน “นี่เป็นเรื่องเหลวไหล”
 “ฉันรู้สึกเสียใจมาก” แทน “คุณนี่เป็นคนไม่ได้เรื่องจริงๆ”
 “ฉันรู้สึกกลัว” แทน “คุณขับรถเร็วอย่างกับคนโง่”
2. สามารถแยกแยะระหว่างความคิดและความรู้สึกได้ เช่น
 ความคิด “ฉันรู้สึกคล้ายกับว่า...” “ฉันรู้สึกราวกับว่า...” “ฉันรู้สึกว่า...”
 ความรู้สึก “ฉันรู้สึก...”
3. มีความรับผิดชอบต่อความรู้ของตนเอง ไม่โทษโน่น โทษนี้ เช่น
 “ฉันรู้สึกอิจฉา” แทน “คุณทำให้ฉันรู้สึกอิจฉา”
4. รู้จักใช้ความรู้สึกเพื่อช่วยในการตัดสินใจ เช่น
 “ฉันจะรู้สึกอย่างไรถ้าทำสิ่งนี้” แทน “ฉันจะรู้สึกอย่างไรถ้าฉันไม่ทำ”
5. นับถือในความรู้สึกของผู้อื่น ตัวอย่างเช่น ใช้การถามว่า
 “คุณรู้สึกอย่างไรถ้าฉันทำสิ่งนี้” แทน “คุณจะรู้สึกอย่างไรถ้าฉันไม่ทำสิ่งนี้”
6. เมื่อถูกกระตุ้นให้โกรธ จะสามารถควบคุมจิตใจไม่ให้โกรธได้ และ
 สามารถแปรความโกรธให้เป็นพลังในทางสร้างสรรค์ได้
7. เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ และยอมรับในความรู้สึกของผู้อื่น
8. รู้จักฝึกหาคคุณค่าในทางบวกจากอารมณ์ในทางลบ ยกตัวอย่างเช่น มักถามตนเองว่า “ฉันรู้
 สึกอย่างไร” หรือ “อะไรจะทำให้ฉันรู้สึกดีขึ้น”
9. ไม่ชอบ แนะนำ สั่ง ควบคุม วิพากษ์วิจารณ์ ตัดสินหรือสั่งสอนผู้อื่น เพราะเข้าใจดีว่าผู้ที่
 ได้รับการกระทำดังกล่าวจะรู้สึกดีหรือไม่อย่างไร
10. หลีกเลี่ยงการปะทะอารมณ์กับคนที่ไม่ยอมรับ หรือไม่เคารพความรู้สึกของผู้อื่น
 จะเห็นได้ว่าลักษณะของผู้มีความฉลาดทางอารมณ์สูง นั้น กล่าวโดยสรุปคือ
 1. มีความสามารถในการเรียนรู้อารมณ์ ความต้องการของตนเองและผู้อื่น
 2. สามารถควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเองและผู้อื่นได้
 3. ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น

4. ยอมรับผลการแสดงอารมณ์ของตนเองหรืออารมณ์ของผู้อื่นที่กระทบต่อความรู้สึกของตนเองได้

5. รู้จักรับผิดชอบต่อความรู้สึกของตนเอง

6. เข้าใจ ยอมรับในความรู้สึกของผู้อื่น

4. องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 2 - 3) ได้ให้องค์ประกอบ ของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วย

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 เห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 รับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักให้รู้จักรับ

1.3.2 รับผิดชอบ/ให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย

2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง

- 2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้
- 2.1.3 มีความมุ่งมั่น ไปสู่เป้าหมาย
- 2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา
 - 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
 - 2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา
 - 2.2.3 มีความยืดหยุ่น
- 2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
 - 2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 - 2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
 - 2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์
- 3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย
 - 3.1 ภูมิใจในตนเอง
 - 3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง
 - 3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.2 พึงพอใจในชีวิต
 - 3.2.1 มองโลกในแง่ดี
 - 3.2.2 มีอารมณ์ขัน
 - 3.2.3 พึงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
 - 3.3 มีความสงบทางใจ
 - 3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข
 - 3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย
 - 3.3.3 มีความสงบทางจิต

5. การประเมินความฉลาดทางอารมณ์

สภาพปัญหาของการประเมินความฉลาดทางอารมณ์

นับตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1905 (พ.ศ. 2448) ที่ Alfred Binet ได้สร้างแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาขึ้นเพื่อประเมิน IQ ของกลุ่มนักเรียนปกติในประเทศฝรั่งเศส การประเมินทางสติปัญญาก็ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายทั่วโลก แต่ในระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งศตวรรษ กระแสของการ

ประเมินบุคคลก็ได้ ซึ่งให้เห็นว่า การมุ่งวัดความเป็นคนเก่ง แต่เพียงอย่างเดียวมันสำคัญ จำเป็น แต่ยังไม่เพียงพอ

Goleman (1998) ได้ย้ำหลายครั้งว่าความสามารถทางสติปัญญาสามารถอธิบายความสำเร็จของหน้าที่การงานได้เพียง 20 % ที่เหลืออีก 80% เป็นความสามารถด้านอื่นๆ ซึ่งรวมถึงความฉลาดทางอารมณ์อีกด้วย

Hay / Mcber ในบอสตัน สหรัฐอเมริกา ซึ่งทำการศึกษาศมรรถนะ (Competencies) ที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จ ในการทำงานของพนักงานใน 40 บริษัท พบว่าพนักงานเหล่านี้ มีความสามารถทางสมองที่เหนือกว่าคนทั่วไปเพียง 27 % แต่มีความสามารถและทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ที่เหนือกว่าคนอื่นถึง 53 %

มีคำถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งในแวดวงวิชาการยังให้คำตอบไม่ชัดเจน อาทิ

- เราจะทราบได้อย่างไรว่าแต่ละคนมีความฉลาดทางอารมณ์เท่าใด เราสามารถประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ออกมาเป็นแต้มคะแนน (Point Estimate) เหมือนกับการประเมินเชาว์อารมณ์ได้หรือไม่

- ความฉลาดทางอารมณ์ระดับอัจฉริยะมีค่าเท่าใด ความฉลาดทางอารมณ์มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

ปัจจุบันยังไม่สามารถหาข้อมูลสรุปผลการประเมินได้ชัดเจนเหมือน การวัดเชาว์อารมณ์ ยังไม่มีสูตรมาตรฐาน หรือวิธีการที่ตายตัว ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น

1. ความสามารถของสมอง (Intelligence) เป็นคำที่กินความหมายหลากหลาย มิใช่จำกัดอยู่เฉพาะสติปัญญา ในเรื่องของความเก่งเพียงอย่างเดียว ความเก่ง แรงจูงใจ เก่งดนตรี เก่งกีฬา เก่งศิลปะ การรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของสติปัญญาของสมองด้วย ขอบเขตของคำว่า Intelligence ที่ยังไม่ได้รับการศึกษายังมีอีกมาก ความฉลาดทางอารมณ์เป็นลักษณะของ "Social Emotion" นอกเหนือจากเป็นอารมณ์เฉพาะของตนของบุคคล

2. องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ยังมีความแตกต่างกันของนักวิชาการแต่ละคน การศึกษายังมีการผันแปรง่าย และมีหลายตัวแปร จากการศึกษาวิจัยของเดเวอร์ และคณะ

(Daveret all. 1998) องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ เป็นที่น่าสงสัย ผันแปรไปตามลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ มีความเชื่อถือได้ในระดับที่ต่ำ โดยเฉพาะหากใช้แบบวัดที่เป็นปรนัย โดยการใช้แบบสอบถามวัดความฉลาดทางอารมณ์ ผลการศึกษายังชี้ว่า มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะบุคลิกภาพบางประการ

3. การวัดและการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ โดยหลักการแล้วสามารถประเมินได้ 2 แบบใหญ่ คือ

- การใช้เครื่องมือที่เป็นปรนัย (Objective Measures) เช่นแบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบประเมิน
- การให้รายงานหรือแสดงความรู้สึก (Subject Measures) เช่นการสัมภาษณ์ สังเกต
- การรายงาน ความรู้สึกจากสิ่งเร้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพเขียน คำคุณศัพท์ เสียงเพลง การแสดงในสถานการณ์สวมบทบาท

4. ระดับความฉลาดทางอารมณ์นั้นแปรเปลี่ยนได้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการฝึกอบรมอายุและประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการหาดัชนีตัวเลขที่บอกระดับความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคล ที่ใช้แทนได้ตลอดทุกช่วงอายุคงเป็นไปได้ยาก และก็เป็นไปได้น้อยที่จะได้รับการยอมรับว่าผลการวัดนั้นคงเส้นคงวา ข้ออธิบายระดับความฉลาดทางอารมณ์ ของบุคคลในทุกวัยและทุกระดับอายุได้ อีกทั้งยังขาดงานวิจัยที่มีการตรวจสอบความคงเส้นคงวาของความฉลาดทางอารมณ์ ในสถานการณ์ทดสอบและช่วงเวลาต่างๆ กัน ความเชื่อถือได้และความเที่ยงตรง ของเครื่องมือยังเป็นที่ยังสงสัย

6. แนวทางการประเมินความฉลาดทางอารมณ์

การใช้เครื่องมือในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์นั้น ต้องดูเรื่องความสอดคล้องทางวัฒนธรรมด้วย แนวทางการประเมินนั้นทำได้หลายทาง แล้วแต่ความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นอย่างเช่น

1. การประเมินด้านแรงจูงใจภายในบุคคล (Interpersonal Motivation)

เพื่อประเมินแรงจูงใจที่ผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรม เมื่อเกิดความรู้สึก หรือภาวะอารมณ์ เช่นนั้น โดยมีสิ่งเร้ากระตุ้นความรู้สึกนึกคิด เช่น การให้เขียนเรียงความ (Essay Tests) การตอบข้อความให้สมบูรณ์ การเขียนบันทึกประจำวัน การเล่าเหตุการณ์ที่ฝังใจ หรือที่เคยประสบมา โดยให้เขียนเล่าสถานการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึก 3 ประการ คือ ดีใจ โส่งใจ เสียใจ การประเมินแบบนี้ต้องใช้ ผู้ที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์และด้านความฉลาดทางอารมณ์ เป็นอย่างสูง

2. การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ (The critical incident technique)

เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้เล่าบรรยาย หรือเขียนเล่าเหตุการณ์ที่บ่งชี้ถึงการคิดรู้สึก และการแสดงออกที่เกี่ยวกับ ความฉลาดทางอารมณ์ ในระดับต่างๆ แล้วให้เลือกรายลำดับพฤติกรรมที่ผู้ตอบเคยปฏิบัติหรือมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ ข้อเสียคือ เป็นการ

ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ จากการรายงานตัวเองตั้งใจจะทำอะไร อาจมีการบิดเบือนสร้างภาพตนเองขึ้นมา

ตัวอย่างข้อประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และคำเฉลยโดยใช้กรณีเหตุการณ์

1. ท่านพาเด็กอายุ 4 ขวบกลุ่มหนึ่ง ไปเดินเล่นในสวนสาธารณะ ปรากฏว่ามีเด็กอยู่ 1 คน ที่เริ่มร้องไห้เพราะไม่มีใครเล่นด้วยท่านจะอย่างไร

- ก. อยู่ห่างๆ ปล่อยให้เด็กแก้ปัญหาของเขาเอง
- ข. เขาไปพูดคุยซักถาม ช่วยหาหนทางให้เด็กคนอื่นมาเล่นด้วย
- ค. บอกเด็กด้วยน้ำเสียงอันสุภาพว่า อย่าร้องไห้
- ง. หาอะไรมาหันเหความสนใจของเด็กให้หันไปเล่นอย่างอื่นแทน

เฉลย ข พ่อแม่ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะถือโอกาสที่เด็กเสียใจทำหน้าที่สอนแนะทักษะทางอารมณ์ช่วยให้เด็กเข้าใจว่า อะไรทำให้ตนเสียใจ เสียใจแล้วรู้สึกเช่นไร ทางแก้อื่นมีอะไรอีกบ้าง

2. ท่านเกิดมีปากเสียงกับเพื่อนร่วมงานจนถึงขั้นต้องตะโกนใส่หน้ากัน ท่านกับคู่กรณีต่างก็โกรธและเสียใจ มีการกล่าวโจมตีเรื่องส่วนตัว กันด้วยโดยไม่ตั้งใจ สิ่งที่ท่านคิดว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุด คือ

- ก. ขอเวลาพัก 20 นาทีแล้วค่อยมาคุยกัน
- ข. หยุดการโต้เถียง – เงียบโดยไม่สนใจว่าคู่กรณีพูดอะไร
- ค. กล่าวขอโทษและเรียกร้องให้คู่กรณีกล่าวขอโทษท่านด้วย
- ง. หยุดสักครูเพื่อรวบรวมความคิดและเหตุผล ก่อนที่จะชี้แจงอีกที

เฉลย ก หยุดพักอย่างน้อย 20 นาที เพื่อให้สรีระต่างๆ ทางร่างกาย และภาวะจิตใจ กลับคืนสู่สภาพปกติ หรือมีส่วนบิดเบือนการรับรู้ และทำให้มีการโจมตีเรื่องส่วนตัวกันมากขึ้น เมื่อร่างกายและจิตใจสงบลงแล้ว การพูดคุยกันใหม่จะได้ข้อสรุปที่ดีมากขึ้น

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation)

เป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้มีความจริง ใกล้เคียงเหตุการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่างๆ ของตนเองออกมา โดยมีอาจเสริมสร้างหรือแก้ปรับปรุงได้ สถานการณ์จำลองนี้อาจมีการกำหนดระดับความยาก หรือบทบาทให้แก่ผู้ปฏิบัติด้วยก็ได้ เช่น

หากประสงค์จะทราบว่า ผู้ที่มาสัมภาษณ์ตำแหน่งพนักงานขายจะมีทักษะเกี่ยวกับ ความฉลาดทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด ก็จำลองสถานการณ์การขายขึ้น เพื่อประเมินความสามารถใน

การเข้าใจความต้องการของลูกค้า ประเมินทักษะทางสังคม การควบคุมอารมณ์ขณะถูกซักถาม หรือท้าทายต่อคุณภาพสินค้า และบริการของลูกค้า

ถ้าต้องการทราบว่าภาวะอารมณ์มีผลต่อจิตใจ และบุคลิกภาพของการเป็นผู้จัดการมากน้อยเพียงใด ก็ให้บุคคลนั้นเป็นประธานดำเนินการประชุม เพื่อตัดสินใจ วางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจในที่ประชุม

ข้อดีของสถานการณ์จำลอง คือ เป็นการกระตุ้น หรือ ดึง พฤติกรรม ภาวะอารมณ์ที่เรา มุ่งมองหาจากผู้สมัคร ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความเป็นตัวตนตามธรรมชาติ ออกมาเป็นที่นิยมใช้กันมาก ถือเป็นกิจกรรมสำคัญของการประเมินบุคคลด้วยวิธี Assessment Centers (วีรวรรณ ปันนิดาภัย .2538)

4. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น ให้อิสระแก่ผู้มาสัมภาษณ์ เป็น ฝ่ายเริ่มการสนทนา ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเอง ทั้งในด้านความสำเร็จ ความล้มเหลว ความเสียใจ

เป้าหมายของการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในแง่ข้อมูลต่างๆ ของผู้ เข้ารับการสัมภาษณ์ว่าในสถานการณ์ต่างๆ เขาได้แสดงพฤติกรรม อารมณ์ และมีความรู้สึกใด บ้าง สาเหตุใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียน การทำงาน และในชีวิตของเขา ปกติแล้วการสัมภาษณ์เชิงลึกจะใช้เวลาประมาณ 1.30 – 2 ชั่วโมง และเป็นการสัมภาษณ์แบบ หนึ่งต่อหนึ่ง ในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง จะใช้ข้อมูลดังกล่าวจำแนกผู้สมัครว่าคนไหนมี แนวโน้มจะเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดี หรือดีมากกว่า

5. แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย การให้รายงานตนเอง และแบบวัดเชิงอัตวิสัย (Objective, Self report ,and Subjective Measures)

วิธีเหล่านี้เป็นที่นิยมมาก ไม่แพง ง่ายต่อการดำเนินการและแปรผล ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดที่ ให้รายงานตนเอง มีตัวอย่างหลายแบบทดสอบ ในประเทศไทย กรมสุขภาพจิตได้สร้างแบบ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็น Self report ประกอบด้วยคำถาม 52 ข้อ

7. สาเหตุของการมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่ดี

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความฉลาดและความสามารถทางสมองอย่างหนึ่ง การที่คนเรา จะมีความฉลาดทางอารมณ์มากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลักคือ(กรมสุขภาพจิต. 2543 : 27)

1. พันธุกรรมและพื้นฐานอารมณ์
2. สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดู

3. พันธุกรรมและพื้นฐานทางอารมณ์

พันธุกรรม คือตัวกำหนดให้มนุษย์ทุกคนมีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ที่แตกต่างกันไป เป็นพื้นฐานอารมณ์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิดก็จะเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมอารมณ์ บุคลิก

นอกจากนี้สภาพแวดล้อมขณะอยู่ในครรภ์ ก็มีส่วนไม่น้อยต่อการสร้างพื้นฐานอารมณ์ เพราะในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า อารมณ์ของแม่ในขณะตั้งครรภ์มีส่วนสำคัญต่อพื้นฐานอารมณ์ของลูก เช่น แม่ที่มักมีความเครียด อาจทำให้ลูกเป็นเด็กอารมณ์ไม่ดี ขี้โมโห เลี้ยงยาก ส่วนแม่ที่อารมณ์ดี มีความสบายกายสบายใจขณะตั้งครรภ์ ก็มักจะได้อลูที่เป็นเด็กที่เลี้ยงง่าย ร่าเริง

คนที่มีพื้นฐานอารมณ์ดี จึงเหมือนกับคนที่มีทุนสำรอง ของชีวิตติดตัวมาตั้งแต่เกิด เพราะการมีจิตใจที่มั่นคง เข้มแข็ง ถือได้ว่าเป็นความโชคดี เปรียบได้กับพื้นที่ที่มีความแข็งแรง สามารถรับแรงกระแทกได้โดยไม่กระทบกระเทือนมาก แต่คนที่มีพื้นฐานอารมณ์ไม่ดี อ่อนไหว เปราะบาง เปรียบได้กับคนที่มีทุนสำรองมาน้อย ถ้าเป็นพื้นที่ก็เป็นพื้นที่บอบบาง กระทบกระทั่งอะไรแรงๆไม่ได้ ง่ายต่อการที่จะพังโครมลงมา

1. สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดู

พื้นฐานอารมณ์ที่ถูกกำหนดโดยพันธุกรรมเป็นปัจจัยที่ติดตัวมาไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงแก้ไข ได้ก็จริงแต่การเลี้ยงดูในสภาพที่เหมาะสม กับอารมณ์ก็สามารถจะช่วยพัฒนากล่อมเกลาคความควบคุม พื้นอารมณ์ด้านลบได้ ขณะเดียวกันก็สามารถจะส่งเสริมพื้นฐานอารมณ์ด้านบวกให้ดีโดดเด่นยิ่งขึ้นไป เปรียบได้กับพื้นที่บาง หากไม่ได้รับการเสริมเติมเต็มให้แข็งแรงขึ้น พื้นนั้นก็อยู่ในสภาพเดิมง่ายต่อการผุพังเมื่อได้รับแรงกระแทก เด็กที่มีพื้นฐานอารมณ์ไม่ดี ถ้าไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เข้าใจ ก็อาจไปกระตุ้นพื้นฐานอารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านั้นเติบโตจนฝังรากลึก ไร้การควบคุม กลายเป็นปัญหาทั้งต่อตนเอง และสังคมที่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าพ่อแม่เข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ก็ยังสามารถจะชดเชย หรือควบคุม ส่วนที่ด้อย ไม่ให้ มีอิทธิพลหรือเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิต เช่น กรณีของวรพจน์ สุกดา รุ่งโรจน์ และเลน่า

วรพจน์ เติบโตมากับครอบครัวที่พ่อเป็นใหญ่ในบ้านชอบใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาความขัดแย้ง ภาพของพ่อที่แสดงอารมณ์เกรี้ยวกราดหรือทุบตีแม่เป็นเรื่องปกติสำหรับวรพจน์ ต่อมาเมื่อมีครอบครัวเขาจึงนำ วิธีการเหล่านั้นไปใช้โดยไม่รู้ตัว เช่น เวลามีปัญหาขัดแย้งก็มักขึ้นเสียงตำหนิภรรยา จนกระทั่งพยายามลงไม้ลงมือทำร้ายร่างกาย เมื่อภรรยาทนไม่ได้และหนีไป วรพจน์กลับสงสัยและไม่เข้าใจว่าทำไมภรรยาจึงจึงทนไม่ได้กับ"เรื่องแค่นี้"

สุกดา เป็นคนหัวนไหวง่าย เติบโตมาในครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน พ่อและแม่ไม่สามารถให้ความดูแลเอาใจใส่ได้เต็มที่ จึงพยายามชดเชยด้วยการตามใจและให้เงินทอง สิ่งของ เธอจึงไม่

เคยเรียนรู้เรื่องความผิดหวัง อยากได้อะไรต้องได้ ไม่เคยเรียนรู้ที่จะอดทนต่อความต้องการของตนเอง แต่สิ่งเดียวที่เธอขาดก็คือความรัก เมื่อเธอพบ ประวิทย์ เธอจึงเรียกร้องความรัก ความสนใจจากเขามาก ด้วยการควบคุมอย่างใกล้ชิดเมื่อ ประวิทย์อึดอัด ทนไม่ได้และจากเธอไป เธอก็ประชดเขาด้วยการกินยาตาย

รุ่งโรจน์ เติบโตมาในครอบครัวที่เหมือนว่าจะอบอุ่น พ่อแม่พี่น้องอยู่กันพร้อมหน้า แต่แม่ มักเปรียบเทียบเขากับลูกคนข้างบ้านที่เรียนเก่งกว่าอยู่เสมอทำให้เขารู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ปัจจุบันถึงแม้รุ่งโรจน์จะมีหน้าที่การงานดี เป็นนักวิทยาศาสตร์ในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง แต่ลึกๆ แล้ว เขามักรู้สึกว่าเขาไม่มั่นใจ คิดว่าตนเองมีความสามารถสู้คนอื่นไม่ได้ ทั้งที่ในความเป็นจริง เขาเป็นนักวิทยาศาสตร์ ที่มีความสามารถมากคนหนึ่ง ความรู้สึกนี้จึงเป็นเหมือนเชือก ที่คอยจุดรั้ง เขาไม่ให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างน่าเสียดาย

เลน่า มาเรีย คลิงวัลด์ นักร้องชื่อดังชาวสวีเดนที่ไม่มีแขน และยังมีขาข้างซ้ายที่ยาวเพียงครึ่งหนึ่งของขาข้างขวา เลน่าเล่าถึงปัจจัยที่ทำให้เธอเป็นคนพิการที่ประสบความสำเร็จในชีวิตว่า ส่วนสำคัญมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ยอมรับและเข้าใจในความบกพร่องของร่างกายเธอ และให้โอกาสเธอได้เรียนรู้ที่จะเป็นคนเข้มแข็ง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เลน่าเล่าว่า

“พ่อแม่สนับสนุนให้ฉันทำในสิ่งที่ฉันชอบ และท่านก็สนับสนุนน้องชายในแบบเดียวกัน เพราะเหตุนี้ ฉันจึงไม่รู้สึกโกรธหรือขมขื่นใจต่อสภาพที่ฉันเป็นอยู่”

“พ่อแม่รักฉันเพราะฉันเป็นฉัน ไม่ใช่เพราะว่าฉันสามารถทำสิ่งนี้หรือสามารถทำสิ่งนั้นได้ ซึ่งทำให้ฉันมั่นคงทางจิตใจมาก”

“พ่อแม่ให้เวลาฉันในการทำความเข้าใจว่าจะจัดการกับเรื่องต่างๆ อย่างไร แทนที่จะเข้ามาช่วยเหลือทันทีที่ขอร้อง ด้วยเหตุนี้ ฉันจึงเป็นคนไม่ยอมแพ้และมักจะค้นพบวิธีจัดการกับสถานการณ์ ที่เกิดขึ้น”

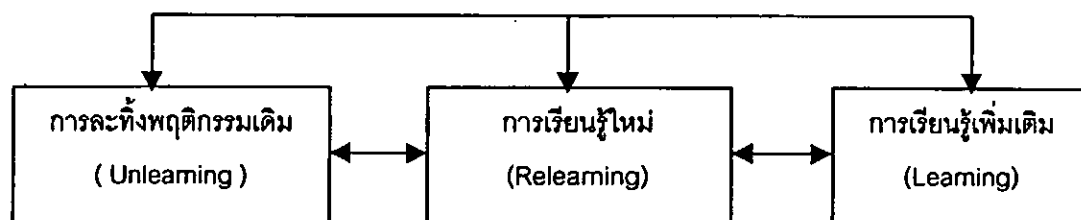
และเมื่อเธอทำพลาดหรือไม่มีกำลังใจ พ่อแม่ก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเธอ จึงมีอิสระในการแสวงหาความสำเร็จ แต่ขณะเดียวกันก็สามารถรับมือกับความล้มเหลวได้ และรู้สึกมั่นคงในจิตใจเพราะรู้ว่าพ่อแม่อยู่ใกล้ๆ เธอเสมอ (จากเรื่องบันทึกจากปลายเท้า เลน่า มาเรีย คลิงวัลด์ เขียน อุลลาล์ฟวสเตอร์ และสมใจ รักษาศรี แปล สำนักพิมพ์ นานมีบุ๊ค)

8. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ส่วนหนึ่งเป็นส่วนที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด (Innate) ส่วนหนึ่งๆ ได้จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต และความฉลาดทางอารมณ์ส่วนที่ได้รับจากการเรียนรู้

ประสบการณ์ชีวิตนี้เองที่สามารถพัฒนาได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพยายาม การหมั่นปฏิบัติ และการเก็บสะสมประสบการณ์ด้วย

การเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยการเรียนรู้ 3 ลักษณะ (กรมสุขภาพจิต : 2543)

- ความคิด ความเชื่อเดิม	- การควบคุมตัวเอง	- การเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น
- พฤติกรรมที่แสดงออกแล้ว
เป็นผลเสียต่อตนเอง	- การเอาใจเขามาใส่ใจเรา	- การฝึกทักษะทางสังคม
- พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ	- การฝึกทักษะการฟัง	- การเห็นความเชื่อมโยง
ของการกระทำของตนเอง
- การปรับพฤติกรรมของตนเอง	- การแสดงออกที่เหมาะสม	

ตัวอย่างคำแนะนำเชิงปฏิบัติ เพื่อที่จะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ในด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ

1. การระบุและแยกแยะอารมณ์ (Identifying Emotions)
2. การใช้อารมณ์เข้าช่วยในการคิด (Using Emotions to Assist in Thinking)
3. การเข้าใจอารมณ์ต่างๆ (Understanding Emotions)
4. การจัดการเพื่อควบคุมอารมณ์ (Regulating Emotions)

1. การระบุและแยกแยะอารมณ์

หลักพื้นฐานที่มีความสำคัญอันดับแรกในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ คือความสามารถในการจำแนกและระบุถึงอารมณ์ต่างๆ ของผู้คนและสิ่งรอบข้างได้ถูกต้อง ถ้าท่านสามารถแยกแยะและเข้าใจสถานการณ์ทางอารมณ์ได้ดีเท่าใด ท่านก็ยังสามารถวางตัวและได้ตอบกับสถานการณ์ได้ดีเท่านั้น ก็จะนำมาซึ่งการยอมรับในตัวท่านและความสัมพันธ์อันดีระหว่างท่านกับบุคคลเหล่านั้นด้วย

จากงานวิจัยของนักจิตวิทยาชื่อ สตีเฟน โนวิกกี (Stephen Nowicki) แห่งมหาวิทยาลัยเอมอรี (Emory University) ได้พบว่า เด็กที่สามารถอ่านสีหน้าของคนรอบข้างได้ตรงกับอารมณ์

ของบุคคลเหล่านั้นจะสามารถเข้ากับคนและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ได้ดีกว่าเด็กที่อ่านสีหน้าคนไม่ค่อยเก่ง

จากการฝึกทักษะการสังเกตแบบไม่ใช้คำพูด ได้แก่ การอ่านสัญญาณจากผู้อื่นจากสีหน้า จากดนตรี จากศิลปะ

การระบุและแยกแยะอารมณ์จากใบหน้าของคน (Identifying Emotion in Faces)

สีหน้าจะเป็นศูนย์รวมของการสื่อสารทางอารมณ์ของคนเรา พบว่าเมื่อคนเราใช้คำพูดอารมณ์ต่างๆ ที่ประกอบกับคำพูดนั้นก็จะถูกแสดงออกทางอื่น เช่น สีหน้าและแววตา กิริยาท่าทาง ถ้าเราสามารถอ่านกิริยาท่าทาง สีหน้าและแววตาของเขาได้ถูกต้องมากเพียงใดก็จะยิ่งดีต่อตัวเรามากขึ้นเท่านั้น

วิธีการ

1. ตระหนักว่าคนเราจะสื่อความหมายออกมา ทางสีหน้าและแววตาเป็นส่วนใหญ่

หากได้พูดคุยกับคนอื่น ควรพิจารณาดูว่าอารมณ์ที่เขา กำลังแสดงออกมาโดยผ่านสีหน้าเป็นอย่างไร สีหน้าที่แสดงออกมาสอดคล้องกับคำพูดหรือไม่ มีการเปลี่ยนสีหน้าขณะพูดบ้างไหม และ อารมณ์ที่แสดงออกมามีมากกว่าหนึ่งอารมณ์หรือไม่

2. เมื่อมีโอกาสเข้าไปอยู่ในสถานที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร หรือห้างสรรพสินค้า ลองสังเกตสีหน้าผู้คนรอบข้าง โดยยืนอยู่ให้ห่างออกมาจนพอสมควร (มากพอที่จะไม่ได้ยินคำพูดของเขา) และให้ท่านพยายามสังเกตสีหน้า แล้วลองอ่านดูว่าเขาอยู่ในอารมณ์ใด

3. เรียนรู้จากเครื่องรับโทรทัศน์ เพราะนักแสดงอาชีพจะถูกฝึกฝนมาให้รู้จักการสื่อความหมายทางอารมณ์ โดยผ่านออกมาทางสีหน้าและแววตา เปิดดูรายการที่ท่านชอบ แล้วปิดเสียง แล้วพยายามอ่านอารมณ์ของตัวละครแต่ละตัวว่า แสดงอารมณ์แบบไหน สักพักก็เปิดเสียง แล้วฟังบทสนทนา แล้วลองพิจารณาว่าอารมณ์ที่ท่านคาดการณ์นั้นตรงกับเนื้อเรื่องของละครหรือไม่

วิธีนี้ใช้ได้ผลในการฝึกเด็ก แต่ต้องเลือกละครหรือภาพยนตร์ที่ดีมีคุณภาพ

4. ขณะที่ท่านกำลังสนทนากับผู้อื่น ให้ลองสังเกตดูสีหน้าของผู้สนทนาว่า ได้แสดงออกถึงอารมณ์ที่ตรงกับคำพูดนั้นหรือไม่ บางครั้งอาจมีความขัดแย้งระหว่างสีหน้ากับคำพูดได้ ให้สังเกตหน้าตาเพื่อช่วยในการอ่านอารมณ์ของคู่สนทนา

5. ขณะที่ท่านกำลังสนทนากับผู้อื่น ลองสังเกตว่าคู่สนทนา รู้สึกอย่างไร และตรงกับที่ท่านเข้าใจหรือไม่ เช่น ถ้าคู่สนทนาของท่านได้แสดงออกทางสีหน้าและแววตาว่า เขารู้สึกผิดหวัง อาจลองถามดูว่า เขารู้สึกผิดหวังอะไรอยู่หรือเปล่า เพื่อให้แน่ใจว่าท่านได้อ่านสีหน้าเขาถูกต้อง

บางครั้งคนเราใช้กิริยาอาการและสีหน้าภายนอกเพื่อกลบเกลื่อนความรู้สึกและอารมณ์ภายใน ท่านจึงไม่ควรรีบตัดสินใจจากการอ่านอารมณ์ของคู่สนทนา ทางเลือกที่ดีก็คือ ท่านควรถามคู่สนทนาว่า อารมณ์ของคู่สนทนานั้นเป็นอย่างไร

การระบุและแยกแยะอารมณ์จากดนตรี (Identifying Emotions in Music)

ดนตรีและเสียงเพลงเป็นสื่อทางอารมณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง คนเราฟังดนตรีก็เพราะเสียงดนตรีทำให้เขาเกิดความรู้สึกทางอารมณ์ นักจิตวิทยา ชื่อ โรเบิร์ต เทเยอร์ (Robert Thayer) กล่าวว่าคนเรามักจะใช้ดนตรีในการจัดการอารมณ์ของตนเอง และในบางครั้งก็ทำไปโดยไม่รู้ตัว

สิ่งที่สำคัญที่สามารถรับรู้ถึงอารมณ์สุนทรีทางดนตรีได้ก็คือ การรู้จักเปิดรับอารมณ์ความรู้สึกของเพลงที่กำลังสื่อ

วียาร์ด (Viard) เชื่อว่า การฟังเพลงให้ได้ถึงอรรถรสแห่งดนตรีที่เพลงนั้นต้องการจะสื่อ นั่นคือ

- จะต้องฟังเพลงด้วยจิตวิญญาณของผู้ฟัง ควรจะต้องเข้าถึงเนื้อหา ความหมายและลักษณะของเสียงเครื่องดนตรีที่สื่อออกมาด้วย ผู้ฟังควรต้องเตรียมตัวเตรียมใจก่อนฟังดนตรีซึ่งวียาร์ด ได้แนะนำให้ใช้การผ่อนคลายกล้ามเนื้อเข้าช่วย

- ขั้นตอนต่อไป ทำจิตใจให้สงบเพื่อที่จะได้ซึมซับเอาเนื้อหาของดนตรีที่กำลังสื่อเข้ามาในโสตประสาท เป็นการปล่อยให้อารมณ์และความคิดได้ถ่ายทอดไปมาอย่างอิสระ

- สังเกตผลกระทบของดนตรีที่มีต่อตัวท่านทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ฟังเพลงนั้นเป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ถูกต้องหรือไม่ เพียงแต่ให้ท่านมีความรู้สึกว่าได้มีบางอย่างเข้ามากระทบกับอารมณ์ของท่านท่านนั้นก็เพียงพอแล้ว

การระบุแยกแยะอารมณ์ในศิลปะ (Identifying Emotions in Art)

เช่น การมองภาพศิลปะ แล้วพิจารณาดูว่าอารมณ์ที่ท่านได้จากภาพเป็นอารมณ์แบบไหน อารมณ์นั้นได้มาในลักษณะใด จากหน้าตาของบุคคลในภาพ หรือจากลักษณะของสี น้ำหนักของการลงเส้น และการแรเงาของภาพ เป็นต้น

2. การนำอารมณ์มาใช้ประโยชน์ ช่วยในการคิด

ปีเตอร์ สโลเวย์ และจอห์น เมเยอร์ เชื่อว่าในบางครั้งอารมณ์ต่าง กลายเป็นตัวที่ทำให้เราเกิดความคิดในการใช้เหตุผลและตัดสินใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเดิม สิ่งที่สำคัญก็คือต้องเปิดใจตัวเองที่มีต่ออารมณ์ที่มีอยู่ภายใน โดยไม่ปล่อยให้มันเข้าครอบงำและบงการ การที่เรา

ทราบถึงอารมณ์ตนเอง ทำให้มีทางเลือกในการโต้ตอบกับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น และไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ตนเอง

การที่เราทราบอารมณ์ของตนเองได้ดี จะทำให้เราสามารถทราบและทำความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ง่ายขึ้น

ข้อแนะนำเพื่อเพิ่มความไวต่อการรับทราบถึงอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง

1. ทำตารางเพื่อจดบันทึกอารมณ์ของตนเอง ในแต่ละเหตุการณ์ โดยระบุถึงสถานการณ์ที่ท่านเข้าไปเกี่ยวข้องกับอารมณ์ หรือความรู้สึกที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น รวมทั้งความคิดที่กำลังคิดอยู่

2. สังเกตการเปลี่ยนแปลงทางสรีระ หรือปฏิกิริยาของร่างกายที่เกิดขึ้น ลองพิจารณาดูว่า แต่ละอาการที่เกิดขึ้นได้แสดงถึงอารมณ์หรือความรู้สึกประเภทใด

3. เขียนบันทึกการรายการของเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ในชีวิตของตัวเองในช่วงต่างๆ และให้จัดลำดับของเหตุการณ์ แล้วพิจารณาว่าในแต่ละเหตุการณ์ ท่านรู้สึกอย่างไร หรือท่านอยู่ในอารมณ์แบบไหน

ใช้อารมณ์ช่วยส่งเสริมการใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมพร้อมในการแก้ไขปัญหาหรือสามารถสร้างอารมณ์ต่างๆ ได้ตามต้องการ เมื่อประสบกับเหตุการณ์นั้นๆ

การสร้างอารมณ์ สามารถช่วยให้ท่านมองเห็นถึงความรู้สึกที่ผู้อื่นกำลังประสบอยู่ ความรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นความสามารถพิเศษที่สำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงท่านให้เข้ากับบุคคลอื่น และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ทั้งในด้านการงานและส่วนตัว

ข้อแนะนำเพื่อการเรียนรู้วิธีการสร้างสรรค์อารมณ์ (Generate Emotion)

1. ให้เพื่อนเล่าเรื่องที่มีความสำคัญเกี่ยวกับตัวเขา โดยไม่ต้องบอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อเหตุการณ์นั้น เมื่อเล่าจบ ให้ตัวเราเล่ากลับให้เขาฟัง โดยบรรยายความรู้สึกและอารมณ์ที่เขารู้สึกในเหตุการณ์นั้น แล้วถามเพื่อนดูว่าสิ่งที่เราคาดการณ์นั้นถูกต้องและตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับเขาหรือไม่

2. เขียนรายการเกี่ยวกับเหตุการณ์หลายๆเหตุการณ์ ที่ท่านได้สมมุติขึ้นมา โดยสมมุติว่าหากเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตัวท่านจริง ท่านจะดำเนินการโต้ตอบอย่างไร

3. หากท่านต้องการสร้างอารมณ์แห่งความสุข

- ลองเปิดเพลงที่เข้ากับอารมณ์ที่ท่านต้องการ
- ลองจินตนาการเหตุการณ์ที่ทำให้ท่านเป็นสุขได้ชัดเจนที่สุด

- ลองนึกย้อนกลับไปถึงเหตุการณ์ที่มีความสุขมากๆ ซึ่งได้เคยเกิดขึ้นกับตัวท่านเอง

นำอารมณ์มาไว้เพื่อช่วยกระบวนการด้านความคิด คือ ความสามารถในการเชื่อมโยงสถานการณ์ อันใดอันหนึ่งให้เข้ากับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งได้เป็นอย่างดี เป็นประโยชน์ต่อการเลือกพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาได้ตอบของตัวท่านต่อเหตุการณ์นั้น

3. การเข้าใจอารมณ์

หมายถึง ความสามารถที่จะคิดหรือรับรู้อารมณ์ได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการเชื่อมโยงสถานการณ์ให้เข้ากับอารมณ์ในขณะนั้น ต้องตระหนักด้วยว่า บางครั้งคนเรามีความรู้สึกถึงอารมณ์ได้หลายๆอารมณ์อาจเป็นอารมณ์ที่ขัดแย้งกันได้ และต้องเข้าใจถึงความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันของอารมณ์ต่างๆตลอดจนลักษณะการก้าวท้าวอารมณ์แบบหนึ่งไปยังอารมณ์อีกแบบหนึ่ง เช่น ความโกรธเล็กน้อยที่สามารถกลายเป็นความโกรธที่รุนแรงเข้าขั้นบันดาลโทสะ เป็นต้น

วิธีหนึ่งที่จะทำให้เราเข้าใจอารมณ์ต่างๆได้คือ การใช้วรรณคดีมาช่วย ทำให้ท่านได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครแต่ละตัว

งานวิจัยของ ปีเตอร์ สโลเวย์ ได้ระบุว่าบุคคลที่รับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองดีเท่าใด ก็จะปรับตัวให้เผชิญหน้ากับความเครียดได้ดีเท่านั้น และผู้ที่เชื่อว่า อารมณ์ของคนเราสามารถรับการปรับแต่งได้ด้วยตนเองมักจะไม่ได้รับผลกระทบที่รุนแรงมาจากเรื่องราวๆ หรือเรื่องเครียดๆ ที่เกิดขึ้น

ท่านสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการของการเข้าใจอารมณ์ ว่าดีขึ้นมากหรือน้อยเพียงใดด้วยการตอบคำถามข้างล่างนี้ด้วยคำตอบว่า “เห็นด้วย” และ “ไม่เห็นด้วย”

- การคิดพิจารณาอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญ
- ปกติฉันสามารถเข้าใจอารมณ์ของตนเองได้ดีพอสมควร
- อารมณ์เป็นสิ่งที่ควรถูกรับรู้ และสังเกตเห็น
- ปกติฉันจะรับรู้ว่าคุณอารมณ์นั้นฉันรู้สึกอย่างไร
- ฉันให้ความสนใจต่ออารมณ์ของตนเองอย่างไร
- ความรู้สึกของฉันเป็นสิ่งที่ฉันรู้จัก และมองเห็นได้อย่างโปร่งใส

4. การจัดการเพื่อควบคุมอารมณ์

เมื่อรู้อารมณ์ตนเอง แล้วต้องรู้วิธีที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อเกิดอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ ต้องหาทางออก ไม่ใช่เก็บกดสะสมไว้จนระเบิดออกมารุนแรง

ตัวอย่างของวิธีการจัดการกับอารมณ์เกิดขึ้น

- พุดระบาย
- ทำความเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่ง โดยคิดไตร่ตรองถึงสาเหตุ
- หาวิธีผ่อนคลายให้ตัวเอง เช่น เล่นกีฬา ร้องเพลง ฟังเพลง เล่นดนตรี
- ใช้วิธีผ่อนคลายความเครียดด้วยตนเอง เช่น ฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อ กำหนดลมหายใจเข้าออก นั่งสมาธิ จินตนาการ เป็นต้น

ตอนที่ 6 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

1. รายงานวิจัยในประเทศ

งามตา วรินทร์านนท์ (2529) และคณะได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการหยิ่งถือทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการหยิ่งถือทางสังคมของนักเรียนยิ่งสูงขึ้นเด็กยิ่งได้รับความนิยมในหมู่เพื่อน ผลการวิจัยที่กล่าวมาในขั้นต้นแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างการมีอารมณ์ทางบวก การควบคุมอารมณ์ได้ดี การเข้าถึงความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น และการยอมรับของเพื่อนฝูง

รักตวรรณ ศิริภาพร (2532) ให้เด็กอนุบาลเล่นกิจกรรมที่คล้ายการยืดตนเองเป็นศูนย์กลางจำนวน 40 กิจกรรม แล้ววัดการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น เด็กที่ได้เล่นกิจกรรมเมื่อเทียบกับเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เล่นกิจกรรมดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่าเด็กกลุ่มที่ได้เล่นกิจกรรมการเล่นดังกล่าวทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและบุคคล

พรรัก อินทามระ (2536) ได้ศึกษาเรื่องการคลาย การยืดตนเองเป็นศูนย์กลางที่ให้ครูจัดกิจกรรมการเล่นสร้างสรรค์แบบชี้แนะ และการเล่นสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยที่การเล่นสร้างสรรค์แบบชี้แนะเป็นการจัดกิจกรรมการเล่นโดยที่ครูเป็นคนชักชวนให้เด็กเล่นอธิบายวิธีเล่น สาธิตการเล่นและคำถาม เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจและค้นพบวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนการเล่นสร้างสรรค์แบบกึ่งชี้แนะ ครูจะถามคำถามเมื่อสังเกตว่าเด็กไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นเล่นอย่างไรหรือกระตุ้นให้พบวิธีเล่นที่แตกต่างไปจากเดิมและถามคำถามเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมเช่นวิธีแรก ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เล่นสร้างสรรค์แบบแรกและแบบที่สองมีผลทำให้เด็กยืดตนเองเป็นศูนย์กลางลดลงพอๆกันทั้งสองแบบ แต่กลุ่มที่เล่นแบบกึ่งชี้แนะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มชี้แนะ

สมจิตต์ สุวรรณวงศ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยจัดสภาพการเสริมความคิดเชิงคุณธรรม สังคมตามแนวคิดของคอนสตรัคติวิสต์ ให้แก่เด็กปฐมวัยอายุ 5-6

ชวนเพื่อพัฒนาวินัยในตนเอง โดยที่สภาพการณ์ดังกล่าวเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครูซึ่งประกอบด้วยหลัก 2 ประการคือ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการให้เด็กได้รับผลจากพฤติกรรมที่เด็กกระทำ ผลการวิจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก การใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยครูใช้คำถามเพื่อให้เด็กสะท้อนความรู้สึกและปัญหาของตนเอง ช่วยให้เด็กคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ด้วยตนเองให้เป็นพฤติกรรมที่จะไม่สร้างปัญหาของตนเองและผู้อื่น ประการที่สอง การให้เด็กได้รับผลตามธรรมชาติจากพฤติกรรมที่เด็กกระทำ และผลที่สมเหตุสมผลกับพฤติกรรมที่เด็กกระทำร่วมกับการใช้คำถามของครูเพื่อให้เด็กสะท้อนปัญหาของเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะไม่สร้างปัญหาแก่ตนเองและผู้อื่น และการจัดสภาพการณ์ดังกล่าวสามารถพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กให้เพิ่มขึ้นได้

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยการโน้มน้าวให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่ต้องการจะทำจากความรู้เชิงประเมินค่าที่ได้รับจากผู้วิจัย ซึ่งได้ผลตามที่คาดคือ ทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงขึ้น

2. รายงานวิจัยต่างประเทศ

กรีนเนอร์ (1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะและความสามารถทางอารมณ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคม ของเด็กอายุ 8-12 ปี โดยในเบื้องต้นผู้วิจัยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง ปานกลางและต่ำ โดยใช้เกณฑ์ที่ได้จากเด็กกำหนดขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง จะมีคะแนนการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นสูงกว่า มีอารมณ์ทางบวกสูงกว่า มีความแม่นยำในการตีความการแสดงอารมณ์ทางสีหน้าได้แม่นยำกว่า และมีการจัดการกับอารมณ์ได้ดีกว่าเด็กที่มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นต่ำกว่า นอกจากนี้เด็กที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง จะได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากกว่าด้วย และพบว่าเด็กหญิงได้คะแนนความสามารถทางอารมณ์และพบว่าเด็กหญิงได้คะแนนความสามารถทางอารมณ์และพฤติกรรมเอื้อสังคมสูงกว่า เด็กชาย

O' halloran (1996) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการคิดและผลกระทบของความคิดต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความรู้สึกซึ่งก่อให้เกิดการทำงาน ผลที่ได้รับมี 2 ประการที่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นลักษณะขั้นตอนหรือวิธีการในการศึกษาได้มีการออกแบบรูปแบบของความคิดตามกำหนดขึ้นซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านอารมณ์ และความรู้สึกฉลาดได้ทำการทดสอบผ่านวิธี โดยใช้สเกลเมตามูล (สเกลวัดอารมณ์ของตนเอง) โดยเมเยอร์และแครส ได้จัดทำไว้ในปี 1988 และทำการศึกษาเรื่อย

มาจนปี 1992 เป็นเวลา 4 ปีติดต่อกัน โดยการศึกษาจากห้องทดลองปฏิบัติการ โดยการศึกษาในกรณีที่ทำ กิจกรรมในช่วงที่มีการกระทำต่างๆก่อนและหลัง (ของเมตามูต) ความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นไปตามการทดลอง ผลที่เกิดขึ้นจะมีความแปรปรวนไปบ้าง ไม่เป็นไปตามอารมณ์ความรู้สึกในการกระทำสิ่งต่างๆโดยทำการเลือกและออกแบบในสิ่งที่จะนำมาเล่นหรือออกกำลังกายล้วนมีผลต่ออารมณ์ทั้งสิ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลที่ตั้งใจจริงนั้น สามารถจะพัฒนาความรู้สึกให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นได้หลังจากมีการออกกำลังกายแล้ว มากกว่าบุคคลที่มีอารมณ์ ไม่มั่นคง เพื่อที่จะทำการศึกษารื่องความคิดในอนาคต ซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาการออกกำลังกาย ความแตกต่างขึ้นอยู่กับวิธีการที่จะนำมาศึกษาตามความคิดในเรื่องของระดับความคิด ซึ่งๆได้ทำการศึกษาวาในแต่ละคนนั้นคิดอย่างไร ในช่วงที่ทำกิจกรรมและออกกำลังกาย และศึกษาต่อไปว่าเขาจัดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง โดยศึกษาจากความสับสน ความคิดต่างๆก็จะบันทึกไว้ในระหว่างที่มีการทำกิจกรรมหรือการออกกำลังกาย เมื่อมีการตอบสนองในเรื่องของอารมณ์ที่ออกไปในลักษณะแบบสอบถาม ซึ่งส่งแบบสอบถามไปทั้งก่อนและหลังทำกิจกรรม หลังจากนั้นก็จัดคุณภาพให้ตอบสนองในระหว่างที่มีการวิ่ง และการทำการศึกษหลายๆรอบ ผลที่ออกมาเป็นความคิดที่เกิดขึ้นอยู่ภายในและความรู้สึกการแก้ปัญหา รวมทั้งระบบการควบคุมร่างกายนั้นจะต่างไปจากความคิด จากการวิเคราะห์ครั้งที่สอง ระดับของความคิดต่างๆจะแปรเปลี่ยนไปตามสเกลความรู้สึกและผลในทางบวก ผลที่ได้สภาวะของความรู้สึกในช่วงหลังออกกำลังกายจะมีระดับความคิดที่สูงกว่าก่อนการออกกำลังกายหรือทำกิจกรรม แต่ระดับความคิดในช่วงที่ทำกิจกรรมหรือออกกำลังกาย จะมีผลคล้ายกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นหลังออกกำลังกาย ผลที่ได้ไม่ใช่ผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดดังนั้นจะต้องทำการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไปอีก

ไอเซนเบิร์ก เฟบส์ และโลโซยา (1997) ได้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกับอารมณ์กับพฤติกรรมทางสังคมกับเพื่อนๆ การแสดงออกเวลาโกรธ และจากการให้พ่อแม่ และครูรายงานความเข้มและความบ่อยๆของอารมณ์ทางลบ รวมทั้งความสามารถของเด็กในการควบคุมความสนใจของตน (คือความสามารถเปลี่ยนความสนใจและเพ่งความสนใจในเรื่องที่กระทำได้) และวิธีจัดการกับปัญหาของตน นอกจากนี้ก็ให้เพื่อนๆเป็นคนประเมินว่าเขาต้องการเล่นกับเด็กคนนั้นๆมากน้อยเพียงใด และสำหรับตัวเด็กเองผู้วิจัยก็ให้เล่นกับหุ่นกระบอกว่าเขาจะอย่างไรในสถานการณ์ขัดแย้งกับเพื่อนๆ เช่น เมื่อเด็กอีกคนรื้อบ้านตุ๊กตาที่เขากำลังก่อสร้างไป หรือเมื่อเพื่อนๆล้อ หรือเมื่อเพื่อนไม่ยอมเล่นด้วย ผลการวิจัยพบว่า เด็กชายที่ครูรายงานว่าที่อารมณ์ทางลบไม่บ่อยและมีวิธีจัดการกับปัญหาแบบสร้างสรรค์และสามารถควบคุมความสนใจของตนได้จะได้รับการประเมินว่ามีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม จากผู้สังเกตและครูและได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆเมื่อรวมข้อมูลของทั้งเด็กชายและเด็กหญิงพบว่าเด็กที่มีความเข้มของ

อารมณ์ทางลบน้อย และมีวิธีการจัดการกับปัญหาแบบที่ไม่สร้างสรรค์ มักสัมพันธ์กับการที่ผู้สังเกต รายงานว่ามีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมและสำหรับในกลุ่มเด็กชาย ยังเกี่ยวข้องกับการ ยอมรับของเพื่อนๆด้วย เมื่อรวมทั้งเด็กชายและเด็กหญิง พบว่าเด็กที่มีความเข้มของอารมณ์ ทางลบสูง และวิธีการจัดการกับปัญหาที่ไม่สร้างสรรค์และมีการควบคุมความสนใจของตนต่ำ จะได้รับการยอมรับจากเพื่อนน้อย และมีทักษะทางสังคมต่ำตามการรายงานของครู สำหรับการ สังเกตพฤติกรรมการเล่นกับหุ่นกระบอก พบว่าเด็กที่ครูและแม่รายงานว่ามีความเข้มอารมณ์ทาง ลบสูง มีพฤติกรรมการเล่นกับหุ่นกระบอก ที่เป็นมิตรน้อยและก้าวร้าวสูง ซึ่งผลการวิจัยมักพบใน เรื่องความเข้มทางอารมณ์มากกว่าความบ่อยของอารมณ์ทางลบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดของการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 อายุ 10 - 12 ปี โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์ ซึ่งใช้วิธีคัดเลือก ดังนี้

1. เลือกโรงเรียนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงได้ โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์
2. คัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมจากเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ทั้งหมด 3 ห้องเรียนโดยใช้แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของ ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู (2533) ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 ซึ่งแบบสำรวจนี้ใช้สำรวจพฤติกรรมด้านการเรียน บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์กับเพื่อน โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก และผู้วิจัยนำแบบสำรวจพฤติกรรมเด็กที่สำรวจเสร็จแล้วมาทำการประเมินเพื่อตัดสินว่าเด็กคนใดมีปัญหาทางพฤติกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 52 ข้อ มี 4 คำตอบ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ก่อนข้างจริง จริงมาก
2. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของ ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู
3. โปรแกรมกิจกรรมการใช้ศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี จำนวน 1 โปรแกรม 14 ครั้ง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี ขั้นตอนดังนี้

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 52 ข้อ โดยมี ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .81
- ลักษณะของแบบประเมิน แบบประเมินนี้เป็นประโยคที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกมาในลักษณะต่างๆ ถึงแม้บางประโยค อาจไม่ตรงกับลักษณะที่เป็นอยู่ของผู้ตอบแบบประเมิน แต่เมื่อผู้ตอบแบบประเมินอ่านประโยคแล้ว ให้พิจารณาจากประโยคนั้นๆ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับตัวเองให้มากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูก หรือผิด หรือไม่ดี

มีคำตอบ 4 คำตอบสำหรับข้อความแต่ละประโยค คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ก่อนข้างจริง จริงมาก โดยให้ใส่เครื่องหมาย(/)ในช่องหลังข้อความที่กำหนดไว้

ตัวอย่างแบบประเมิน

ข้อ	ข้อความ	ไม่ จริง	จริง บาง ครั้ง	ก่อน ข้าง จริง	จริง มาก	กะแ นน
1.	เวลาโกรธหรือไม่สบายฉันรับรู้ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับฉัน	/				
2.	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ		/			
3.	เมื่อถูกขัดใจฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้					
4.	ฉันสามารถคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ					
5.	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย					
6.	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้					
รวม						

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

การให้คะแนนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ข้อ

1	4	6	7	10	12	14	15	17	20	22	23	25	28
31	32	34	36	38	39	41	42	43	44	46	48	49	50

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง ให้ 1 คะแนน

ตอบจริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

ตอบค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน

ตอบจริงมาก ให้ 4 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ข้อ

2	3	5	8	9	11	13	16	18	19	21	24
26	27	29	30	33	35	37	40	45	47	51	52

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง ให้ 4 คะแนน

ตอบจริงบางครั้ง ให้ 3 คะแนน

ตอบค่อนข้างจริง ให้ 2 คะแนน

ตอบจริงมาก ให้ 1 คะแนน

2. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมผู้วิจัยใช้ของแบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหา

ทางพฤติกรรม ของ ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู จำนวน 50 ข้อ

ลักษณะแบบคัดแยก เป็นแบบสำรวจพฤติกรรมของเด็ก มี 5 ตัวเลือก โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมของเด็กตามหัวข้อที่กำหนด แล้วกากบาทลงในคำตอบที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็ก

เกณฑ์การให้คะแนน หลังจากที่ครูประเมินพฤติกรรมเด็กลงในกระดาษคำตอบแล้วครูจะต้องลากเส้นกราฟให้เห็นภาพรวมของเด็กใน profile

3. โปรแกรมกิจกรรมการใช้ศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี จำนวน 1 โปรแกรม

14 ครั้ง โดยดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ และกิจกรรมการใช้ศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี จากทฤษฎี เอกสาร ตำรา

3.2 กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

3.3 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

3.4 วิเคราะห์คุณลักษณะที่ต้องการจะให้เกิด

3.5 จัดแผนการจัดกิจกรรม

3.6 สร้างโปรแกรมการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการทำวิจัยครั้งนี้แล้วนำไปโปรแกรมไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ผศ.ดร.เดือนใจ เกียวศรี รศ.ช่อลัดดา ขวัญเมือง และอาจารย์ศิริวิมล ใจงาม ตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี กับจุดมุ่งหมาย

3.7 นำโปรแกรมการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการทดลองจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

2. ระยะก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมผู้วิจัยทำความคุ้นเคยกับนักเรียน แล้วนำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมบันทึกเป็นคะแนน Pre-test

3. ระยะทดลองผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 50-60 นาที ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 15.40-16.40 น.

โปรแกรมการจัดกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
1. การมีสมาธิ	1. เพื่อให้นักเรียนมีกิจกรรมที่ผ่อนคลายและมีความสงบทางจิตใจ 2. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีสมาธิ 3. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการจำด้วยการสร้างจินตภาพ	<u>ชื่อกิจกรรม</u> การจำจากจินตภาพ <u>วิธีการ</u> 1. ให้นักเรียนนั่งสมาธิ (ซึ่งครูจะให้นักเรียนนั่งสมาธิในทุกๆวันก่อนที่จะทำกิจกรรมโดยจะเพิ่มเวลาในการนั่งขึ้นเรื่อย ๆ) 2. ร่วมกันพูดคุยถึงความรู้สึกหลังจากการนั่งสมาธิมาตั้งแต่เริ่มทำกิจกรรม 3. นำภาพที่มีรายละเอียดต่างๆ มาให้นักเรียนดู และบอกนักเรียนให้จำรายละเอียดต่างๆให้มากที่สุด 4. ให้นักเรียนหลับตาและนึกถึงรายละเอียดวาดภาพออกมาตามรายละเอียดที่สามารถจำได้ 5. ร่วมกันอภิปรายถึงผลงานที่ได้
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องมุมมองที่แตกต่างกัน ของบุคคล	<u>ชื่อกิจกรรม</u> ดูกดาหมีของฉัน <u>วิธีการ</u> 1. ให้นักเรียนนั่งเป็นรูปวงกลมรอบโต๊ะที่มีดักดาหมีตัวใหญ่ตั้งอยู่ตรงกลาง 2. ให้นักเรียนวาดภาพถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองเห็นในมุมมองที่ตนเองนั่งอยู่ 3. ร่วมกันสรุป ว่าแต่ละคน มีมุมมองที่แตกต่างกัน เพราะบุคคลอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกักันนั่นเอง

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
3. เรียนรู้ความต้องการของตนเองและผู้อื่น	เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ความต้องการของตนเองและความต้องการของผู้อื่น	<u>ชื่อกิจกรรม</u> ดาวดวงใหม่ <u>วิธีการ</u> 1. ครูเล่าสถานการณ์ ถ้าเกิดสงครามปรมาณู นักเรียนมีโอกาสหนีไปอยู่ดาวดวงอื่นนักเรียนอยากนำเพื่อนคนใดไปด้วย 3 คน 2. ให้นักเรียนวาดภาพเพื่อน 3 คนและตัวนักเรียนโดยถ่ายทอดความสามารถและลักษณะนิสัยแต่ละคนออกมาในรูปภาพ 3. ให้นักเรียนออกมาอภิปรายรูปภาพของตนเองพร้อมทั้งเหตุผลในการเลือกเพื่อน 3 คน 4. ร่วมกันสรุปว่าบุคคลประเภทใดที่คนอื่นต้องการ ไม่ต้องการ บุคคลใดที่เราต้องการและไม่ต้องการ ชี้ให้เห็นว่าแต่ละคนมีความต้องการที่แตกต่างกัน
4. การแสดงออกทางอารมณ์	เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อารมณ์ของตนเอง	<u>ชื่อกิจกรรม</u> ตัวฉัน <u>วิธีการ</u> 1. ให้นักเรียนทบทวนอารมณ์ของตนเองด้วยใจเป็นกลางว่าเรามักแสดงออกอารมณ์ในรูปแบบไหน 2. ให้นักเรียนวาดภาพเพื่อถ่ายทอดอารมณ์นั้นๆออกมา 3. ร่วมกันอภิปรายว่าอารมณ์ของแต่ละคนเป็นแบบไหน มีความรู้สึก พอใจ ไม่พอใจในการแสดงออกทางอารมณ์นั้นๆอย่างไร 4. ร่วมกันสรุปว่าเราจะรู้จักอารมณ์ของตนเองได้ก็ต่อเมื่อ เรามีความรู้ตัว มีสติ และมีใจเป็นกลาง

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
5. การเรียนรู้ อารมณ์ของผู้ อื่น	เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อารมณ์ของผู้อื่น	<u>ชื่อกิจกรรม</u> ตัวเธอ <u>วิธีการ</u> 1. ให้นักเรียนดูเทปบันทึกภาพการแข่งขันฟุตบอล โดยมีข้อตกลงว่าให้สังเกตอารมณ์ของผู้เล่นแต่ละคนว่าเป็นแบบไหน 2. ให้นักเรียนวาดภาพบุคคลที่ประทับใจโดยถ่ายทอดอารมณ์ออกมาอย่างชัดเจน 3. ร่วมกันอภิปรายว่า นักฟุตบอลที่นักเรียนวาดออกมามีอาการแบบใดสังเกตได้จาก แววตา ท่าทาง การพูด น้ำเสียง ตลอดจนการแสดงออกอื่นๆ
6. การเห็นถึง ผลดีและผล เสียของการ แสดงอารมณ์ที่ เหมาะสมและ ไม่เหมาะสม	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลดีของการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม	<u>ชื่อกิจกรรม</u> ความเหมือนที่แตกต่าง <u>วิธีการ</u> 1. เล่านิทานเรื่อง ความเหมือนที่แตกต่างให้นักเรียนฟัง โดยตัวละคร 2 คน มีอารมณ์เหมือนกัน แต่มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน 2. วาดภาพผลที่เกิดขึ้นจากการแสดงอารมณ์กับตัวละครทั้ง 2 คน 3. ร่วมกันอภิปรายถึง ภาพวาดที่ได้ว่าตัวละคร 2 คนมีผลที่ได้รับแตกต่างกันอย่างไร 4. ร่วมกันสรุปผลดีผลเสียของการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
7. การแสดง อารมณ์ที่ เหมาะสมและ ไม่เหมาะสม	1. เพื่อฝึกให้นักเรียนฝึกการแสดง อารมณ์ที่เหมาะสม 2. เพื่อให้รู้จักผลดีของการแสดงอารมณ์ ที่เหมาะสม 3. เพื่อให้รู้จักผลเสียของการแสดง อารมณ์ที่ไม่เหมาะสม	<u>ชื่อกิจกรรม</u> อารมณ์เป็นต่อรูปหล่อ เป็นรอง <u>วิธีการ</u> 1. ครูเล่าเหตุการณ์ ว่าถ้าเกิด เหตุการณ์มีเพื่อนวิ่งชนด้วยถ้วยเดียว ของนักเรียน โดยที่เขาไม่ได้ตั้งใจ นักเรียนคิดว่านักเรียนจะอย่างไร 2. วาดภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน ขณะนั้นว่าจะถ่ายทอดอารมณ์ออกมา ได้อย่างไร 3. ร่วมกันอภิปรายว่าถ้าผลการแสดง อารมณ์เป็นอย่างไร 4. ร่วมกันสรุปผลดีผลเสียของการแสดง อารมณ์
8. การสร้าง แรงจูงใจให้กับ ตนเอง	เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักสร้างแรงจูงใจให้ กับตนเอง	<u>ชื่อกิจกรรม</u> ความฝันของฉัน (My dream) <u>วิธีการ</u> 1. ให้นักเรียนคิดถึงเป้าหมายใน อนาคตของตนเอง 2. ให้นักเรียนเลือกเป้าหมายที่จะเป็น ไปได้มากที่สุด 3. วาดภาพเป้าหมายที่นักเรียนเลือกไว้ 4. ร่วมกันอภิปรายว่าจะมีวิธีการไปสู่ เป้าหมายนั้นได้อย่างไร 5. ร่วมกันตั้งปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและจะ มีวิธีการแก้ปัญหาหรือฝ่าฟันอุปสรรค นั้นอย่างไร

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
9. การเสียสละ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเสียสละเอื้อเพื่อ แบ่งปันและมีจิตใจกว้าง 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา เฉพาะหน้า	<u>ชื่อกิจกรรม</u> เพื่อนรัก <u>วิธีการ</u> 1. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม รอบบนโต๊ะที่มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการ วาดภาพระบายสี โดยมีจำนวนน้อยกว่า นักเรียนอยู่ 1 ชั้น 2. ครูตั้งหัวข้อให้นักเรียนวาดภาพเพื่อน ที่รักที่สุด โดยใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่บนโต๊ะ ตรงกลางเท่านั้น 3. ให้นักเรียนคิดว่าต้องการสิ่งใดบนโต๊ะ เมื่อครูให้สัญญาณ จึงไปหยิบสิ่งของ พร้อมกัน 4. นำภาพที่ได้มาร่วมอภิปรายและ บรรยายถึงบรรยากาศขณะหยิบสิ่งของ 5. ให้นักเรียนบรรยายความคิด ความรู้ สึกและวิธีแก้ปัญหา เมื่อหยิบของสิ่ง เดียวกัน 6. ร่วมกันสรุปว่า การรู้จักเสียสละและ เอื้อเพื่อแบ่งปันย่อมทำให้เกิดความ สำเร็จในการทำงานและทำให้เราอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข
10. การสร้าง สัมพันธภาพที่ ดีกับผู้อื่น	เพื่อให้นักเรียนสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับ ผู้อื่น	<u>ชื่อกิจกรรม</u> สัมพันธ์ฉันเพื่อน <u>วิธีการ</u> 1. ครูให้นักเรียนไปขอยืม อุปกรณ์การวาดภาพจากนักเรียนชั้น อื่นๆ ภายในโรงเรียนของตนเอง ภายใน เวลาที่กำหนดแล้วให้นักเรียนกลับมา วาดภาพ สถานการณ์ที่นักเรียนไปยืม มาและมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อเขาให้ยืม และรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกปฏิเสธไม่ให้ยืม

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
		2. ร่วมกันสรุปว่าหน้าที่เราจะอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น จะต้องมีส่วนร่วมที่ดีกับผู้อื่นนอกจะทำให้งานสำเร็จแล้ว ยังทำให้เราได้รับความสุขใจด้วย
11. การรับรู้และเข้าใจปัญหาการแก้ปัญหา	1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจปัญหา 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	<u>ชื่อกิจกรรม</u> หมดปัญหา พาสบายใจ <u>วิธีการ</u> 1. หลังที่จบกิจกรรมในแต่ละครั้งให้นักเรียนนำความเครียดและประสบการณ์ที่เลวร้ายที่ผ่านมาในชีวิตของเด็กมาพูดคุยและเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง 2. ครูให้นักเรียนคิดว่าถ้าเป็นนักเรียนจะแก้ปัญหา กับเหตุการณ์นั้นอย่างไร 3. ให้นักเรียนวาดภาพขั้นตอนการแก้ปัญหาออกมา เป็นการบ้าน 4. หลังจบกิจกรรมวันต่อมาร่วมกันอภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหของแต่ละคนและทำตามขั้นตอนตามข้อที่ 2,3,4 จนครบทุกคน
12. มีความรับผิดชอบ/เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	เพื่อให้ นักเรียนรู้จักมีความรับผิดชอบ และเห็นแก่ประโยชน์ต่อส่วนรวม	<u>ชื่อกิจกรรม</u> สิ่งใดของเรา <u>วิธีการ</u> 1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม 2. แต่ละกลุ่มรับผิดชอบในการวาดภาพแต่ละส่วนของสิงโต กลุ่มที่ 1 วาดภาพหัว กลุ่มที่ 2 วาดภาพส่วนตัว และกลุ่มที่ 3 วาดภาพส่วนบนท้ายและหางของสิงโต 3. เมื่อแต่ละกลุ่มวาดภาพเสร็จให้นำสิงโตทั้ง 3 ส่วนมาต่อกันว่าสามารถต่อกันได้หรือไม่ 4. ร่วมกันอภิปรายถึงภาพที่ได้

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
		5. ครูวิเคราะห์โดยใช้คำถามเกี่ยวกับรูปร่างสัดส่วนของสิงโต ความเหมาะสมของรูป วิธีการแก้ไข ทำอย่างไรจึงจะได้สิงโตที่ถูกสัดส่วนกว่านี้ การอยู่ร่วมกันต้องประสานกันเพราะอะไร หากความคิดขัดแย้งกับผู้อื่นควรทำอย่างไร รูปสิงโตจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีการปรึกษาและประสานงานกันก่อนทำงาน 6. ร่วมกันสรุปว่าเราทุกคนควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ถ้าต่างคนต่างคิดว่าของตนดี ต่างลงมือทำกันไปผลงานที่ออกมาจะไม่ลงตัว ไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้
13. ความภาคภูมิใจในตนเอง	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง	<u>ชื่อกิจกรรม</u> ฉันคือคนเก่ง(I 'm Hero.) <u>วิธีการ</u> 1. ให้นักเรียนนึกถึงว่าตนเองมีความสามารถพิเศษอะไรบ้าง อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง แม้จะเป็นสิ่งที่ผู้อื่นอาจมองว่าเป็นสิ่งเล็กน้อยๆเช่น ร้องเพลงได้ไพเราะ, ร้องได้เร็ว, เล่นเครื่องดนตรีบางชนิดได้ หรือเล่นกีฬาได้ 2. ให้นักเรียนวาดภาพถ่ายทอดความสามารถในตนเอง 3. ร่วมกันอภิปรายถึงภาพที่ผลงานที่ออกมา 4. ร่วมกันสรุปว่าทุกคนมีความสามารถอยู่ในตนเอง ควรที่จะเห็นคุณค่าของตนเองและมีความภาคภูมิใจในตนเอง

ครั้งที่/เนื้อหา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
14. ความพึงพอใจในชีวิต	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักมองโลกในแง่ดี 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักมีอารมณ์ขัน	<u>ชื่อกิจกรรม</u> หัวเราะวันละนิดจิตแจ่มใส <u>วิธีการ</u> 1. ให้นักเรียนคิดถึงประสบการณ์ ที่สนุก ดลกที่สุดในชีวิต 2. ให้นักเรียนวาดภาพเหล่านั้นออกมา 3. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงภาพที่ได้ 4. มีทั้งดีและร้ายและประสบการณ์ที่ดีเราก็ควรจะเก็บไว้เป็นความทรงจำที่ดี ประสบการณ์ที่เลวร้ายเราก็ควรปล่อยทิ้งไปไม่ควรนำมาคิดให้จิตใจเศร้าหมอง 5. ร่วมกันสรุปว่าถ้าเรามีสมาธิ จะทำให้เราสามารถมีความจำที่ดีและทำงานได้ประสบความสำเร็จ

หมายเหตุ ก่อนทำกิจกรรมจะมีการชวนให้นักเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคยแต่จะเปลี่ยนจากที่นักเรียนชานรับว่ามา - ไม่มา เป็นให้นักเรียนบอกว่าตนมีความรู้สึกอย่างไร เช่นวันนี้อารมณ์ดี ตื่นเต้น กังวลเล็กน้อย มีความสุขสงบ ฯลฯ เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนมีสติและเรียนรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

4. หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยนำแบบแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นคะแนน Post-test

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยกราฟ

2. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค กิจกรรมกลุ่ม ใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคำนวณได้จากสูตร (ล้วน สายยศและ
อังคณา สายยศ .2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทนจำนวนนักเรียน

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์.2530:76)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทนจำนวนนักเรียน

2. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโดยกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Rank Test คำนวณได้จากสูตร (นิภา ศรีไพโรจน์ .2528 : 111 - 113)

$$D = Y - X$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนน X และ Y ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

X แทน คะแนนของการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

Y แทน คะแนนของการประเมินความฉลาดทางอารมณ์หลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จัดลำดับความแตกต่างจากค่าน้อยไปหาค่ามาก

กำกับลำดับที่ด้วยเครื่องหมายบวกหรือเครื่องหมายลบที่มีอยู่เดิม

หาผลรวมของลำดับที่มีเครื่องหมายบวกและมีเครื่องหมายลบตามลำดับ

ค่าของผลรวมที่น้อยกว่า(โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย) เป็นค่า T ที่จะทำการทดสอบ

$$\text{สูตร } Z = \frac{T - E(T)}{S(T)}$$

$$\text{เมื่อ } E(T) = \frac{N(N+1)}{4}$$

$$S(T) = \sqrt{\frac{N(N+1)(2N-1)}{24}}$$

เมื่อ E(T) แทนค่าเฉลี่ยของผลรวมอันดับที่น้อยกว่า

N แทนจำนวนนักเรียน

S(T) แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Z แทน คะแนนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

- x แทน คะแนนของการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม
- y แทน คะแนนของการประเมินความฉลาดทางอารมณ์หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
- d แทน ความแตกต่างของคะแนน x และ y ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
- x แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- s.d. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี โดยแยกเป็นรายด้านคือด้านควบคุมตนเองและความต้องการของตนเอง ด้านการเห็นใจผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ

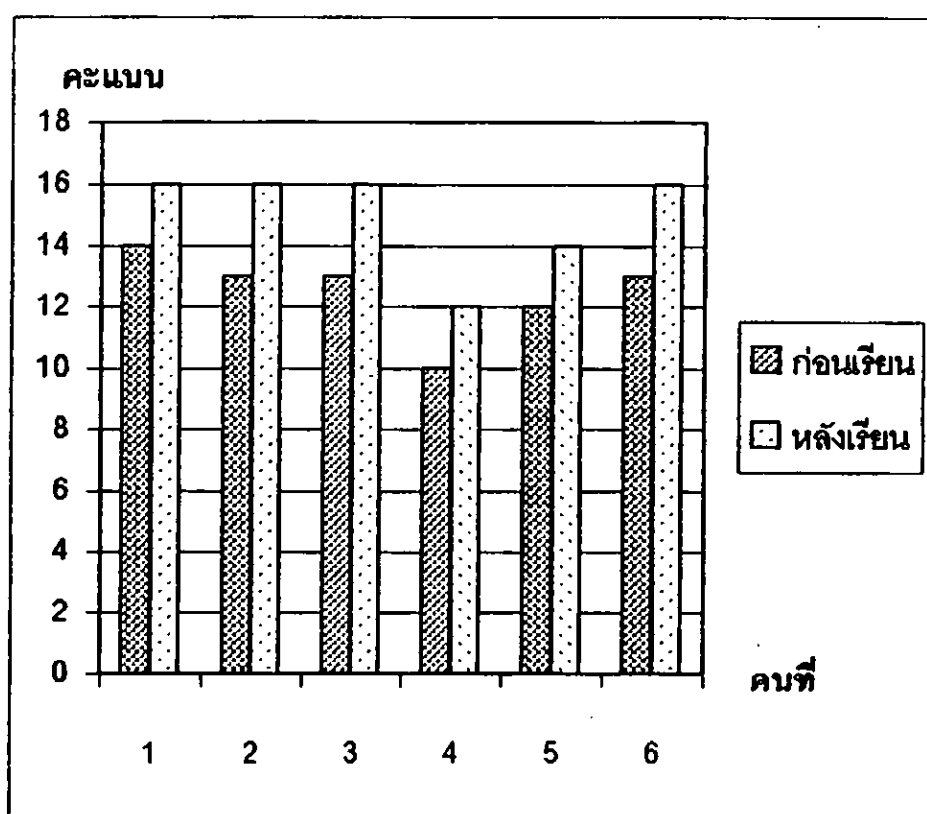
1.1 ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	14	16	2
2	13	16	3
3	13	16	3
4	10	12	2
5	12	14	2
6	13	16	3
X	12.5	15	2.5
S.D.	1.38	1.67	0.55

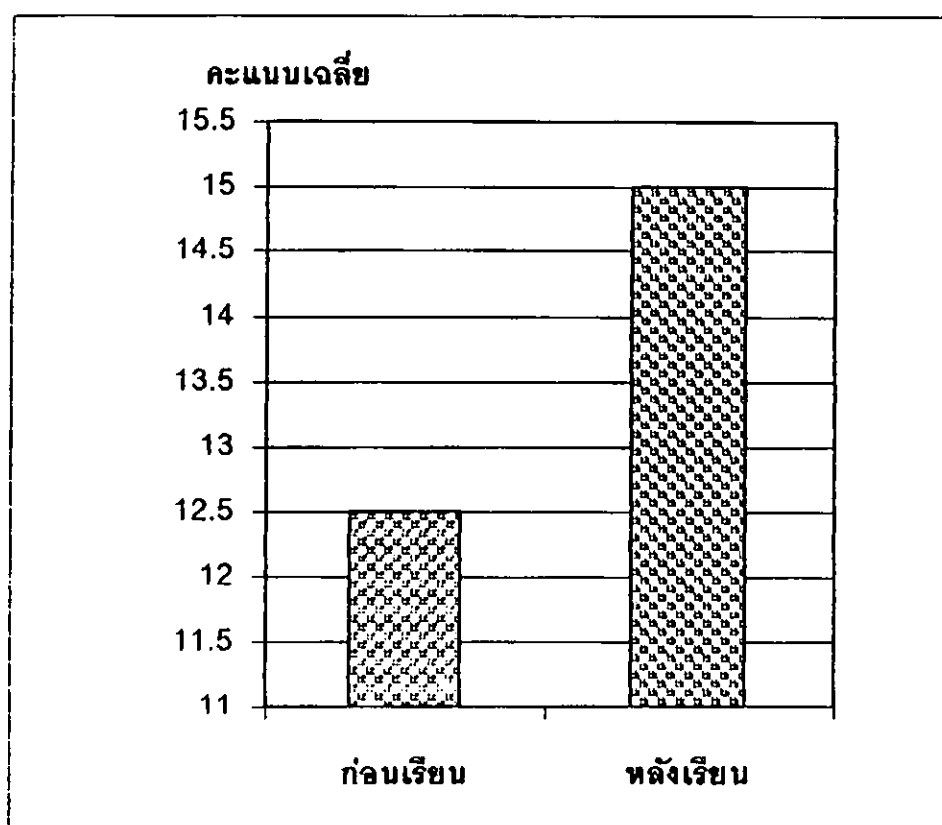
ช่วงคะแนนปกติ 13 – 18

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 14 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 12.5 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 12 – 16 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 15 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วม กิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วม กิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 2 - 3 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 2.5 คะแนน แสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 1 และภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 1 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเอง
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 1 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 4 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน

ภาพประกอบ 2 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

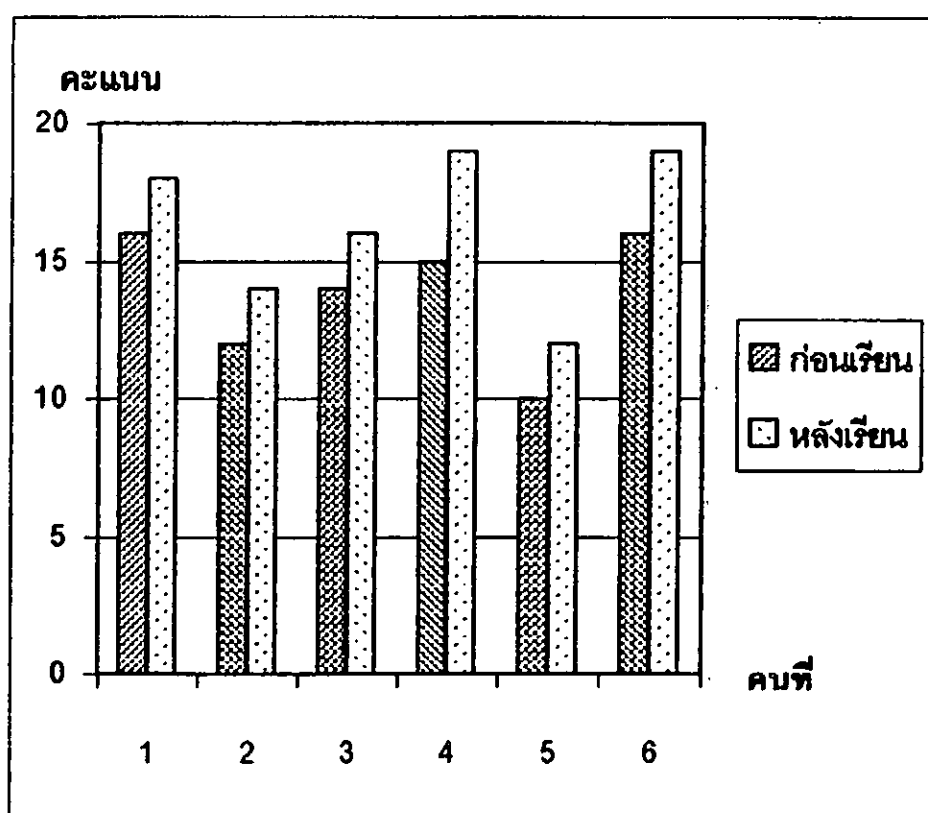
1.2 การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	16	18	2
2	12	14	2
3	14	16	2
4	15	19	4
5	10	12	2
6	16	19	3
$\bar{X}$	13.83	16.33	2.5
S.D.	2.40	2.87	0.83

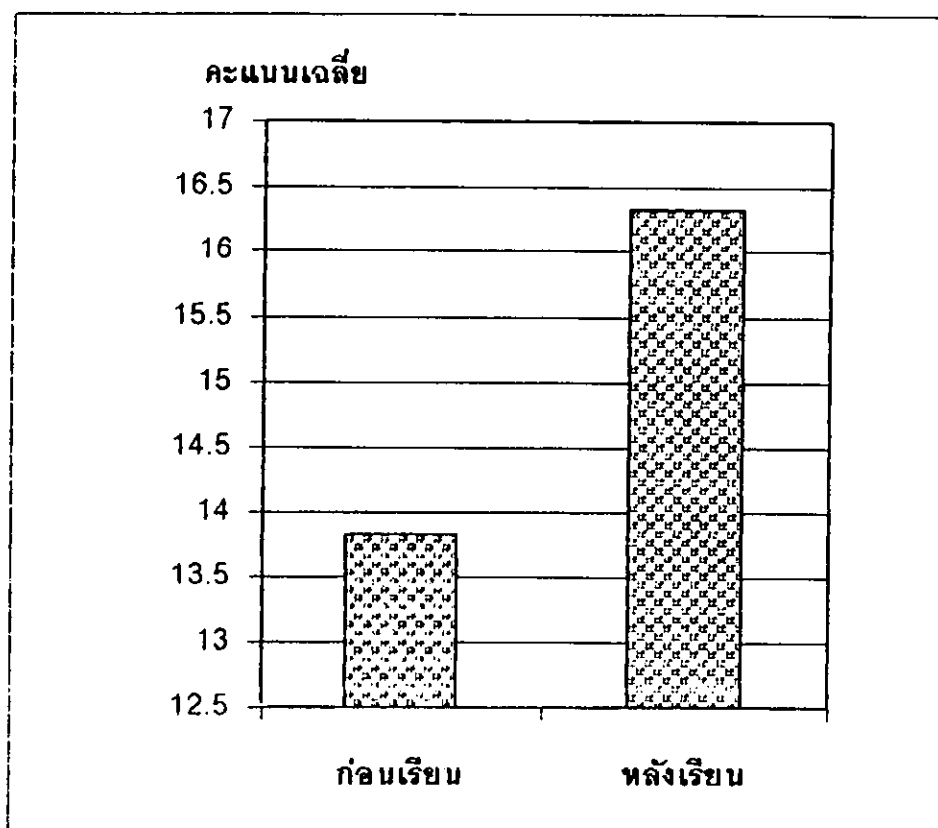
ช่วงคะแนนปกติ 16 - 21

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 – 16 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 13.83 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 12 – 19 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 16.33 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 2 - 4 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 2.5 คะแนน แสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 3 และภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 3 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านที่ด้านเห็นใจผู้อื่น
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 3 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านที่ด้านเห็นใจผู้อื่นอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 2 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 4 คน

ภาพประกอบ 4 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่น
 ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
 ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

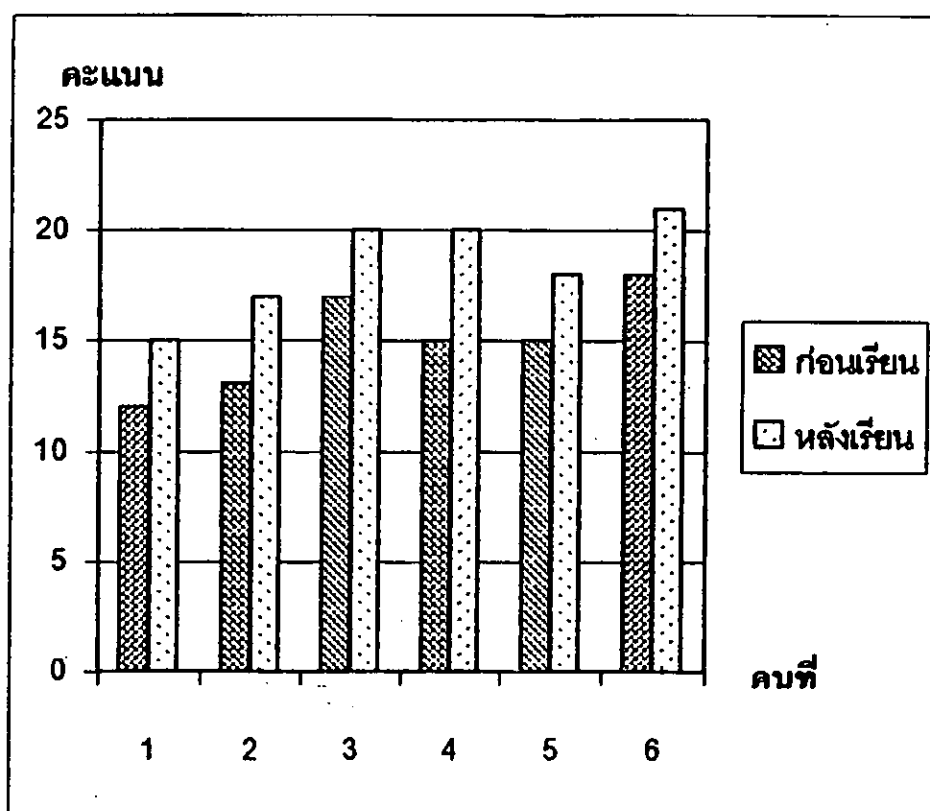
1.3 การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	12	15	3
2	13	17	4
3	17	20	3
4	15	20	5
5	15	18	3
6	18	21	3
$\bar{X}$	15	18.5	3.5
S.D.	2.28	2.25	0.83

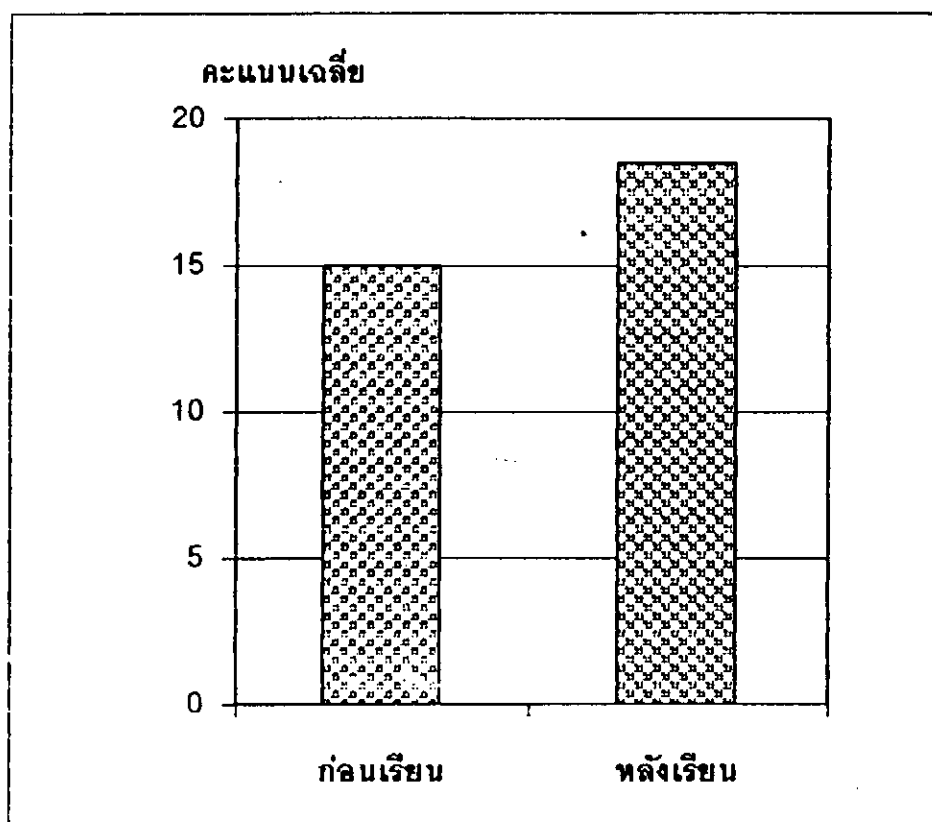
ช่วงคะแนนปกติ 17 - 23

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 12 – 18 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 15 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 21 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 18.5 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3 - 5 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 3.5 คะแนน แสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 5 และ ภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 5 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบ
 ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
 ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 5 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
 ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 2 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
 มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน

ภาพประกอบ 6 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้าน
ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรม
ศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการ
เข้าร่วมกิจกรรม

2. การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบเก่ง แยกเป็นรายด้านคือ มีแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา และสัมพันธภาพ

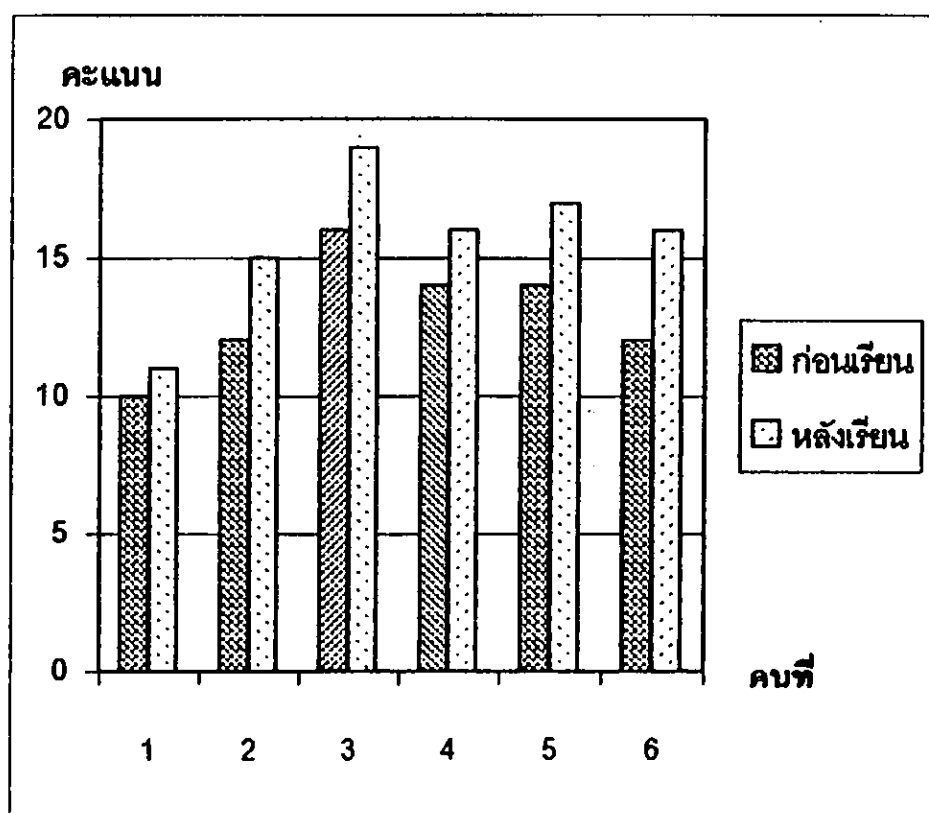
2.1 ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านเก่ง ด้านมีแรงจูงใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	10	11	1
2	12	15	3
3	16	19	3
4	14	16	2
5	14	17	3
6	12	16	4
X	13	15.67	2.67
S.D.	2.09	2.65	1.03

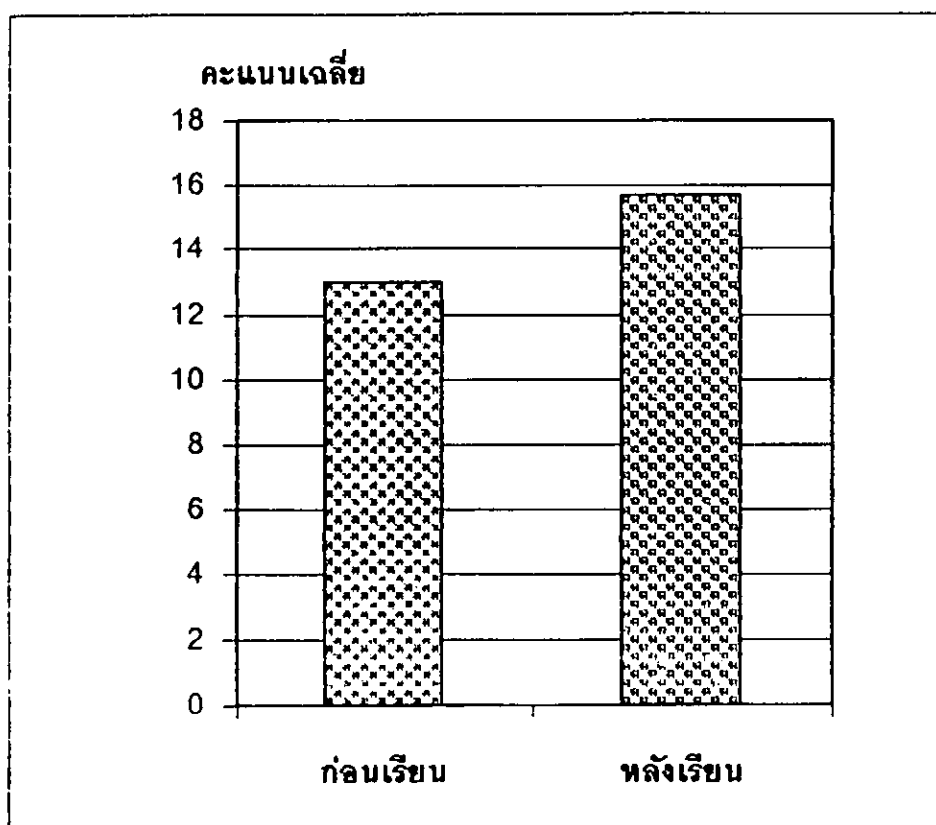
ช่วงคะแนนปกติ 15 - 21

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 16 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 13 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 11 - 19 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 15.67 คะแนน จะเห็นได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 1 - 4 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 2.67 คะแนน แสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 7 และ ภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 7 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจ
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 7 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 1 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน

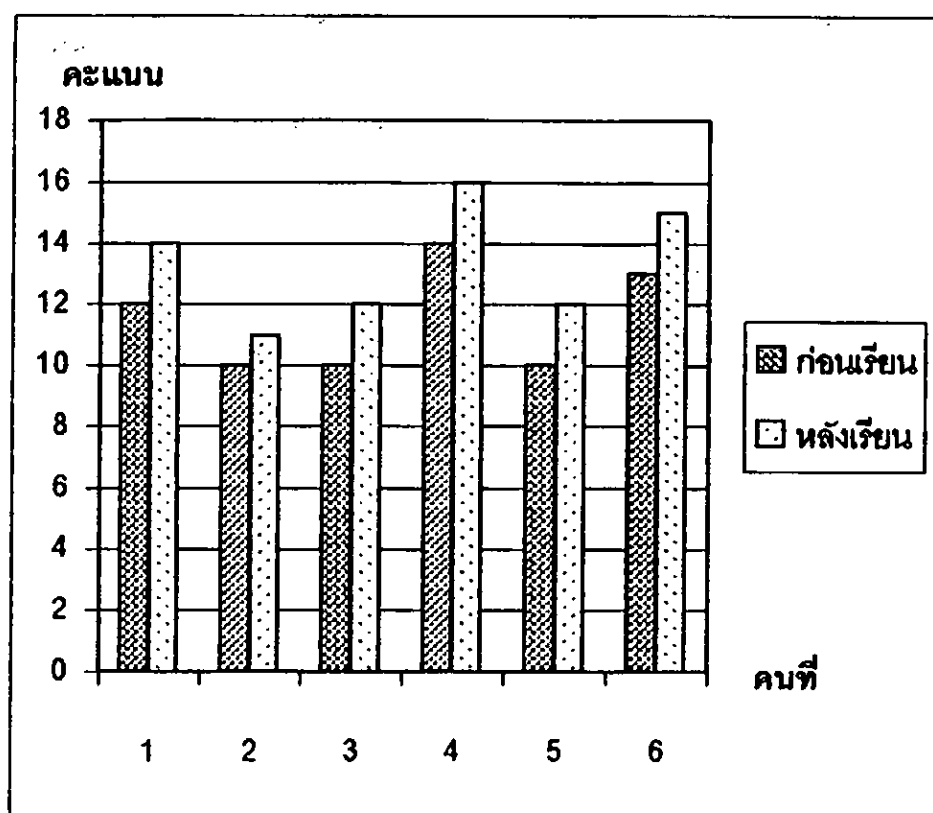
ภาพประกอบ 8 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจ ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

2.2 การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา
 ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย
 เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 5
 ตาราง 5 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา
 ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ
 ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	12	14	2
2	10	11	1
3	10	12	2
4	14	16	2
5	10	12	2
6	13	15	2
$\bar{X}$	11.5	13.33	1.83
S.D.	1.76	1.96	0.41

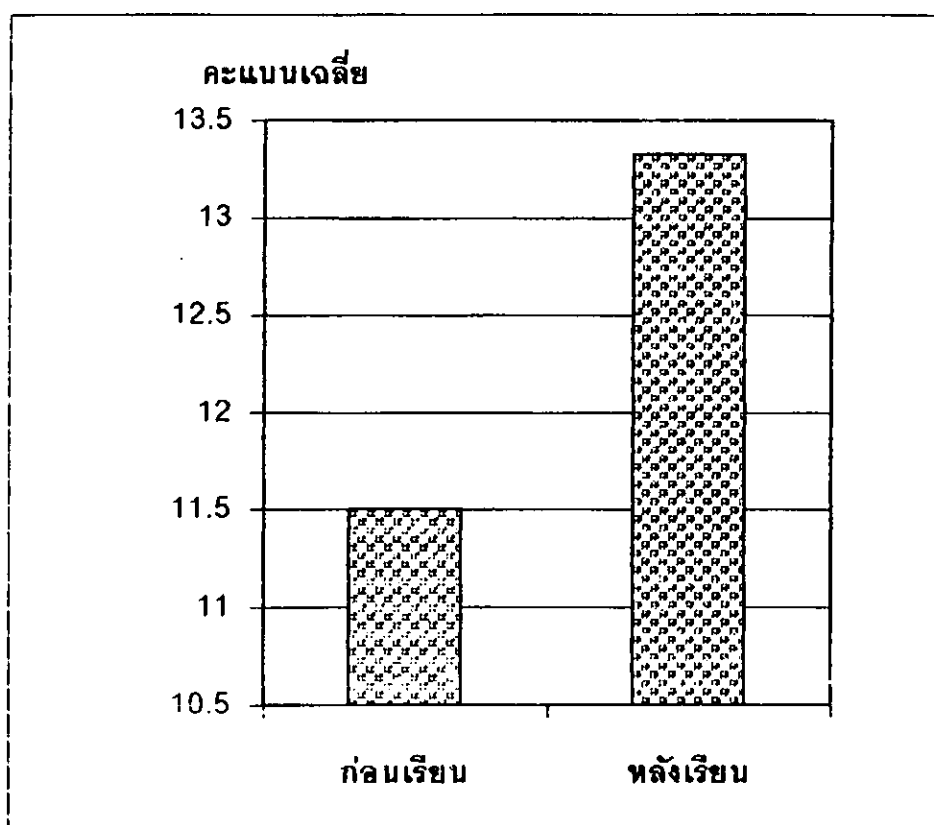
ช่วงคะแนนปกติ 13 - 20

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้าน
 ตัดสินใจและแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาด
 ภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 14
 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 11.5 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่
 ระหว่าง 11 - 16 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 13.33 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ย
 ของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อน
 และหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 1 - 2 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนน
 เท่ากับ 1.83 คะแนน และแสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 9 และ ภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 9 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะไทยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 9 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 2 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 3 คน

ภาพประกอบ 10 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านตัดสินใจและ
แก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพ
ระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

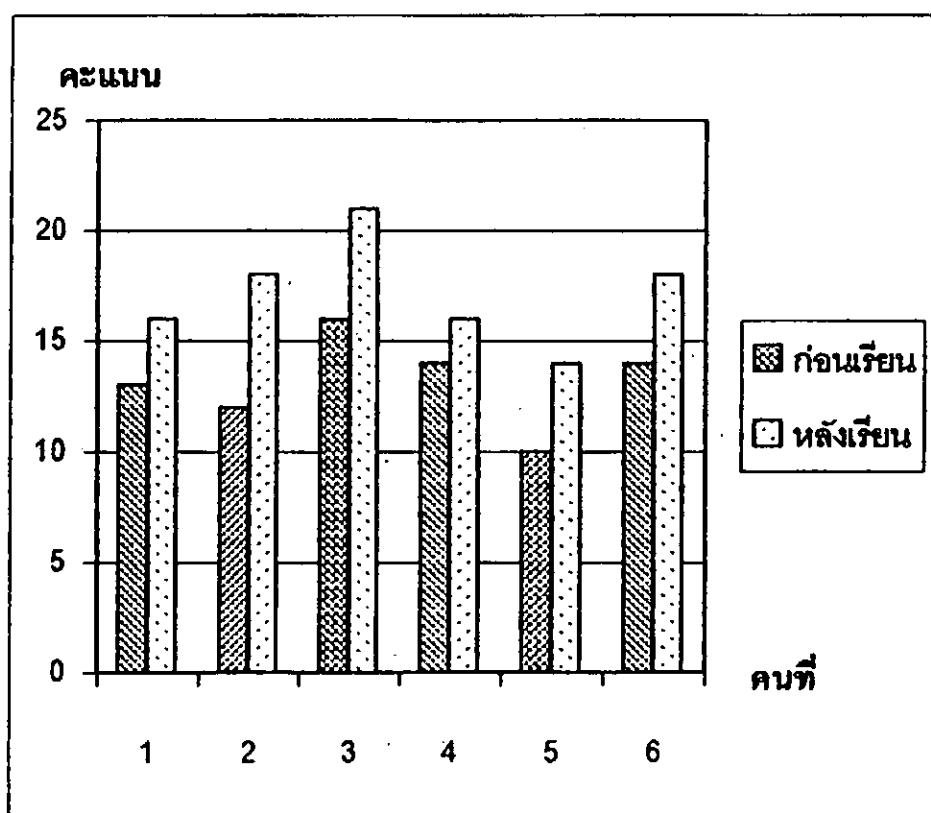
2.3 การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	13	16	3
2	12	18	6
3	16	21	5
4	14	16	2
5	10	14	4
6	14	18	4
X	13.17	17.17	4
S.D.	2.04	2.40	1.41

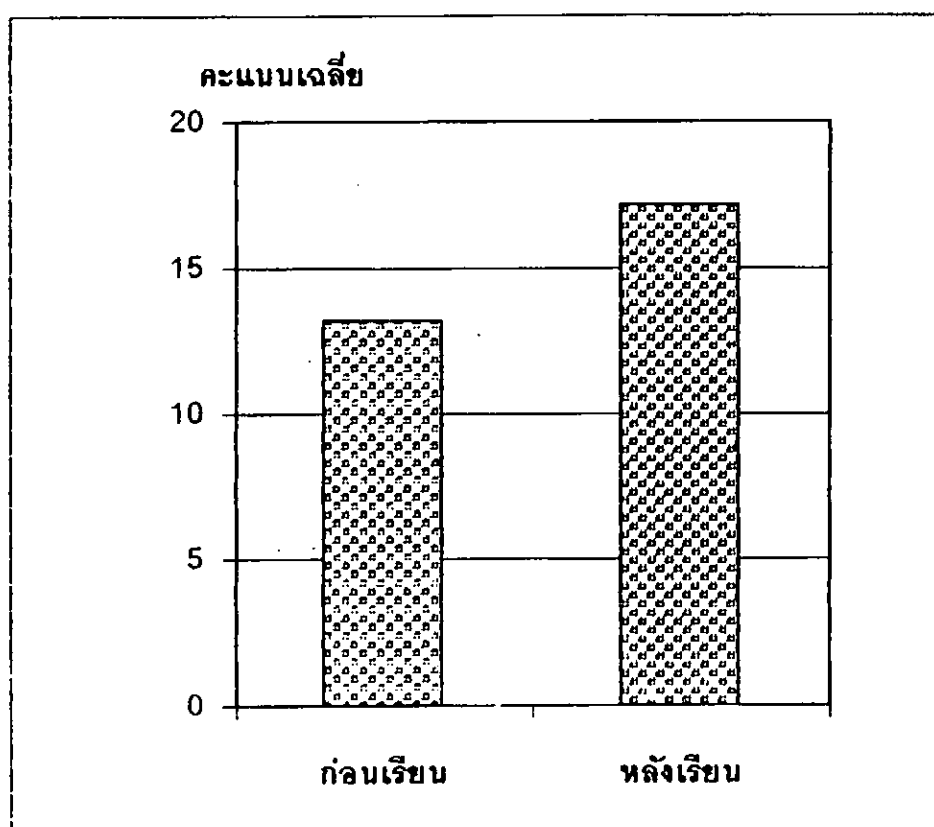
ช่วงคะแนนปกติ 15 - 20

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 16 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 13.17 คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 14 - 21 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 17.17 คะแนน จะเห็นได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 2 - 6 คะแนน คะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน แสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 11 และ ภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 11 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธ์ภาพ
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 11 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธ์ภาพอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 1 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน

ภาพประกอบ 12 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธ์ภาพ
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย
เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

3. การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบองค์ประกอบละด้านสุข แยกเป็นรายด้านคือ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านความพอใจในชีวิต ด้านสุขสงบทางใจ

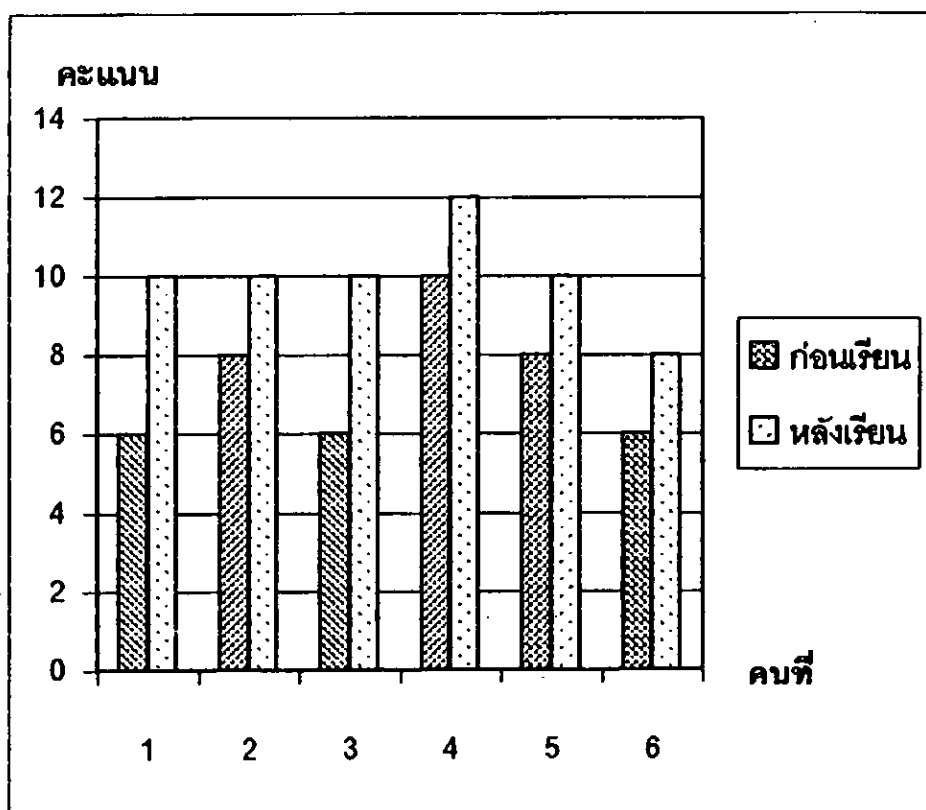
1.1 ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	6	10	4
2	8	10	2
3	6	10	4
4	10	12	2
5	8	10	2
6	6	8	2
X	7.33	10	2.67
S.D.	1.63	1.26	1.03

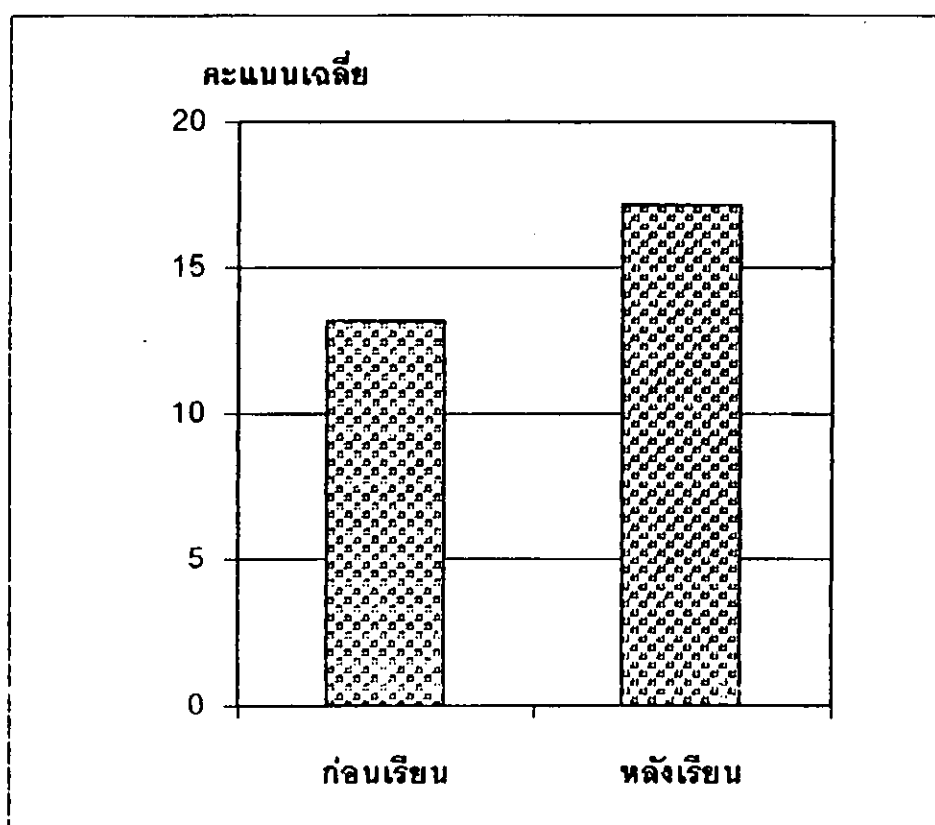
ช่วงคะแนนปกติ 9 - 14

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 6 - 10 คะแนน และ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 7.33 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 8 - 12 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 10 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 2 - 4 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 2.67 คะแนน แสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 13 และภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 13 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความภาคภูมิใจในตนเอง
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 13 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 1 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน

ภาพประกอบ 14 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

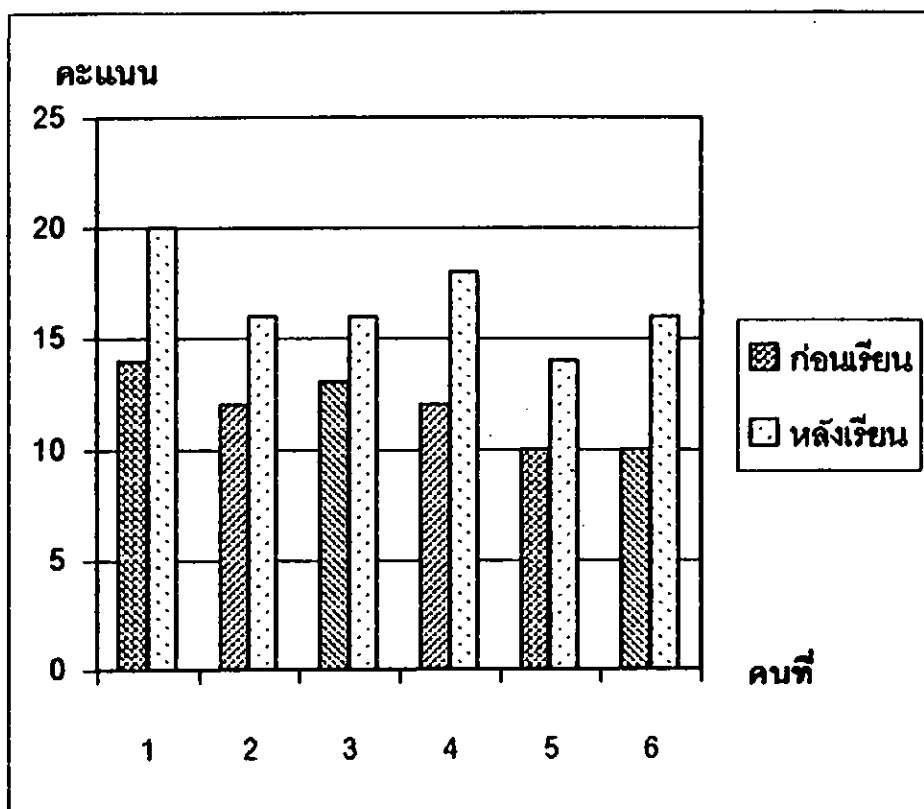
3.2 การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	14	20	6
2	12	16	4
3	13	16	3
4	12	18	6
5	10	14	4
6	10	16	6
X	11.83	16.67	4.83
S.D.	1.60	2.06	1.32

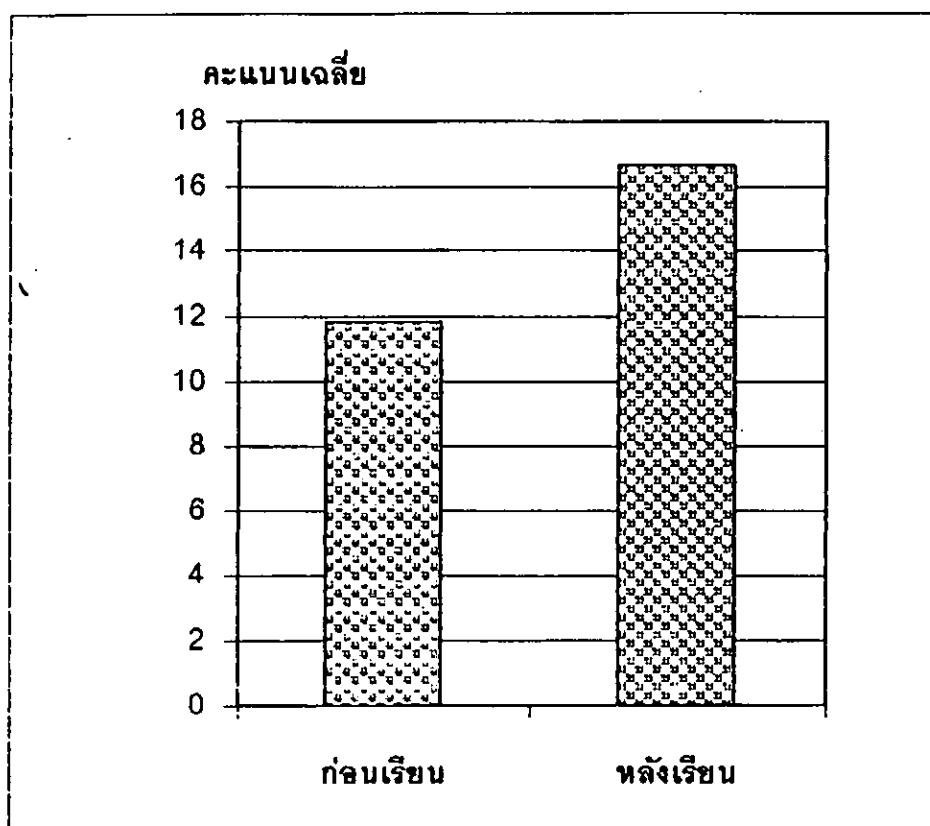
ช่วงคะแนนปกติ 16 - 22

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 14 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 11.83 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 14 - 20 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 16.67 คะแนน จะเห็นได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3 - 6 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 4.83 คะแนน และแสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 15 และ ภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 15 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความพอใจในชีวิต
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 15 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความพอใจในชีวิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 4 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน

ภาพประกอบ 16 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความพอใจ
ชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

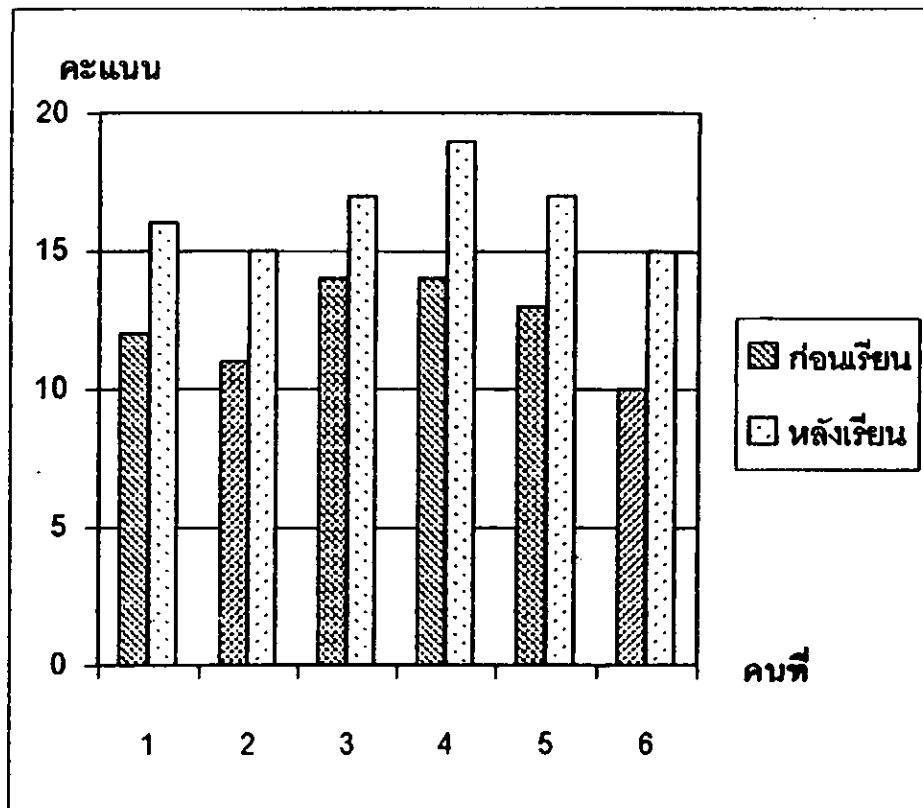
3.3 การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม	คะแนน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	ผลต่างของคะแนน
1	12	16	4
2	11	15	4
3	14	17	3
4	14	19	5
5	13	17	4
6	10	15	5
X	12.33	16.5	4.17
S.D.	1.63	1.51	0.75

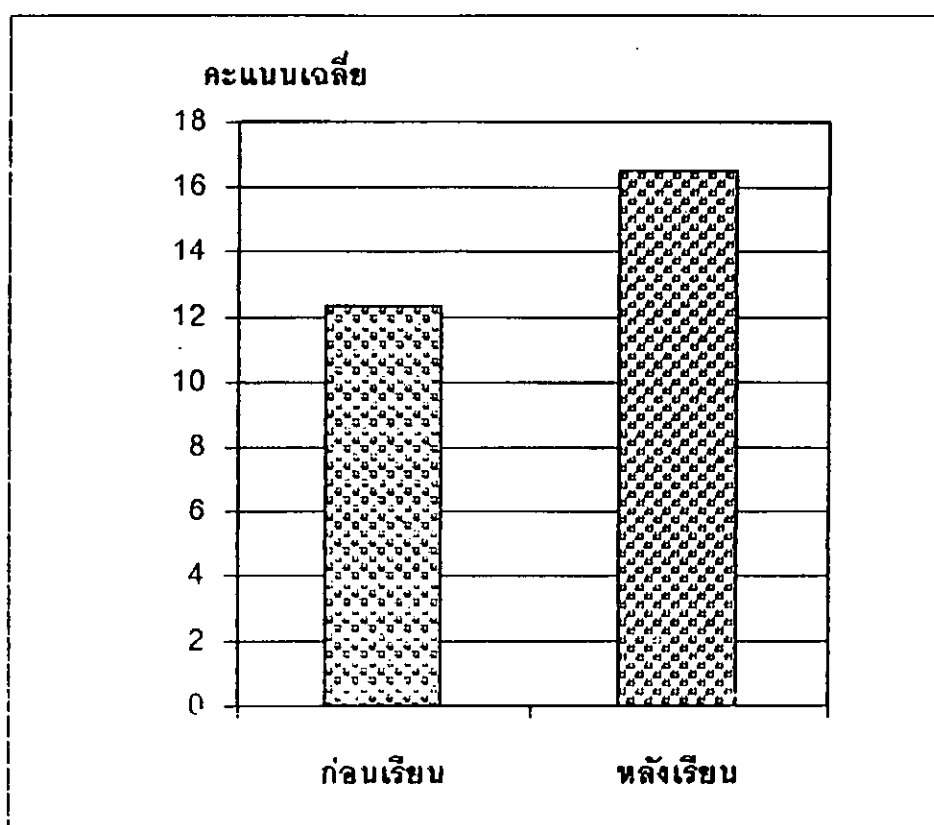
ช่วงคะแนนปกติ 15 - 22

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 14 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 12.33 คะแนน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 19 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 16.5 คะแนน ซึ่งผลคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3 - 5 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของผลคะแนนเท่ากับ 4.17 คะแนน แสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ 17 และภาพประกอบ 18

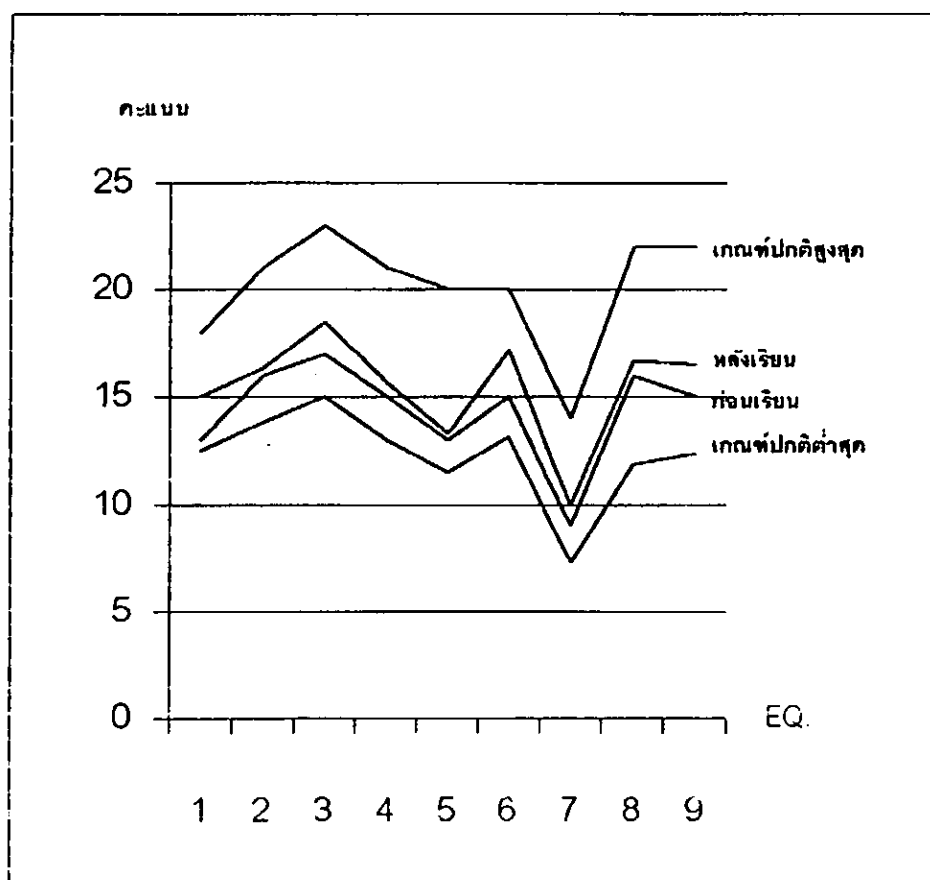

ภาพประกอบ 17 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความสุขสงบทางใจ
ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

จากภาพประกอบ 17 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีนักเรียนที่ได้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์
ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความสุขสงบทางใจอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 1 คน หลังการเข้าร่วมกิจกรรม
มีนักเรียนที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ปกติ จำนวน 5 คน

ภาพประกอบ 18 คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านสุขสงบใจ
 ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย
 เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ภาพประกอบ 19 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมและช่วง
คะแนนปกติ ต่ำสุด-สูงสุด ของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์

จากภาพประกอบ 19 พบว่า นักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมทุกด้านต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ และมีค่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางสูงกว่าเกณฑ์ปกติ อารมณ์หลังการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 9 ด้าน คือ ด้านควบคุมตนเอง ด้านเห็นใจผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีแรงจูงใจ ด้านสัมพันธภาพ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านความพอใจในชีวิต ความสุขสงบทางใจ และด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา

4. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี โดยแยกเป็นรายด้านคือ ด้านควบคุมตนเองและความต้องการของตนเอง ด้านการเห็นใจผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ

4.1 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน D = Y-X	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	14	16	2	2	+2	0	T = 0
2	13	16	3	5	+5	0	
3	13	16	3	5	+5	0	
4	10	12	2	2	+2	0	
5	12	14	2	2	+2	0	
6	13	16	3	5	+5	0	
					T = +21	T = 0	

$P \leq 0.05 [T (0.05,6)] = 2$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี ด้านการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.2 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่นของ นักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค กิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน D = Y-X	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	16	18	2	2.5	+2.5	0	T = 0
2	12	14	2	2.5	+2.5	0	
3	14	16	2	2.5	+2.5	0	
4	15	19	4	6	+6	0	
5	10	12	2	2.5	+2.5	0	
6	16	19	3	5	+5	0	
					T = +21	T = 0	

$$P \leq 0.05 [T (0.05,6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านเห็นใจผู้อื่น ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิค กิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ 0.5

4.3 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค กิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน D = Y-X	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	12	15	3	2.5	+2.5	0	T = 0
2	13	17	4	5	+5	0	
3	17	20	3	2.5	+2.5	0	
4	15	20	5	6	+6	0	
5	15	18	3	2.5	+2.5	0	
6	18	21	3	2.5	+2.5	0	
					T = +21	T = 0	

$P \leq 0.05 [T (0.05,6)] = 2$

จากตารางข้างต้นนี้ 12 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีด้านความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบเก่ง แยกเป็นรายด้านคือมีแรงจูงใจ ดัดสันใจและแก้ปัญหา และสัมพันธภาพ

5.1 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านเก่ง ด้านมีแรงจูงใจของนักเรียน ที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค กิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจ ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน $D = Y - X$	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	10	11	1	1	+1	0	T = 0
2	12	15	3	4	+4	0	
3	16	19	3	4	+4	0	
4	14	16	2	2	+2	0	
5	14	17	3	4	+4	0	
6	12	16	4	6	+6	0	
					T = +21	T = 0	

$$P \leq 0.05 [T (0.05, 6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์กรประกอบด้านเก่งด้านมีแรงจูงใจ ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วย เทคนิค กิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ .05

5.2 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านตัดสินใจและ แก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านตัดสินใจ และแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน $D = Y - X$	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	12	14	2	4	+4	0	T = 0
2	10	11	1	1	+1	0	
3	10	12	2	4	+4	0	
4	14	16	2	4	+4	0	
5	10	12	2	4	+4	0	
6	13	15	2	4	+4	0	
					T = +21	T = 0	

$$P \leq 0.05 [T (0.05, 6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านตัดสินใจ และแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

5.3 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่ง ด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน $D = Y - X$	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	13	16	3	3	+3	0	T = 0
2	12	18	6	6	+6	0	
3	16	21	5	5	+5	0	
4	14	16	2	2	+2	0	
5	10	14	4	4	+4	0	
6	14	18	4	4	+4	0	
					T = +21	T = 0	

$$P \leq 0.05 [T (0.05,6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งด้านสัมพันธภาพของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

6. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบองค์ประกอบละด้านสุข แยกเป็นรายด้านคือ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านความพอใจในชีวิต ด้านสุขสงบทางใจ

6.1 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความ

ภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี ด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน $D = Y - X$	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	6	10	4	5.5	+5.5	0	T = 0
2	8	10	2	2.5	+2.5	0	
3	6	10	4	5.5	+5.5	0	
4	10	12	2	2.5	+2.5	0	
5	8	10	2	2.5	+2.5	0	
6	6	8	2	2.5	+2.5	0	
					T = +21	T = 0	

$$P \leq 0.05 [T (0.05, 6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

6.2 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน $D = Y - X$	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	14	20	6	5	+5	0	T = 0
2	12	16	4	2.5	+2.5	0	
3	13	16	3	1	+1	0	
4	12	18	6	5	+5	0	
5	10	14	4	2.5	+2.5	0	
6	10	16	6	5	+5	0	
					T = +21	T = 0	

$$P \leq 0.05 [T (0.05, 6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ 17 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านความพอใจชีวิตของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

6.3 การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียด ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน D = Y-X	ลำดับที่ ตาม ความแตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย		ค่า sign test
	ก่อน(X)	หลัง(Y)			บวก	ลบ	
1	12	16	4	3	+3	0	T=0
2	11	15	4	3	+3	0	
3	14	17	3	1	+1	0	
4	14	19	5	5.5	+5.5	0	
5	13	17	4	3	+3	0	
6	10	15	5	5.5	+5.5	0	
					T = +21	T = 0	

$$P \leq 0.05 [T (0.05,6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุข ด้านสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

7. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์แต่ละองค์ประกอบ และแยกเป็นรายด้านของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกับหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 19 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์แต่ละองค์ประกอบและแยกเป็นรายด้านของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกับหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

รายละเอียด	x		คะแนนเฉลี่ย ผลต่างของ คะแนน	N	ค่า Sign test
	ก่อนการ เข้าร่วม กิจกรรม	หลังการ เข้าร่วม กิจกรรม			
ควบคุมตนเอง	12.5	15	2.5	6	0
เห็นใจผู้อื่น	13.83	16.33	2.5	6	0
ความรับผิดชอบ	15	18.5	3.5	6	0
องค์ประกอบด้านดี	13.76	16.61	9.5		
การมีแรงจูงใจ	13	15.67	2.67	6	0
การตัดสินใจและการแก้ปัญหา	11.5	13.33	1.83	6	0
สัมพันธภาพ	13.17	17.17	4	6	0
องค์ประกอบด้านเก่ง	12.55	15.38	2.83		
ความภาคภูมิใจในตนเอง	7.33	10	2.66	6	0
ความพอใจในชีวิต	11.83	16.67	4.83	6	0
สุขสงบทางใจ	12.33	16.5	4.16	6	0
องค์ประกอบด้านสุข	10.49	14.38	3.89		

$$P \leq 0.05 [T (0.05,6)] = 2$$

จากตารางข้างต้นนี้ พบว่า นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์แต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบด้านดี แยกเป็นรายด้านคือด้านควบคุมตนเองและความต้องการของตนเอง ด้านการเห็นใจผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ องค์ประกอบด้านเก่งแยกเป็นรายด้านคือด้านการมีแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านสัมพันธภาพ และองค์ประกอบด้านสุขแยกเป็นรายด้านคือ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านความพอใจในชีวิต ด้านสุขสงบทางใจของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มมีความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละองค์ประกอบและแยกเป็นรายด้านเพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มมีความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละองค์ประกอบ และแยกเป็นรายด้านหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม

สมมติฐานของการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 อายุ 10 – 12 ปี โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 – 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์ จำนวน 6 คน คัดแยกโดยใช้แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของ ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
2. แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม
3. โปรแกรมการจัดกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีจำนวน 1 โปรแกรม 14 ครั้ง

การดำเนินการวิจัย

1. ระยะก่อนทดลอง

1.1 ผู้วิจัยนำแบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของ ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู มาให้ครูประจำชั้นคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

1.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์มาประเมินเด็กก่อนการเข้าร่วม กิจกรรมแล้วนำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิตไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม บันทึกเป็นคะแนน Pre-test

2. ระยะทดลอง

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค กิจกรรมกลุ่ม เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 50 - 60 นาที ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 15.40-16.40 น.

3. ระยะหลังสิ้นสุดการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์มาทดสอบบันทึกเป็นคะแนน Post-test เปรียบเทียบผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและหลังทดลอง

3.2 นำเสนอผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการเข้าร่วม กิจกรรมด้วยกราฟ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แล้วนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ก่อนและ หลังการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกราฟ

2. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและ หลังการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้วิธีทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Rank Test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งแยกเป็นรายด้านคือด้านควบคุมตนเองและความต้องการของตนเอง ด้านการเห็นใจผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการ เข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 13.76 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 16.61 คะแนน

2. คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านเก่งของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งแยกเป็นรายด้านคือด้านการมีแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านสัมพันธภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเข้าร่วม กิจกรรมเท่ากับ 12.55 คะแนน และมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรม 15.38 คะแนน

3. คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านสุขของนักเรียนที่มีปัญหาทาง พฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งแยกเป็นรายด้านคือ ด้านความภาคภูมิใจใน ตนเอง ด้านความพอใจในชีวิต ด้านสุขสงบทางใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 10.49 คะแนน และมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 14.38 คะแนน

4. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีปัญหา ทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สูงขึ้นภายหลัง การเข้าร่วมกิจกรรม

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะโดยการ วาดภาพระบายสีของนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ความฉลาดทางอารมณ์สามารถพัฒนาได้โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ทาง สังคมซึ่งตรงกับคำกล่าวของโกลแมน (วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลลี.2543 : 36 ; อ้างอิงจาก Goleman. 1988) ที่กล่าวว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์นั้นไม่ได้ถูกกำหนดตายตัวมาจาก พันธุกรรม และไม่ได้พัฒนามากในช่วงวัยเด็กตอนต้นเหมือน IQ แต่ความฉลาดทางอารมณ์ส่วนใหญ่เกิด จากการเรียนรู้ จะสามารถดำเนินต่อไปเรื่อยๆซึ่งจากสภาพการเรียนรู้ดังกล่าว เด็กจะได้จากกิจ

กรรมกลุ่ม ดังที่โรเจอร์ (สรัศักดิ์ โสชู. 2530 : 18 ; อ้างอิงจาก Roger. 1973 : 121 - 122) กล่าวว่า การมีประสบการณ์ทางกลุ่ม จะให้ผลส่งเสริม สร้างสรรค์ ทางด้านจิตวิทยามาก กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ความรู้สึก นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติ ทั้งเจตคติต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่าบุคคลจะยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่อง คุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น นอกจากนั้น กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจ และมีความ มั่นคงทางอารมณ์ มั่นใจในการแสดงออก และสามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆได้ดี (เลิศ อานันทะนะ .2529 :25) และเมื่อนำกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีมาใช้ร่วมกับกิจกรรมกลุ่มซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนา สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การเรียนรู้ส่วนตัว ความเจริญงอกงามของบุคคล ซึ่งการบรรลุเป้าหมายเหล่านั้นได้ สมาชิกในฐานะเป็นหน่วยของการเปลี่ยนแปลง (Agent Of Change) ต้องมีส่วนร่วม มีบทบาท เป็นตัวกระทำโดยมีผู้นำเป็นผู้เอื้ออำนวยและสนับสนุน เพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และจะเน้นที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหา (บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. 2542 : 27) จึงทำให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น

เมื่อนำกิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มมาใช้พัฒนาเด็กพบว่า เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข และแยกเป็น รายด้านสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมได้ ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือทำและร่วมกันแสดงความคิดเห็นทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดี ส่วนเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและชอบทำกิจกรรมมากๆ จะไม่หนีเรียน ซึ่งความรู้และประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมจะช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น แต่จะเพิ่มมาน้อยเท่าใดนั้นอยู่ที่ครูผู้สอน ถ้าครูผู้สอนมีความรู้และมีทักษะ ความเข้าใจในเรื่องการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและถูกวิธีพร้อมทั้งกระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กสามารถนำความรู้ ข้อคิด และประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ครูต้องเอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ที่ถูกต้อง และสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับเด็ก จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 นั้น ครูสามารถนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้สอดแทรกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กได้

2. ในกรณีของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ถ้ามีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง ครูผู้สอนควรปรับกิจกรรมให้เหมาะกับวัยและความต้องการของเด็ก

3. ครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมควรจัดการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กิจกรรมทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 6 คน สำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทดลองใช้กิจกรรมทางศิลปะ อย่างอื่นให้หลากหลายกว่านี้ซึ่งการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นั้นอาจจะเริ่มต้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับชั้นมัธยม และควรปรับเปลี่ยนเทคนิคของกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. กระทรวงสาธารณสุข. (2543). อีคิว ความฉลาดทางอารมณ์. นนทบุรี : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กรวิภา สรรพกิจจำนง. (2532). ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบชี้นำ และแบบอิสระ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติวรรณ เทียมแก้ว. (2542). ความฉลาดทางอารมณ์. เชียงใหม่ : มปท.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. (2525). "บทนำ," การแสดงศิลปะแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- โกศล ภูพลอย. (2532). การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ จ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2542). การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ:คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. คู่มือครู : การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับครูผู้สอนสำหรับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ ม.ป.ป.
- งามตา วนินทานนท์. (2529). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการหยั่งลึกทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพฯ รายงานการวิจัย ฉบับที่ 36 สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จิตทนายวรรณ เตื่อนฉาย. (2541). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชไมมน ศรีสุรักษ์. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบวางแผนปฏิบัติทบทวน และแบบปกติ. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ชัยณรงค์ เจริญพานิช. (2533). *กิจกรรมศิลปะเด็กอนุบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคนอื่นๆ. *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก เล่ม 1 หน่วยที่1-5.นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราช. ม.ป.ป.*
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2543). “ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา,” ใน *รวมบทความทางวิชาการ EQ*. กรุงเทพฯ : DESKTOP.
- นภาพร แซ่เลื่อง. (2539). *การพัฒนาความรู้สึกที่มีต่อตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แบบครูเน้นคุณค่าในตัวเด็ก . ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.*
- นัยนา คณานุรักษ์. (2530). *การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร .ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.*
- เบญจา ชลธารันนท์. (2538). *รวมบทความทางการศึกษาพิเศษ.กรุงเทพฯ:บริษัทสหธรรมิก จำกัด.*
- ผดุง อารยะวิญญู. (2528). *เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- _____. (2533). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา.*
- _____. (2539). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แว่นแก้ว.*
- พรมารินทร์ สุทธิจิตตะ. (2529). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนการสร้างภาพโดยใช้ และไม่ใช่รูปเรขาคณิตเป็นสื่อ. วิทยานิพนธ์. ก.บ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- พรวัก อินทมระ. (2536). *การศึกษาผลของการเล่นสร้างสรรค์แบบชี้แนะกับแบบกึ่งชี้แนะที่มีต่อการยึดตนเป็นศูนย์กลางด้านการมองเห็นตำแหน่งของวัตถุและ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- ภารดี ชัยศิริ. (2537). *ผลของการบำบัดด้วยความคิด-พฤติกรรมต่อความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก. มหาวิทยาลัยนเรศวร, อุดรธานี.*

- รักตวรรณ สิริภาพร. (2542). ความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้เล่นกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. (2534). การพัฒนาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกันโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ลักขณา ธรรมไพโรจน์. (2524). การปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ลาวัณย์ มหาทุมะรัตน์. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- เลิศ อานันทนนะ. (2523). ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟฟิคอาร์ต.
- _____. (2535). เทคนิควิธีสอนศิลปะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- _____. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- วราภรณ์ รักวิจัย. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ม.ป.ป.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2520). การสอนศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่, "นิทรรศการภาพเขียนเด็กไทยทั่วประเทศ". กรุงเทพฯ: สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน.
- วีรวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). "เขาวนอารมณ์ ดัชนี้วัดความสำเร็จในชีวิต, "วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา". 1(2):15 – 17 ; มกราคม - มิถุนายน.
- สมจิตต์ สุวรรณวงศ์. (2542). การศึกษาการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมโภช เอี่ยมสุภาจิต. (2539). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัตยา สายเชื้อ. (2541). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุจิตร์ สุเกษม. (2538). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปฐมวัย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
หน่วยที่ 8 – 15 . นนทบุรี : ม.ป.ป.
- สุรพงศ์ อำพันวงษ์. (2525). "เด็กกับภาพเขียน" สื่อบัณฑิตนิตยสารการการแสดงศิลปะเด็กแห่ง
ประเทศไทย ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- โสภา ถินถนอม. (2539). ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา. ปรินญาณพนธ์.กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- หรรษา แดงภักดี. (2535). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา.
ปรินญาณพนธ์.กศ.ม.กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. จัดสำเนา.
- อาภรณ์ มหาคำ. (2535). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดง
ออก. ปรินญาณพนธ์ ศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- อุษณีย์ โพธิสุข. เอกสารประกอบการสอน กพ554 วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ.กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร,ม.ป.ป.
- อรอนงค์ เย็นอุทก. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถการเรียนรู้ของ
เด็กดาวน์ซินโดรม ระดับปฐมวัย โดยการจัดให้เรียนร่วมในชั้นปกติ.กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- _____. (2538). เอกสารคำสอนรายวิชาจิตวิทยาการเรียนการสอนเด็กพิเศษกรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- Aberrate,Mary. (1993). *Behavior Problems and Social Competence in Attention
Defficit Hyperactivity Disorder*.United State International University.
- Borovay,Rana Frajtag. (1997). "An Investigation of The Relationship Among
Depression,Locus of Control and Assertive Behavior in Freshman
Collage Woman," *Dissertation Abstracts International*. 38(4) :1883A – 1884A
;October.
- Eisenberg,N.,Fabes,R.A.,& Losoya,S. (1997). *Emotional Rresponding : Regulation,
Social Correlates, And Socialization*. In P. Salovey & D.J.Sluyter (Eds.),
*Emotional Development and Emotional Intelligence : Educational
Implications*.(pp.129-163). New York : Basic Book.
- Gearheart,R.Bill and others. (1996). *The Exceptional Student in The Regular
Classroom Sixth Edition*. New Jersey : A Simon and Schuster Company.

- Greener,S.H. *The Relationship Between Emotional Predispositions Emotional Coding and Regulation Skills and Children's Prosocial Behavior*. Dissertation Abstract International, 59-08,Section B,4509.
- Horovitz , Betty , Hilda Lark and Mark Luca. (1967). *Understanding Children's for Better Teaching*. Columbus , Columbus , Ohio : Charles E Merrill Book.
- Ottaway A.C. (1960). *Learning Through Group Experiences*. London ,Routh loged and Kegan Paul, 342 p.
- Piazz , C.Cathleen and Others. (1997). *The Use of Positive and Negative Reinforcement in The Treatment of Escape - Maintained Destructive Behavior , Journal of Applied Behavior Analysis*.30 (2) : 279 ; Summer.
- Semuel , A.Kirk and Oothers. (1993). *Education Exceptional Children Seventh Edition*. America : U.S.A. Houghton Mifflin Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายละเอียดโปรแกรมการจัดกิจกรรมการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค
กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม การจำจากจินตภาพ

แนวคิด สมาธิทำให้เราเกิดสติ สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และมีความสงบทางจิตใจ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนมีกิจกรรมที่ผ่อนคลายและมีความสงบทางจิตใจ
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีสมาธิ

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี
3. รูปภาพวิวที่รายละเอียดต่าง ๆ ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูสนทนาชักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เจ็บ ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ

2. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิ 10 นาที

3. ครูและเด็กร่วมกันสนทนาถึงความรู้สึกหลังจากการนั่งสมาธิตั้งแต่เริ่มทำกิจกรรมจนถึง

ปัจจุบัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำภาพที่มีรายละเอียดต่าง ๆ มาให้นักเรียนดูและบอกนักเรียนให้จำรายละเอียดต่าง ๆ ให้มากที่สุด โดยให้นักเรียนดูภาพประมาณ 3 นาที

2. ครูเก็บภาพแล้วให้นักเรียนหลับตาและนึกถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของรูปภาพ

3. ให้นักเรียนวาดภาพตามรายละเอียดที่สามารถจำได้

ชั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดระบายสีเสร็จแล้วนำมาร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อดังนี้

1. นักเรียนคิดว่ารายละเอียดที่นักเรียนจำได้และวาดออกมาเป็นภาพนั้นมากหรือน้อย

มีสาเหตุมาจากอะไร

2. นักเรียนคิดว่าทำไมเพื่อนบางคนจึงสามารถจำรายละเอียดต่าง ๆ ได้มาก บางคนจำ

ได้น้อย

3. ถ้ามวิธี ความรู้สึก และอารมณ์ของนักเรียนที่จำรายละเอียดได้มากที่สุด และน้อยที่สุด
4. นักเรียนคิดว่าการมีสมาธินั้นมีประโยชน์อย่างไร
5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้
6. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากกิจกรรมนี้ไปใช้ด้านใดบ้าง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป คนเราถ้ามีสมาธิ เราก็จะเกิดสติ มีความสงบทางจิตใจ เราสามารถจัดระเบียบความคิดและจิตใจด้วยสมาธิ โดยฝึกให้รู้ตัวอยู่เสมอว่ากำลังทำอะไรอยู่ รู้ว่าปัจจุบันกำลังเกิดความสุขหรือทุกข์อย่างไร กำหนดจิตใจและอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้จิตกำหนดรู้ตามไปด้วย จิตใจชอบเราก็จะสงบ สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีและประสบความสำเร็จในที่สุด

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม ดูกดาหมีของฉัน

แนวคิด มีความเข้าใจเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและการมองโลกของมนุษย์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องมุมมองที่แตกต่างกันของบุคคล

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. โด๊ววางดูกดาหมี 3 มิติ
2. ดูกดาหมี 3 มิติ
3. กระดาษวาดภาพ
4. ดินสอ , สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูฝึกให้นักเรียนนั่งสมาธิ โดยสอนให้นักเรียนกำหนดลมหายใจเข้าออก ถ้าหายใจเข้าให้ท่องในใจว่า “พุท” ถ้าหายใจออกให้ท่องในใจว่า “โฮ” ครูและเด็กฝึกนั่งสมาธิพร้อม ๆ กัน
2. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิ 3 นาที
3. ให้นักเรียนนั่งเป็นรูปวงกลมรอบโด๊วที่ตั้งอยู่ตรงกลางวงกลม

ขั้นกิจกรรม

1. นำดูกดาหมี 3 มิติ 3 สี ที่เตรียมไว้และมีผ้าคลุม ยกมาตั้งบนโด๊วที่อยู่กลางวงกลม
2. ครูให้นักเรียนทุกคนมองดูว่ามีอะไรอยู่ข้างในผ้าคลุมอยู่ จากนั้นเปิดผ้าคลุมให้นักเรียนดูสิ่งที่อยู่บนโด๊ว
3. ให้นักเรียนวาดหมีดูกดาหมีพร้อมทั้งระบายสีตามมุมมองที่ตนนั่งอยู่

ขั้นอภิปราย

1. ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพพระบายสีเสร็จแล้วนำมาเสนอ ซึ่งแต่ละคนจะได้ภาพที่แตกต่างกันไป ดังนี้

ตัวอย่าง

นักเรียนคนที่ 1 วาดภาพพระบายสี ดูกดาหมีสีแดง

นักเรียนคนที่ 2 วาดภาพพระบายสี ดูกดาหมีสีเหลือง

นักเรียนคนที่ 3 วาดภาพพระบายสี ดูกดาหมีสีเขียว

นักเรียนคนที่ 4 วาดภาพพระบายสี ดูกดาหมีสีแดงและสีเหลือง

นักเรียนคนที่ 5 วาดภาพพระบายสี ดูกดาหมีสีเหลืองและสีเขียว

นักเรียนคนที่ 6 วาดภาพพระบายสี ดูกดาหมีสีแดงและสีเขียว

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อดังนี้

2.1 เมื่อภาพออกมาแตกต่างกัน ดูกดาหมีสีอะไรกันแน่ และทำไมเราจึงมองเห็น ดูกดาหมีนี้เหมือนหรือแตกต่างกัน

2.2 การที่เรามองเห็นสิ่งเดียวกัน แต่คำตอบแตกต่างกัน เป็นไปได้อย่างไร ถ้าหากว่านักเรียนคนหนึ่งตอบถูก คนที่อยู่ตรงข้ามจะต้องตอบถูกต้องด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.3 ความคิดที่เหมือนกัน แตกต่างกัน หรือตรงข้ามกัน ใครเป็นผู้คิดหรือใครเป็นผู้ถูก

2.4 การทำงานร่วมกันในชีวิตประจำวันของเรา ถ้ามีปัญหาเช่นเดียวกับการดูดูกดาหมีในวันนี้ เราจะมีวิธีแก้ไขได้อย่างไร

2.5 สำหรับนักเรียนเอง ถ้าประสบปัญหาเช่นเดียวกับการดูดูกดาหมีสามสีเหมือนกิจกรรมนี้นักเรียนคิดว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไร

2.6 นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้

ขั้นสรุป

ครูสรุปข้อคิดเพิ่มเติมว่าที่เรามองเห็นดูกดาหมี 3 สี ไม่เหมือนกัน ก็เพราะเรานั่งอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกัน แต่ถ้าเราลองขยับไปนั่งในที่คนอื่นบ้าง เราจะเห็นว่าสิ่งที่คนอื่นพูดหรือคิดนั้นถูกต้องตามแบบของเขา เพราะฉะนั้นเราจะคิดว่าเราถูกฝ่ายเดียวไม่ได้ แม้ว่าคนอื่นจะพูดจะคิดไม่เหมือนเรา บางทีตรงข้ามกับเราก็ตาม คนเราทุกคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านความคิดหรือสติปัญญา ทั้งนี้มีผลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดดังเช่น ชาวกรุงและชาวชนบทอาจจะมีความคิดที่แตกต่างกัน หรือหัวหน้ากับลูกน้องก็อาจจะมีความคิดที่แตกต่างกัน แต่ถ้าต่างฝ่ายต่างเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างเดียวกัน

ก็อาจมีความคิดที่คล้ายคลึงกันได้ เพราะฉะนั้นฝึกให้รู้จักนำใจเข้ามาใส่ใจเราอย่างถื่อตัว เราเป็นใหญ่หรือเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า เมื่อเราคิดไม่เหมือนกันหรือบางทีก็มีความคิดตรงข้าม แล้วใครล่ะที่จะเป็นผู้ผิดหรือเป็นผู้ถูก ซึ่งอาจจะถูกด้วยกันทั้งคู่หรือผิดด้วยกันทั้งคู่ก็ยอมเป็นไปได้อีก

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 3

ชื่อกิจกรรม ดาวดวงใหม่

แนวคิด คนแต่ละคนย่อมมีความต้องการที่แตกต่างกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเลือกคบเพื่อน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ความต้องการของตนเองและผู้อื่น

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิ 3 นาที
2. ให้นักเรียนนั่งเป็นรูปวงกลม

ขั้นกิจกรรม

1. ครูเล่าสถานการณ์ว่า “ถ้าเกิดสงครามปรมาณูขึ้นในโลก นักเรียนมีโอกาสหนีไปอยู่ดาวดวงอื่นและให้โอกาสเลือกเพื่อนไปด้วย 3 คน นักเรียนจะเลือกใคร”
2. ให้นักเรียนวาดภาพเพื่อน 3 คน และตัวนักเรียน โดยถ่ายทอดความสามารถ และลักษณะนิสัยแต่ละคนออกมาในรูปภาพ

ขั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนอ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลว่า ทำไมจึงเลือกเพื่อน 3 คนนี้ และร่วมอภิปรายตามหัวข้อดังนี้

1. เพื่อนที่ถูกเลือกหรือเป็นที่ต้องการส่วนใหญ่มีลักษณะนิสัย และความสามารถเฉพาะตัวอย่างไร
2. ทำไมนักเรียนบางคนจึงไม่ถูกเลือก
3. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า บุคคลที่ตัวเราและคนอื่นต้องการ ได้แก่ คนที่มีลักษณะนิสัยที่ดี เช่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยิ้มแย้มแจ่มใส สนุกสนานร่าเริง ฯลฯ หรือเป็นบุคคลที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น เรียนเก่ง เป็นนักกีฬาประเภทต่าง ๆ มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ส่วนบุคคลที่ตัวเราและคนอื่นไม่ต้องการ ได้แก่ คนที่เห็นแก่ตัว ขี้โมโห เอาแต่ใจตัวเอง ฯลฯ

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 4

ชื่อกิจกรรม ตัวฉัน

แนวคิด นักเรียนรู้จักอารมณ์ของตนเองในแต่ละวันอาจจะแตกต่างกันไป ซึ่งควรจะแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อารมณ์ของตนเอง

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิเพิ่มเป็น 5 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเรื่องความเข้าใจคำว่า "อารมณ์"
3. ครูสนทนาถึงเรื่องอารมณ์ของคนเราในแต่ละวัน และอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนใน

แต่ละวัน

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนทบทวนอารมณ์ของตนเองด้วยใจเป็นกลางว่าเรามักแสดงอารมณ์ใน

รูปแบบใด

2. ให้นักเรียนวาดภาพตนเองเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองบ่อยที่สุด

ขั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนออภิปรายว่าอารมณ์แต่ละคนเป็นแบบไหน แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนที่มึลักษณะอารมณ์เช่นไร

2. ผลของการแสดงออกทางอารมณ์ของนักเรียนเป็นอย่างไร นักเรียนรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ต่อผลของการแสดงอารมณ์นั้น ๆ
 3. นักเรียนคิดว่าการแสดงอารมณ์ของเพื่อนคนใด เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เพราะเหตุใด
 4. เมื่อเกิดอารมณ์ใด ๆ ขึ้นกับตนเอง นักเรียนแสดงออกอย่างไร และนักเรียนคิดว่าการแสดงออกนั้น ๆ เกิดจากคนอื่น สถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือเกิดจากอารมณ์ของตนเอง
 5. ทำอย่างไรเราจึงจะรับรู้อารมณ์ของตนเอง รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง
 6. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้
- ขั้นสรุป**

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า คนเราในแต่ละวันย่อมมีอารมณ์ที่แตกต่างกันไป บางคนโกรธ ดีใจ เศร้า เสียใจ หรือน้อยใจ ตามสถานการณ์ที่ตนเองเผชิญอยู่ ส่วนใหญ่คนเราจะไม่ค่อยรับรู้อารมณ์ของตนเอง มักโทษสถานการณ์และคนอื่น และเมื่อเกิดอารมณ์ใด ๆ ขึ้น เราจะตกอยู่ในภาวะใดภาวะหนึ่งใน 3 ภาวะ ได้แก่ ถูกครอบงำด้วยอารมณ์ ไม่สามารถฝึกอารมณ์ได้ และแสดงพฤติกรรมไปตามสภาพอารมณ์ การไม่ยั้งดีใจร้ายกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นหรือละเลยไม่สนใจเพื่อบรรเทาการแสดงอารมณ์และการรู้เท่าทันอารมณ์ ซึ่ง “การรู้ตัว” จะมีพลังเหนือความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องฝึกประเมินภาวะอารมณ์ของตนเองให้ถูกต้อง รับรู้ ระบุน และจำแนกอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และนำไปสู่การปรับตัวที่แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยการให้เวลาในการทบทวนอารมณ์ตนเอง พิจารณาว่าตนเองเป็นคนที่มึลักษณะอารมณ์เช่นไร คล้อยตามตนเอง ผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อม ทบทวนลักษณะการแสดงทางอารมณ์ และผลย้อนกลับจากการแสดงอารมณ์ของเราว่า รู้สึกพอใจ ไม่พอใจ คิดว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ถ้ารู้สึกพอใจและเหมาะสมแล้ว ต้องแน่ใจว่าไม่ได้เข้าข้างตนเอง แล้วใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 5

ชื่อกิจกรรม ตัวเธอ

แนวคิด การรู้จักสังเกตอารมณ์ของผู้อื่นจากสีหน้า แววตา ท่าทางและการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

จุดมุ่งหมาย
เพื่อให้นักเรียนรู้อารมณ์ของผู้อื่น

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี
3. วิดีโอการแข่งขันฟุตบอล
4. ทีวี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิเพิ่มเป็น 5 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เฉยๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ
3. ครูสนทนาถึงเรื่องอารมณ์ และบอกนักเรียนถึงเรื่องที่จะให้ดูวิดีโอการแข่งขันฟุตบอล โดยให้นักเรียนสังเกตอารมณ์ของผู้เล่นแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนดูวิดีโอการแข่งขันฟุตบอล โดยให้นักเรียนสังเกตการแสดงออกทางอารมณ์ของนักฟุตบอลของแต่ละคน
2. ให้นักเรียนวาดภาพนักฟุตบอลที่ตนเองประทับใจ โดยถ่ายทอดสถานการณ์และอารมณ์ของผู้เล่นคนนั้นออกมาให้ชัดเจน

ชั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนอและร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้เล่นที่นักเรียนประทับใจเป็นอย่างไร เพราะอะไร
นักเรียนจึงประทับใจนักฟุตบอลคนนั้นๆ
2. นักเรียนจะทราบได้อย่างไร ว่าผู้อื่นมีอารมณ์แบบใด
3. ถ้านักเรียนเป็นนักฟุตบอลคนนั้น อยู่ในการแข่งขันครั้งนี้ นักเรียนจะแสดงอารมณ์อย่าง
ที่นักฟุตบอลคนนั้นแสดงหรือไม่เพราะอะไร
4. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการแสดงออกทางอารมณ์ของนักฟุตบอลที่นักเรียนประทับใจ
5. นักฟุตบอลที่นักเรียนไม่ประทับใจคือใคร และเขามีอารมณ์แบบใด แสดงออกทาง
อารมณ์แบบไหน นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการแสดงอารมณ์ของนักฟุตบอลคนนั้น
4. ถ้านักเรียนเป็นผู้เล่นคนหนึ่ง และอยู่ฝ่ายตรงข้ามของนักฟุตบอลที่นักเรียนไม่
ประทับใจ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และจะแสดงอารมณ์ออกมาแบบใด เพราะอะไร
5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เราสามารถรับรู้อารมณ์ผู้อื่นได้โดยการสังเกตสีหน้า แววตา ท่าทาง การพูด น้ำเสียง ตลอดจนการแสดงออกอื่น ๆ เราจำเป็นต้องอ่านอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นจากสิ่งที่สังเกตเห็นว่าเขากำลังมีความรู้สึกใด ทำความเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลตามสภาพที่เขาเผชิญอยู่ หรือที่เรียกว่า เอาใจเขามาใส่ใจเรา

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 6

ชื่อกิจกรรม ความเหมือนที่แตกต่าง

แนวคิด การแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ออกมา ควรคิดถึงผลของการแสดงอารมณ์นั้นด้วย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลดี ผลเสียของการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี
3. นิทานเรื่อง ความเหมือนที่แตกต่าง

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิเพิ่มขึ้นเป็น 7 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เจ็บ ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ

3. ให้นักเรียนนั่งเป็นรูปตัวยู

ขั้นกิจกรรม

1. เล่านิทานเรื่อง ความเหมือนที่แตกต่าง ให้นักเรียนฟังซึ่งเป็นเรื่องของฝาแฝด 2 คน ที่มีการแสดงอารมณ์แตกต่างกัน

2. ให้นักเรียนวาดภาพผลที่คิดว่าจะเกิดขึ้นจากการแสดงอารมณ์ของฝาแฝดทั้ง 2 คน

ขั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนอ และร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าฝาแฝดทั้ง 2 คน เกิดอารมณ์แบบใดบ้างในสถานการณ์เดียวกัน
2. การแสดงออกทางอารมณ์ของฝาแฝด 2 คน เป็นแบบใด นักเรียนชอบการแสดงอารมณ์ของใคร เพราะอะไร
3. แฝดคนใดที่นักเรียนไม่ชอบการแสดงออกทางอารมณ์ของเขา นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการแสดงอารมณ์ของแฝดคนนั้น เพราะอะไร
4. นักเรียนคิดว่าบุคคลที่อยู่รอบข้างฝาแฝดทั้ง 2 คน รู้สึกต่อการแสดงอารมณ์ของฝาแฝดแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. นักเรียนเคยมีประสบการณ์ หรือมีอารมณ์แบบแฝดทั้ง 2 คน หรือไม่ และนักเรียนแสดงออกทางอารมณ์แบบใด ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร
6. หากนักเรียนเกิดอารมณ์แบบเดียวกับฝาแฝดในนิทานอีกครั้ง นักเรียนจะมีวิธีการจัดการอารมณ์ หรือแสดงออกทางอารมณ์แบบใด และนักเรียนคิดว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร
7. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า เมื่อเกิดอารมณ์ใด ๆ ขึ้นกับเรา เราไม่ควรแสดงอารมณ์ออกมาทันทีทันใด แต่ควรทบทวนสาเหตุของการเกิดอารมณ์ให้ชัดเจน และคิดถึงผลที่จะตามมาของการแสดงอารมณ์นั้น ๆ ด้วยใจเป็นกลาง ว่าการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ จะมีผลย้อนกลับทางบวกหรือทางลบ เหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลา และสถานการณ์หรือไม่

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

นิทานเรื่อง ความเหมือนที่แตกต่าง

มีฝาแฝดอยู่ 1 คู่ คนพี่ชื่อนิด และคนน้องชื่อน้อย พ่อแม่ของนิดกับน้อยแยกทางกัน ตั้งแต่บิดกับน้อยยังเล็กอยู่ โดยนิดต้องไปอยู่กับพ่อ และน้อยต้องมาอยู่กับแม่ ต่อมาพ่อของนิดกับน้อยเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ นิดจึงกลับมาอยู่กับแม่และน้องสาว

วันหนึ่งถึงวันเกิดของฝาแฝดทั้ง 2 คน แม่ของนิดกับน้อยจึงจัดงานวันเกิดและเชิญเพื่อน ๆ มาเซอร์ไพรส์แฝดทั้ง 2 ซึ่งเพื่อน ๆ ของแฝดทั้ง 2 และคุณแม่ได้เตรียมของขวัญมาให้ นิดกับน้อยและช่วยกันจัดบ้าน ปักเทียนระหว่างที่ 2 ฝาแฝดออกไปนอกบ้าน เมื่อถึงเวลาที่นิดกับน้อยเปิดประตูเข้ามาในบ้าน หลังกลับจากตลาดเพื่อไปซื้อของตามที่คุณแม่ขอร้อง ทั้ง 2 คนก็เห็นบ้านเรียบผิปกติ ไม่มีเสียงทีวี หรือวิทยุที่คุณแม่ชอบฟัง แล้วทั้งคู่ก็ได้ยินเสียงเพลง Happy Birthday คุณแม่และเพื่อน ๆ ของนิดกับน้อยก็ช่วยกันถือเค้กที่ปักเทียนจนเต็มและแสนสวยงาม ออกมา นิดกับน้อยดีใจมาก น้อยยิ้มแล้วกล่าวคำขอบใจเพื่อน ๆ และหอมแก้มขอบคุณคุณแม่ ส่วนน้อยด้วยความดีใจและลืมตัวจึงส่งเสียงกรี๊ดออกมาดัง ๆ และวิ่งเข้าไปหาเพื่อนที่ถือขนมเค้กและคุณแม่ แต่สะดุดขาตนเอง ทำให้ชนเพื่อนที่ถือขนมเค้กของตนและน้องสาวตกลงกับพื้น ทำให้ทั้งหมดอดกินขนมเค้กจนล้นและขนมเค้กพลิกคว่ำลงบนพื้นทำให้ทั้งหมดอดกินขนมเค้ก เมื่อคุณแม่เห็นดังนั้นจึงพลบใจนิด แต่นิดไม่ฟังแล้ววิ่งร้องไห้เข้าห้องไป ทำให้เพื่อน ๆ ทุกคนตกใจ บางคนโกรธที่นิดทำให้งานหมดสนุก แต่บางคนก็สงสารนิด เพราะรู้ว่านิดไม่ได้ตั้งใจ แต่ทุกคนก็ไม่ว่าอะไร ยังคงร่วมงานกินขนมอื่น ๆ ต่อไป โดยที่นิดไม่ยอมออกจากห้องนอน แม้ว่าทั้งคุณแม่ น้อย และเพื่อนจะพยายามปลอบใจอย่างไรก็ตาม เมื่อเพื่อน ๆ กลับไปหมดแล้ว คุณแม่จึงถือของขวัญทั้งของนิดและน้อยเข้าไปแกะห่อของขวัญในห้องนอนของนิด ทั้งนิดและน้อยรู้สึกตื่นเต้นและดีใจ ซึ่งนิดจะส่งเสียงกรี๊ด ๆ ตลอดเวลาที่แกะของขวัญ แต่น้อยเพียงแต่ยิ้มและมีความสุขที่ได้ของขวัญเช่นเดียวกับนิดทั้งนิดและน้อยรู้สึกชอบของขวัญของคุณแม่เป็นพิเศษเพราะเป็นตุ๊กตาแก้วที่เด่นระบำตามเสียงเพลงอย่างสวยงาม ขณะที่ทั้งคู่กำลังจะแกะของขวัญกล่องต่อไป และวางตุ๊กตาไว้บนโต๊ะ เจ้าเหมียวแมวตัวโปรดของน้อยก็เข้ามา น้อยจึงเรียกมันมานอนบนตัก แต่อยู่ ๆ เจ้าเหมียวก็มองเห็นจิ้งจอกที่เกาะอยู่บนตุ๊กตาของนิดมันจึงกระโจนเข้าใส่ทำให้ตุ๊กตาของทั้งคู่ตกลงมาที่พื้นและแตกลง เสียงดัง เพี้ยน ! ทั้งนิดและน้อยตกใจหันมาทางเสียงตกแตกของตุ๊กตา น้อยรู้สึกเสียใจและโกรธเจ้าเหมียวน้อย ๆ ที่ทำให้ตุ๊กตาตัวใหม่แตกแตกจึงหันไปดุเจ้าเหมียวเบา ๆ 2 - 3 คำ แต่นิดร้องกรี๊ดอย่างสุดเสียง รู้สึกเสียใจและโกรธเจ้าเหมียวอย่างรุนแรง คว่าข้าวของที่อยู่ใกล้ ๆ มือทั้งหมดขว้างปาเจ้าเหมียวและตำว่าเจ้าเหมียวอย่างหยาบคาย คุณแม่และน้อยตกใจมากพยายามปลอบใจให้นิดสงบลงแต่นิดไม่ฟัง ใส่คุณแม่

และหน้อยออกนอกห้อง รู้สึกน้อยใจที่คุณแม่ไม่ทำโทษเจ้าเหมียว นิดคิดว่าแม่รักหน้อยมากกว่า ดนจึงไม่ทำโทษแมวตัวโปรดของหน้อย และพาลโกรธหน้อยที่ไม่ดูแลเจ้าเหมียวให้ดี นิดจึงไม่พูดกับคุณแม่และหน้อยเลย

ตั้งแต่นั้นมานิดมักมีปัญหาในการแสดงอารมณ์กับบุคคลรอบ ๆ ข้างเสมอ เพื่อน ๆ พากันเตือนสัยที่นิดชอบแสดงอารมณ์รุนแรงใส่ ไม่ว่าจะเป็นโกรธ ตีใจ หรือเสียใจ นิดมักจะแสดงอารมณ์ออกมาโดยไม่มีการควบคุม จึงไม่มีใครคบกับนิด คุณแม่และหน้อยกลัวใจและเป็นห่วงนิดมาก สุดท้ายนิดก็ไม่มีใครคบเลยสักคน ทำให้นิดกลายเป็นเด็กเศร้าซึม เพราะไม่มีใครพูดคุยหรือเล่นด้วยเลย

ครั้งที่ 7

ชื่อกิจกรรม อารมณ์เป็นต่อรูปหล่อเป็นรอง

แนวคิด เราควรฝึกการมองโลกในแง่ดี ให้สร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสิ่งที่อยู่รอบตัว

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนฝึกการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลดี ของการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสีย ของการแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิ 7 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เจ็บ ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ

3. ให้นักเรียนนั่งเป็นรูปตัวยู

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์สมมติ “วันหนึ่งนักเรียนรู้สึกหิวมากเพราะครูปล่อยเกินเวลา เดินไปหาของโปรดกินหลายร้านปรากฏว่าหมดทุกร้าน นักเรียนเดินไปเจอร้านข้าวร้านหนึ่งซึ่งแม่ค้าบอกว่าเหลือข้าวเพียงจานเดียว นักเรียนดีใจมากจึงสั่งข้าวไข่เจียวหมูสับ เมื่อได้แล้วนักเรียนจึงเดินถือจะไปทานที่โต๊ะ ปรากฏว่ามีเพื่อนคนหนึ่งวิ่งเล่นมาชนนักเรียนทำให้จานข้าวตกแตก”

2. นักเรียนคิดว่านักเรียนจะมีความรู้สึกและอารมณ์อย่างไร ให้นักเรียนวาดภาพเหตุการณ์ที่คิดว่าจะเกิดต่อไป

ขั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนอ และร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนเกิดอารมณ์แบบใดและแสดงอารมณ์ออกมาแบบใด
2. นักเรียนคิดว่าผลของการแสดงอารมณ์ของนักเรียนจะเป็นอย่างไร และเพื่อนที่วิ่งชนนักเรียนจะรู้สึกและมีอารมณ์แบบใดเมื่อนักเรียนแสดงอารมณ์นั้น ๆ ออกมา
3. นักเรียนชอบวิธีการแสดงอารมณ์ของเพื่อนคนใด เพราะอะไร
4. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปวิธีฝึกการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม โดยการฝึกสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่นและสิ่งที่อยู่รอบตัว และควรฝึกการมองหาประโยชน์หรือโอกาส จากอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการเปลี่ยนมุมมองในแง่ดี คิดว่าอุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทาย และมีทางเลือกมากกว่า 1 ทาง ซึ่งเราควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเองในการฝึกผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากอารมณ์ไม่ดี

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในขั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 8

ชื่อกิจกรรม ความฝันของฉัน (My Dream)

แนวคิด คนเราต้องตั้งเป้าหมายในชีวิตของตนเอง และพยายามปฏิบัติให้บรรลุถึงเป้าหมาย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลดี ผลเสียของการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิเพิ่มเป็น 10 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เจ็บ ๆ ไร้อารมณ์ ฯลฯ
3. ครูสนทนาถึงเรื่องอนาคต ความคาดหวัง ความใฝ่ฝัน และเป้าหมายในชีวิตของตนเองแต่ละคนโดยยกตัวอย่างความฝัน และเป้าหมายในอนาคตของครูให้ฟัง

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนทบทวนถึงสิ่งสำคัญในชีวิตว่ามีอะไรบ้าง ให้จัดอันดับความสำคัญ เช่น อยากได้บ้าน รถยนต์ เครื่องเสียง ฯลฯ หรืออยากมีงานดี ๆ ทำ อยากมีเงิน อยากมีชื่อเสียง ฯลฯ หรืออยากเป็นหมอ ครู วิศวกร นักธุรกิจ ตำรวจ ทหาร ฯลฯ โดยให้นักเรียนจึงเขียนออกมาเป็นข้อ ๆ
2. ให้นักเรียนพิจารณาว่าการบรรลุถึงสิ่งที่ต้องการแต่ละสิ่ง สิ่งใดเป็นไปได้และไม่ได้
3. ครูให้นักเรียนเลือกเป้าหมายที่จะเป็นไปได้มากที่สุด

4. ให้นักเรียนวาดเป้าหมายในอนาคตของตนเอง พร้อมทั้งเขียนถึงวิธีจะไปถึงเป้าหมายของตนเองมาเป็นข้อ ๆ

ชั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพพระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนอ พร้อมทั้งบอกแนวทางที่จะไปถึงเป้าหมายในอนาคตของตนเองว่าจะทำอย่างไร และร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ทำไมนักเรียนจึงเลือกเป้าหมายนั้น ๆ
2. นักเรียนคิดว่าเป้าหมายที่นักเรียนเลือกนั้นสามารถเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร
3. นักเรียนชอบเป้าหมาย และวิธีการไปถึงเป้าหมายของเพื่อนคนใด เพราะอะไร
4. นักเรียนคิดว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ ในการจะไปถึงเป้าหมายของนักเรียนหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร และนักเรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

5. นักเรียนคิดว่าเป็นไปได้หรือไม่ว่าเป้าหมายของนักเรียนที่ตั้งไว้ล้มเหลว และหากล้มเหลวจริง ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร

6. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้

ชั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ดังนี้

นักเรียนควรจัดอันดับความสำคัญของความต้องการ อยากได้ อยากมี อยากเป็น แล้วพิจารณาว่าการจะบรรลุสิ่งที่ต้องการแต่ละสิ่งนั้น สิ่งใดเป็นไปได้หรือไม่ได้ แล้วนำความต้องการที่เป็นไปได้และเกิดประโยชน์มาตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนให้แก่ตนเองแล้ววางขั้นตอนไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ ในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ต้องระวังอย่าให้มีเหตุการณ์บางอย่างมาทำให้ไขว้เขว วนออกนอกทางที่จะบรรลุเป้าหมาย เราต้องลดความสมบูรณ์แบบในตัวเราลง ไม่ใช่ทำทุกอย่างดีที่สุดและต้องไม่มีการผิดพลาดเลย ฝึกความยืดหยุ่นในอารมณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและผิดหวัง ฝึกมองหาประโยชน์จากอุปสรรคเพื่อสร้างความรู้สึที่ดี ๆ ที่จะเป็นพลังให้เกิดสิ่งดี ๆ ต่อไป และฝึกสร้างทัศนคติที่ดี หามุมมองที่ดีในเรื่องที่เราไม่พอใจ มองปัญหาเป็นการเรียนรู้ เป็นการเพิ่มพลังและแรงจูงใจให้ตนเอง

ชั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และชั้นสรุป

ครั้งที่ 9

ชื่อกิจกรรม เพื่อนรัก

แนวคิด เราควรช่วยเหลือ แบ่งปันผู้อื่นในส่วนที่ตนเองทำได้ไม่เดือดร้อน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน และมีจิตใจกว้าง
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี
3. ยางลบ
4. ไม้บรรทัด

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิ 10 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ "อารมณ์" ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ดิ้นเต้น สนุกสนาน เฉย ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ

3. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 2 คน

ขั้นกิจกรรม

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนั่งรอบโต๊ะที่มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับวาดภาพระบายสีโดยมีจำนวนน้อยกว่านักเรียนในกลุ่ม ๆ ละ 1 ชิ้น
2. ครูตั้งหัวข้อให้นักเรียนวาดภาพเพื่อนที่รักที่สุด โดยใช้อุปกรณ์ที่อยู่กลางโต๊ะเท่านั้น
3. ครูให้นักเรียนคิดว่าต้องการสิ่งของใดที่วางอยู่บนโต๊ะบ้าง โดยครูให้สัญญาการหยิบสิ่งของพร้อมกัน
4. ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในกรณีนักเรียนหยิบของสิ่งเดียวกัน ให้นักเรียนคู่กรณีบอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร นักเรียนในกลุ่มช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร

5. ให้นักเรียนลงมือวาดภาพตามหัวข้อที่ครูตั้งให้ ชั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนอ พร้อมเหตุผล โดยให้บอกความรู้สึก ความคิดในการหยิบสิ่งของและร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เมื่อนักเรียนพบเพื่อนหรือบุคคลอื่นมีความเดือดร้อน เช่น ต้องการสิ่งของที่เป็นสำหรับบุคคลนั้น นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหาได้อย่างไร ให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานการณ์และเสนอวิธีการช่วยแก้ปัญหา

2. กิจกรรมนี้ให้ข้อคิดอะไรกับนักเรียนบ้าง

3. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากกิจกรรมนี้ไปใช้ด้านใดบ้าง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ถ้านักเรียนพบเพื่อนหรือบุคคลอื่นมีความต้องการในสิ่งของที่เป็นสำหรับบุคคลเหล่านั้น หรือมีความเดือดร้อนต้องการความช่วยเหลือ นักเรียนอยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือใครได้ควรช่วยเหลือ เสียสละ ให้ได้ในส่วนที่ตนเองไม่เดือดร้อน หากมีเหตุการณ์หรือปัญหาเกิดขึ้น ควรหาวิธีการในการแก้ปัญหานั้นด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล หรือเกิดความขัดแย้งในคู่กรณี จำเป็นต้องมีผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน จะทำให้สังคมที่อยู่มีความสุข

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 10

ชื่อกิจกรรม สัมพันธ์ฉันเพื่อน

แนวคิด การอยู่ร่วมกันต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนรู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิเพิ่มเป็น 10 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ "อารมณ์" ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ดิ้นเด่น สนุกสนาน เฉย ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนไปเยี่ยมอุปกรณ์สำหรับวาดภาพจากเพื่อนในโรงเรียน
2. ให้นักเรียนนั่งคิดว่าจะไปเยี่ยมใครบ้าง ดัดสนใจเลือกเพื่อนที่จะไปเยี่ยม จัดอันดับเพื่อนก่อนหลังที่คิดว่าไปเยี่ยมแล้วจะได้กลับมา พร้อมทั้งคิดว่า ถ้าเพื่อนคนที่ไปเยี่ยมคนแรกเกิดไม่มี หรือไม่ได้ นักเรียนจะไปเยี่ยมเพื่อนคนใดต่อไป

3. ครูให้สัญญาณนักเรียนออกไปเยี่ยมสิ่งของพร้อมกัน

4. เมื่อนักเรียนได้อุปกรณ์กลับมา ให้นักเรียนวาดภาพเพื่อนคนที่นักเรียนไปเยี่ยมมาได้

ขั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดระบายสีเสร็จแล้วนำมาเสนอ พร้อมทั้งบอกวิธีการไปเยี่ยมปัญหาที่เกิดขึ้น และวิธีแก้ปัญหาร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ทำไมนักเรียนจึงเลือกไปเยี่ยมของจากเพื่อนคนแรก และได้หรือไม่ ถ้าได้นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเพื่อนคนนั้น และถ้าไม่ได้นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อเพื่อนคนนั้น และแก้ปัญหายังไง
2. นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนเป็นเพื่อนคนนั้น นักเรียนจะให้เยี่ยมของหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. นักเรียนคิดว่าเพื่อนที่ให้อภัย – ไม่ให้อภัย มีความรู้สึกอย่างไรต่อนักเรียน
4. นักเรียนคิดว่าเพื่อนที่ให้นักเรียนอภัยมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อให้นักเรียนอภัยมา และเพื่อนที่ไม่ให้อภัย มีความรู้สึกอย่างไรที่ไม่ได้ให้นักเรียนอภัยหรือไม่มีสิ่งของให้นักเรียนอภัย
5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมสรุปว่าการที่เราจะอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น เราจะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นนั้นนอกจากจะทำให้งานสำเร็จแล้วยังทำให้เราได้รับความสุขใจอีกด้วย

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การตอบคำถาม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาด การแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปรายและขั้นสรุป

ครั้งที่ 11

ชื่อกิจกรรม หมดปัญหาพาสบายใจ

แนวคิด คนทุกคนเมื่อมีปัญหา ควรรับรู้และเข้าใจปัญหา การปรึกษาและแลกเปลี่ยน
ความคิดกับคนอื่นเวลาที่มีปัญหาจะทำให้แก้ปัญหาก็เหมาะสมมากขึ้น

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรับรู้ และเข้าใจปัญหา
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิ 12 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอก
อารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เฉย ๆ
โกรธ เสียใจ ฯลฯ
3. ครูสนทนากับเด็กถึงกิจกรรมที่เคยทำผ่าน ๆ มา

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนย้อนกลับไปคิดถึงกิจกรรมที่ทำผ่านมาในแต่ละครั้ง หลังจากจบกิจกรรม
แล้วในแต่ละครั้งแล้ว ว่าในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งมีปัญหาอย่างไร และนักเรียนแก้
ปัญหาอย่างไร
2. ให้นักเรียนนึกความเครียดและประสบการณ์ที่เลวร้ายที่ผ่านมาในชีวิตของนักเรียน
3. ให้นักเรียนวาดภาพถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านั้นออกมา

ขั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพระบายสีเสร็จแล้วมานำเสนอ พร้อมเล่าเหตุการณ์รวมทั้ง
วิธีแก้ปัญหานั้น ๆ ของนักเรียน แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อดังนี้

1. นักเรียนประทับใจภาพ ประสบการณ์และวิธีการแก้ปัญหาของเพื่อนคนใดมากที่สุด เพราะอะไร
2. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนนักเรียนจะมีวิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างไร
3. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการทำกิจกรรมนี้
4. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากกิจกรรมนี้ไปใช้ด้านใดบ้าง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ถ้าเรารับรู้และเข้าใจปัญหาของเรา เราก็สามารถคิดและแก้ปัญหาของเราได้ แต่บางครั้งการคิดคนเดียวจะทำให้เรามองปัญหาไม่ออก คิดวกไปวนมา หรือมองปัญหาในด้านเดียว หากได้พูดคุยและระบายปัญหาเหล่านั้นออกมา ก็จะทำให้ความเครียดและความรุนแรงของปัญหาลดลง บางทีเพื่อนหรือผู้ใหญ่อาจมีมุมมองในปัญหานั้น ๆ ที่ต่างจากเรา เราอาจได้ข้อคิดดี ๆ จากการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ครูบอกนักเรียนว่าต่อไปนี้ทำกิจกรรมเราจะนำปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมาพูดคุยกัน และช่วยกันแก้ปัญหาซึ่งกลุ่มที่พูดคุยกันอาจเป็นกลุ่มที่เล็กกว่านี้ หรืออาจมีเพียงครูกับนักเรียน เพื่อจะช่วยกันคิดและแก้ไขปัญหาดัง ๆ ต่อไป โดยเรื่องที่พูดคุยกันจะเก็บเป็นความลับเฉพาะในกลุ่ม

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและ การแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ครั้งที่ 12

ชื่อกิจกรรม สิ่งโตของเรา

แนวคิด การทำงานกลุ่มควรมีการปรึกษา และประสานงานกัน จะทำให้ได้ผลงานออกมาเป็นที่พอใจของทุกคนในกลุ่ม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษแข็งสีขาว 3 แผ่น
2. กระดาษอ่อน 3 สี 9 แผ่น
3. สีเมจิก 3 กล้อง
4. กรรไกร 3 อัน
5. กาวลาเท็กซ์ 3 ขวด

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิ 13 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เฉย ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ

3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม โดยการนับเลข 1 - 3

ขั้นกิจกรรม

1. ครูแบ่งงานให้นักเรียนทำรูปสิ่งโต โดยมีส่วน 3 ส่วน คือ หัว ลำตัว และขา โดยให้แต่ละกลุ่มจับฉลากว่าจะได้ทำส่วนใด
2. ครูบอกให้แต่ละกลุ่มนั่งห่าง ๆ กัน จากนั้นแจกอุปกรณ์ให้ แล้วให้แต่ละกลุ่มปรึกษาวางแผน และแบ่งกันทำ พยายามทำให้เรียบร้อยและสวยงาม ตามที่กลุ่มเห็นควร ไม่ให้นักเรียนดูกลุ่มอื่น
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำส่วนที่ได้รับมอบหมายมารวมกันเป็นรูปสิ่งโต โดยติดบนกระดาน ในการต่อครั้งนี้ไม่ให้กันเนื้อที่ของกลุ่มอื่น ให้สามารถเชื่อมแต่ละส่วนถึงกันอย่างสนิท

4. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอธิบายถึงส่วนที่กลุ่มของตนสร้าง และอธิบายถึงการแบ่งงานกันทำ และความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคน

ขั้นอภิปราย

ครูวิเคราะห์โดยใช้คำถามเป็นแนวสรุปคือ

1. ถามนักเรียนเกี่ยวกับรูปร่างและสัดส่วนของมัน
2. ทุกคนในกลุ่มได้ออกความคิดหรือไม่ ก่อนที่จะนำมาต่อคิดว่าของเราดีที่สุดหรือไม่
3. ทำอย่างไร ทุกส่วนจึงจะออกมาดีและเข้ากันได้เหมาะสม
4. ถ้าความคิดของเราดี แต่ขัดกับความเห็นของกลุ่ม เราควรทำอย่างไร
5. การอยู่ร่วมกันต้องประสานกันเพราะอะไร ทำไม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า รูปสิ่งใดจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ ทุกกลุ่มปรึกษากันก่อนทำ ถ้าสังคมและกลุ่มขาดความร่วมมือกัน ขาดการประสานงานกันผลงานที่ออกมาจะไม่ดี เพราะฉะนั้นการทำงานร่วมกันทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบในส่วนที่เป็นของตนเอง และต้องร่วมมือประสานงานกัน ปรึกษากัน จะทำให้ผลงานกลุ่มออกมาดีและเป็นที่ยอมรับของทุกคน

ขั้นประเมิน

1. สังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียน
2. สังเกตการตอบคำถาม

หมายเหตุ

ครูถามนักเรียนถึงปัญหา หรือความเครียดที่เกิดขึ้นกับนักเรียนใน 2 – 3 วันที่ผ่านมา หากใครมีปัญหาและความเครียดก็ให้อยู่พูดคุยกับครูและกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาด้วยกัน

ครั้งที่ 13

ชื่อกิจกรรม ตัวฉันนั้นเก่ง (I'm Hero.)

แนวคิด คนทุกคนมีความสามารถอยู่ในตนเอง ซึ่งความสามารถแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป ถึงจะเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่เราก็ควรจะภูมิใจ และพัฒนาความสามารถนั้น ๆ ให้ดีขึ้น

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี
3. โปสเตอร์ภาพนักกีฬา – นักร้องที่ประสบความสำเร็จ

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิเพิ่มเป็น 15 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ "อารมณ์" ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เจ็บ ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ
3. ครูนำภาพโปสเตอร์นักกีฬา – นักร้องที่มีชื่อเสียง โดยครูพูดถึงความสามารถของแต่ละบุคคล

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนรู้จัก อาจเป็นบุคคลในโรงเรียน เช่น นักกีฬาของโรงเรียน เพื่อน – พี่ที่เรียนเก่งหรือทำชื่อเสียงให้โรงเรียน ฯลฯ บุคคลภายนอกโรงเรียน เช่น ส.ส. นักกีฬา นักร้อง นักดนตรี ช่างฝีมือต่าง ๆ ในชุมชน ฯลฯ โดยให้บอกถึงความสามารถพิเศษต่าง ๆ ที่บุคคลเหล่านั้นมี

2. ให้นักเรียนนึกถึงความสามารถพิเศษของตนเอง ที่นักเรียนภาคภูมิใจ แม้เป็นสิ่งที่ผู้อื่นอาจมองเห็นว่าเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เรียนเก่ง ร้องเพลงเก่ง วาดภาพเก่ง เล่นกีฬาเก่ง เล่นเครื่องดนตรีบางชนิดได้ วิ่งเร็ว พิมพ์คอมพิวเตอร์ได้อย่างคล่องแคล่ว ทำกับข้าวอร่อย ฯลฯ

3. ให้นักเรียนวาดภาพถ่ายทอดความสามารถของตนเองออกมา

ขั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพระบายสีเสร็จแล้วมาทำ แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อดังนี้

1. นักเรียนคิดว่าความสามารถที่นักเรียนมีจะสามารถพัฒนาขึ้นจนสามารถทำให้นักเรียนมีความเชี่ยวชาญพิเศษ หรือมีชื่อเสียง จากความสามารถนั้น ๆ ได้หรือไม่ อย่างไร
2. นักเรียนคิดว่าความสามารถของใครในห้องที่นักเรียนประทับใจมากที่สุด เพราะอะไร
3. นักเรียนคิดว่าคนแต่ละคนมีความสามารถในแต่ละด้านเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร
4. นักเรียนคิดว่าจะนำความสามารถของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับกันว่าคนเก่งด้านนี้ดีกว่าด้านนั้นได้หรือไม่ เพราะอะไร
5. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้
6. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากกิจกรรมนี้ไปใช้ด้านใดบ้าง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป คนเราทุกคนมีความสามารถอยู่ในตัวเอง แตกต่างกันไป ตามความสนใจและความถนัดและความสามารถแต่ละอย่างเป็นสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับกันไม่ได้ว่าอย่างไหนดีกว่ากัน เพราะเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล เราจึงควรภาคภูมิใจในความสามารถของตนที่มีอยู่ แม้จะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ พยายามใช้สิ่งดีในตนสร้างให้เกิดคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งพัฒนาความสามารถของตนเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในขั้นอภิปราย และขั้นสรุป

หมายเหตุ

ครูถามนักเรียนถึงปัญหา หรือความเครียดที่เกิดขึ้นกับนักเรียนใน 2 – 3 วันที่ผ่านมา หากใครมีปัญหาและความเครียดก็ให้อยู่พูดคุยกับครูและกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาด้วยกัน

ครั้งที่ 14

ชื่อกิจกรรม หัวเราะวันละนิด จิตแจ่มใส

แนวคิด การรู้จักมองโลกในแง่ดี และมีอารมณ์ขัน ทำให้เราเกิดความรู้สึกสบายใจและมีความสุข

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักมองโลกในแง่ดี
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักมีอารมณ์ขัน

เวลาที่ใช้ ประมาณ 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษวาดภาพ
2. ดินสอ, สี

การดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนทั้งหมดนั่งสมาธิเพิ่มเป็น 15 นาที
2. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ “อารมณ์” ของนักเรียนในวันนี้ ให้นักเรียนบอกอารมณ์ของตนเองที่กำลังเกิดขึ้นขณะนี้ เช่น กังวล เบื่อ ตื่นเต้น สนุกสนาน เจ็บ ๆ โกรธ เสียใจ ฯลฯ
3. ครูพูดถึงประสบการณ์ของตัวเองเกี่ยวกับเรื่องหน้าแตก ที่ฟังตลกของครูให้นักเรียนฟัง

ขั้นกิจกรรม

1. ถามนักเรียนว่านักเรียนคิดว่าครูจะมีความรู้สึกเช่นไรในกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น อับอายหรือตลกขบขัน
2. ครูให้นักเรียนนึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับเรื่องหน้าแตกเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือเรื่องสนุกสนานที่สุดในชีวิตของนักเรียน ที่คิดว่าสามารถถ่ายทอดเรื่องราวออกมาเป็นรูปภาพได้
3. ให้นักเรียนวาดภาพถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองออกมา

ชั้นอภิปราย

ครูให้นักเรียนนำภาพที่วาดภาพระบายสีเสร็จแล้วมาทำ แล้วร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อ
ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรในวันนั้น ความรู้สึกในวันนั้นและวันนี้ต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. ทำไมเมื่อเวลาผ่านไปเรื่องหน้าแตกเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เราเคยรู้สึกอับอาย กลับกลายเป็นเรื่องที่ฟังดูตลกเมื่อระยะเวลาผ่านไป
3. นักเรียนคิดว่าคนเราทุกคนจะมีแต่เรื่องสนุกสนาน หรือเรื่องเศร้า เสียใจตลอดเวลาหรือไม่เพราะอะไร
4. เรามีวิธีอะไรที่จะจัดการหรือควบคุมกับความรู้สึก อับอาย เศร้า โกรธ เสียใจ ดีใจ ให้ลดน้อยหรือเบาบางลงไป
5. นักเรียนมีวิธีผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากอารมณ์ไม่ดี อย่างไรบ้าง
6. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้
7. นักเรียนสามารถนำข้อคิดจากกิจกรรมนี้ไปใช้ด้านใดบ้าง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป คนเราทุกคนเกิดมามีความสุข สนุกสนาน คละเคล้ากันไปตลอดเวลา ไม่มีใครในโลกที่มีความสุข สนุกสนาน เศร้า เพียงอย่างเดียวตลอดชีวิต เมื่อระยะเวลาผ่านไป ความรู้สึกเหล่านั้นก็จะจาง และเบาบางลงไป เวลาที่เราเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ในขณะนั้น เราควรระวังอารมณ์ของตน รู้อยู่เสมอว่าขณะนั้นตนมีความรู้สึกเช่นไร ไม่ปล่อยให้อารมณ์เหล่านั้นครอบงำตัวเอง พยายามฝึกอารมณ์ของตนเอง และไม่แสดงพฤติกรรมไปตามสภาพอารมณ์ของตนเอง ฝึกการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือที่เราต้องเกี่ยวข้องในด้านดี มองฟังสิ่งดี สร้างอารมณ์ให้แจ่มใส เพื่อให้ตนเองเกิดความรู้สึกสบายใจ รู้จักเลือกวิธีผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากอารมณ์ไม่ดีให้เหมาะสมกับตนเอง เช่น ดูหนัง ดูรายการตลก ฟังเพลง เล่นกีฬา – ดนตรี ท่องเที่ยว ทำบุญ ไหว้พระ สวดมนต์หรือนั่งสมาธิ การอยู่คนเดียวหรือการพูดคุยสนุกสนานกับเพื่อน เป็นต้น

ขั้นประเมิน

สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาเป็นภาพวาดและการแสดงความคิดเห็นในชั้นอภิปราย และขั้นสรุป

ภาคผนวก ข

**รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจโปรแกรมการจัดกิจกรรมการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค
กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม**

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจรายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดือนใจ เกียวชี

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

วุฒิ Ed.D (Educational Administration)

2. รองศาสตราจารย์ ช่อลัดดา ขวัญเมือง

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

วุฒิ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว)

4. อาจารย์ ศิริวิมล ใจงาม

ประธานโปรแกรมการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก

วุฒิ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ สาขาการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความแม่นยำเชิงเนื้อหาของโปรแกรมการจัดกิจกรรมทางศิลปะ
โดยการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกิจกรรมการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค
กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

กิจกรรม	เกณฑ์การประเมิน			ΣR	IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. การจำจากจินตภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2. ดูกดาหมีของฉัน	-1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3. ดวงดวงใหม่	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
4. ตัวฉัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5. ตัวเธอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
6. ความเหมือนที่แตกต่าง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7. อารมณ์เป็นต่อรูปหล่อเป็นรอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8. ความฝันของฉัน (My Dream)	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
9. เพื่อนเรา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
10. สัมพันธ์ ฉันเพื่อน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
11. ไม่มีปัญหา	-1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
12. สิ่งใดของเรา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
13. ตัวฉันนั้นเก่ง (I'm Hero)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14. หัวเราะวันละนิดจิตแจ่มใส	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
รวม						

ภาคผนวก ง
แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข

การรู้จักความฉลาดทางอารมณ์ของตนเองเพื่อพัฒนาและการใช้ศักยภาพตนเองในการดำเนินชีวิต ครอบครัว การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

กรมสุขภาพจิต ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์จึงได้สร้างแบบประเมินสำหรับประชาชนเพื่อใช้ประเมินตัวเอง

คำแนะนำ

แบบประเมินนี้เป็นประโยชน์ที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงกับที่ท่านเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้เลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี โปรดตอบตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อ เพื่อที่จะได้รู้จักตนเองและวางแผนพัฒนาตนเองต่อไป

มีคำตอบ ๔ คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยคคือไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง จริงมาก ค่ะแน่นอน

		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริงมาก	คะแนน
1	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน					
2	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ					
3	เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
4	ฉันสามารถคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ					
5	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย					
6	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้					
7	ฉันสังเกตได้ เมื่อคนใกล้ชิดมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง					
8	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก					

		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก	คะแนน
9	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด					
10	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่ พอใจการกระทำของฉัน					
11	ฉันรู้สึกว่าผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมาก เกินไป					
12	แม้จะมีภาระที่ต้องทำ ฉันก็ยินดีรับฟังความ ทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ					
รวม						
13	เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมี โอกาส					
14	ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน					
15	เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ “ขอโทษ” ผู้อื่น ได้					
16	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่นได้ยาก					
17	ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉัน ก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม					
18	ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อ ผู้อื่น					
รวม						
19	ฉันไม่รู้ว่าฉันเก่งเรื่องอะไร					
20	แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำ ได้					
21	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ					
22	ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเต็ม ความสามารถ					
23	เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้					

		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก	คะแนน
24	เมื่อเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ฉันก็มักทำต่อไปไม่สำเร็จ					
รวม						
25	ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเองตามใจชอบ					
26	บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรที่ทำให้ฉันไม่มีความสุข					
27	ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับฉัน					
28	เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกันฉันตัดสินใจได้ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง					
29	ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย					
30	ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของฉัน					
รวม						
31	ฉันทำความรู้จักกับผู้อื่นได้ง่าย					
32	ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน					
33	ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้					
34	ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
35	เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่นแม้จะเหตุผลเพียงพอ					
36	เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้					
รวม						
37	ฉันรู้สึกด้อยกว่าผู้อื่น					
38	ฉันทำหน้าที่ได้ดีไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด					

		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้างจริง	จริงมาก	คะแนน
39	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด					
40	ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก					
รวม						
41	แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่า จะดีขึ้น					
42	ทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ					
43	เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยน ให้เป็นเรื่องที่ผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้					
44	ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุด สัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน					
45	ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าฉัน					
46	ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่					
47	ฉันไม่รู้จะหาอะไรทำเมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย					
48	เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ฉันจะทำในสิ่งที่ ฉันชอบ					
รวม						
49	เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลาย อารมณ์					
50	ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ด เหนื่อยจากภาระหน้าที่					
51	ฉันไม่สามารถทำใจให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ ทุกสิ่งที่ต้องการ					
52	ฉันมักถูกรบกวนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิด ขึ้นเสมอ					
รวม						

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

การให้คะแนนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ข้อ

1	4	6	7	10	12	14	15	17	20	22	23	25	28
31	32	34	36	38	39	41	42	43	44	46	48	49	50

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง	ให้	1	คะแนน
ตอบจริงบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	4	คะแนน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ข้อ

2	3	5	8	9	11	13	16	18	19	21	24
26	27	29	30	33	35	37	40	45	47	51	52

แต่ละข้อให้คะแนนดังต่อไปนี้

ตอบไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบจริงบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบจริงมาก	ให้	1	คะแนน

การรวมคะแนน

ด้านดี	หมายถึง	ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองรู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
ด้านเก่ง	หมายถึง	ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
ด้านสุข	หมายถึง	ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข

ภาคผนวก จ

Profile แสดงตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทม์ของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่

1 3 5 10 20 30 40 60 70 80 90

ก. พฤติกรรมด้านการเรียน

1. ความสนใจ
2. ความเป็นระเบียบ
3. ความรับผิดชอบ
4. ความมีสมาธิ

ข. พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ

5. ก้านร่างกาย
6. ขารวมต์และสังคม
7. การร่วมกิจกรรม
8. ความสัมพันธ์กับครู

ค. ความสัมพันธ์กับเพื่อน

9. การยอมรับ
10. การร่วมมือ
11. การปรับตัว

รวม

ผลการวินิจฉัย :

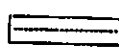
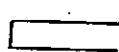
มีปัญหาทางพฤติกรรมในขั้นรุนแรง

ครึ่งวัน

หกวัน

ลงชื่อ

ผู้วินิจฉัย

- มีปัญหาทางพฤติกรรมในขั้นรุนแรง
 มีปัญหาทางพฤติกรรมปานกลาง
 มีปัญหาทางพฤติกรรมน้อย

Profile เด็กคนที่ 1

ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่

1 3 5 10 20 30 40 60 70 80 90

ก. พฤติกรรมด้านการเรียน

1. ความสนใจ
2. ความเป็นระเบียบ
3. ความรับผิดชอบ
4. ความมีสมาธิ

ข. พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ

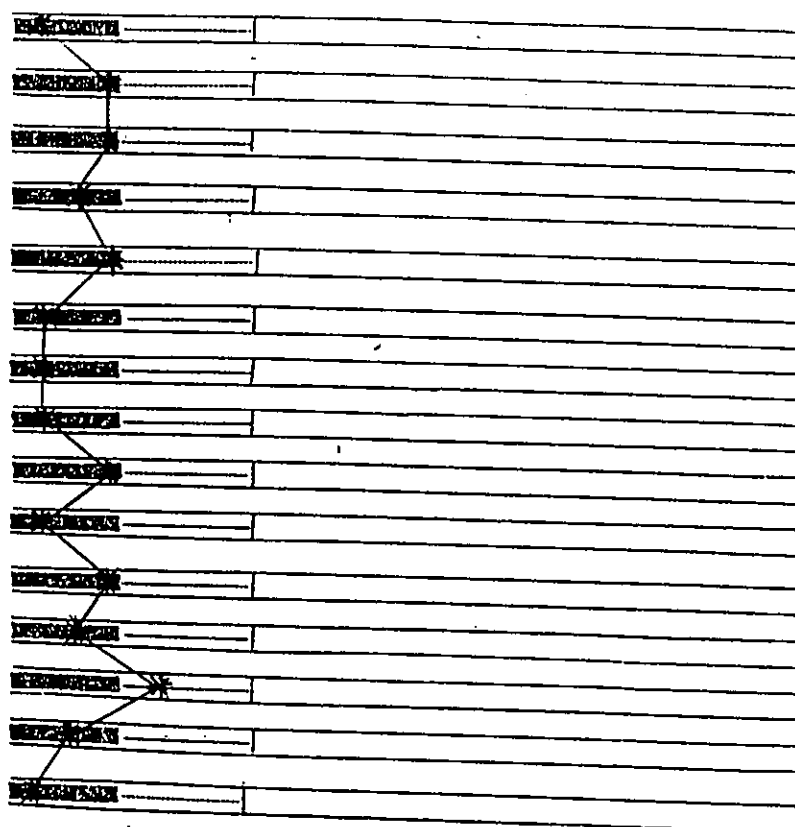
5. ก้านร่างกาย
6. อารมณ์และสังคม
7. การร่วมกิจกรรม
8. ความสัมพันธ์กับครู

ค. ความสัมพันธ์กับเพื่อน

9. การยอมรับ
10. การร่วมมือ
11. การปรับตัว

รวม

ผลการวินิจฉัย :

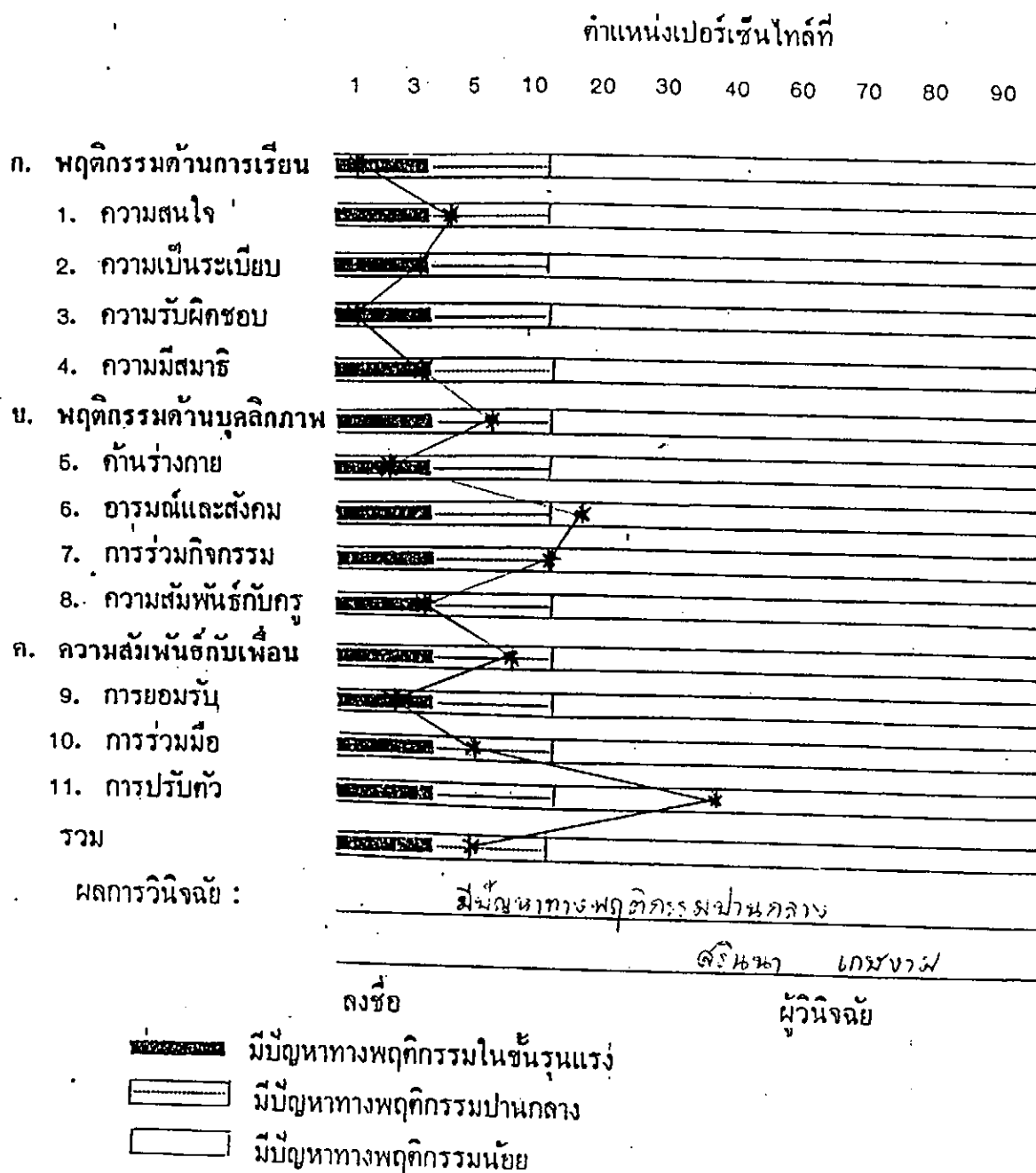
มีปัญหาด้านพฤติกรรมในขั้นรุนแรง

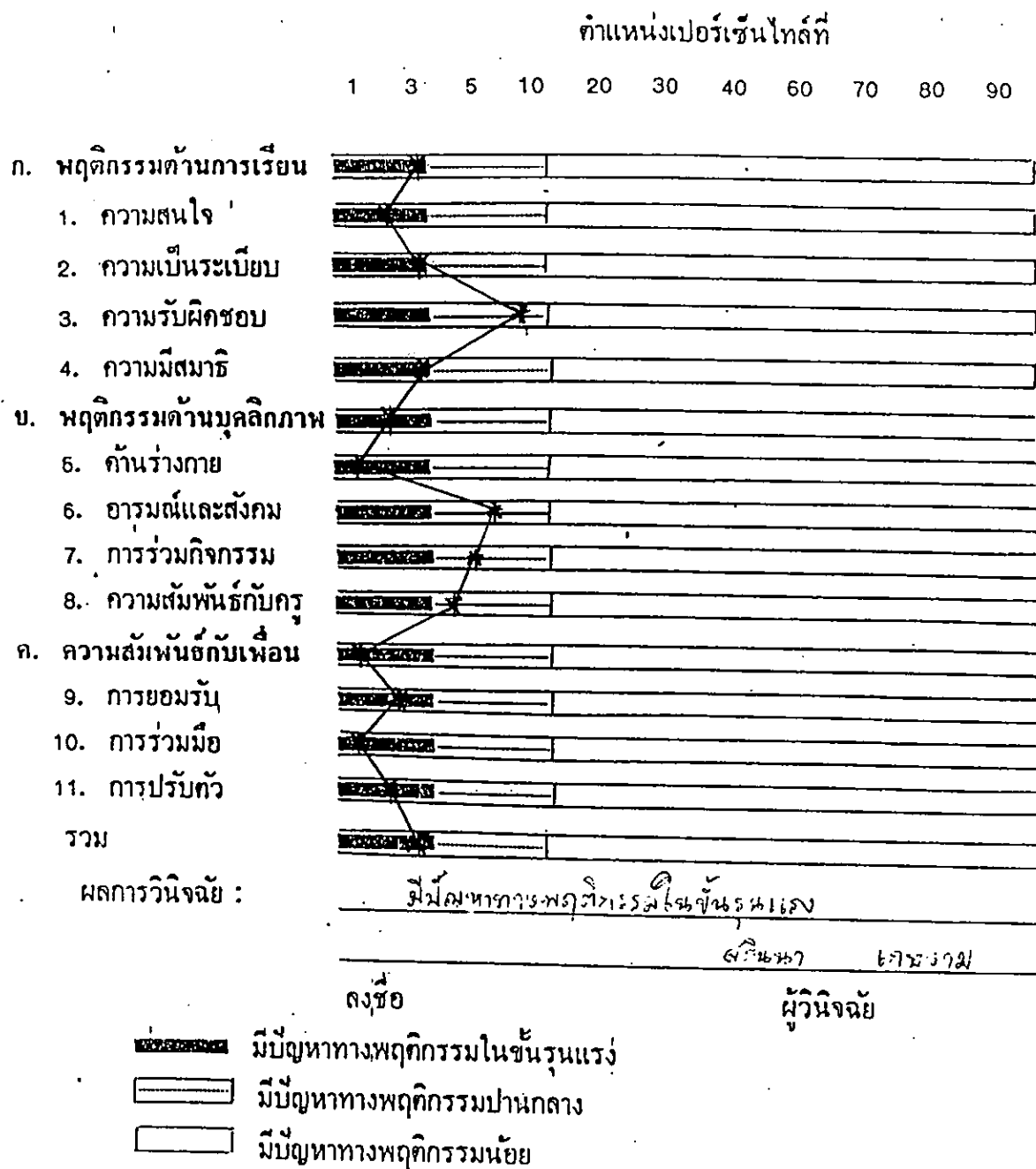
สิทธิ์หา เกษขวง

ลงชื่อ

ผู้วินิจฉัย

- มีปัญหาด้านพฤติกรรมในขั้นรุนแรง
- มีปัญหาด้านพฤติกรรมปานกลาง
- มีปัญหาด้านพฤติกรรมน้อย

ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่

1 3 5 10 20 30 40 60 70 80 90

ก. พฤติกรรมด้านการเรียน

1. ความสนใจ
2. ความเป็นระเบียบ
3. ความรับผิดชอบ
4. ความมีสมาธิ

ข. พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ

5. ถิ่นร่างกาย
6. อารมณ์และสังคม
7. การร่วมกิจกรรม
8. ความสัมพันธ์กับครู

ค. ความสัมพันธ์กับเพื่อน

9. การยอมรับ
10. การร่วมมือ
11. การปรับตัว

รวม

ผลการวินิจฉัย :

มีปัญหาด้านพฤติกรรมในขั้นรุนแรง

วินิจฉัย

ลงชื่อ

ผู้วินิจฉัย

- มีปัญหาด้านพฤติกรรมในขั้นรุนแรง
- มีปัญหาด้านพฤติกรรมปานกลาง
- มีปัญหาด้านพฤติกรรมน้อย

Profile เด็กคนที่ 5

ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์โวลท์ที่

1 3 5 10 20 30 40 60 70 80 90

- ก. พฤติกรรมด้านการเรียน

1. ความสนใจ
2. ความเป็นระเบียบ
3. ความรับผิดชอบ
4. ความมีสมาธิ

- บ. พฤศจิกายนด้านบุคลากร

6. ถิ่นร่างกาย
6. อารมณ์และสังคม
7. การร่วมกิจกรรม
8. ความสัมพันธ์กับครู

- ค. ความสัมพันธ์กับเพื่อน

9. การยอมรับ
10. การร่วมมือ
11. การปรับตัว

၇၇၈

ผลการวิจัย :

มีปัญหานานกว่า ๑๐ ปีแล้ว

1946 1947

৯৬৫

ผู้วินิจฉัย

- มีปัญหาด้านพฤติกรรมในชั้นรุนแรง
มีปัญหาด้านพฤติกรรมปานกลาง
มีปัญหาด้านพฤติกรรมน้อย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสรินนา เกษงาม
วันเดือนปีเกิด	21 มกราคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	98 หมู่ 4 ตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านคลองปลาหมอ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2540	ครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก
พ.ศ.2547	การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร